

HRVATSKI VOJNIK

BROJ 762

5. LIPNJA 2026.

CIJENA 1,33 €

HRVATSKA VOJSKA SIMBOL JE NACIONALNOG IDENTITETA

**AKROBATSKA
GRUPA HRZ-A
"KRILA OLUJE"
SVE DJELUJE
NESTVARNO**

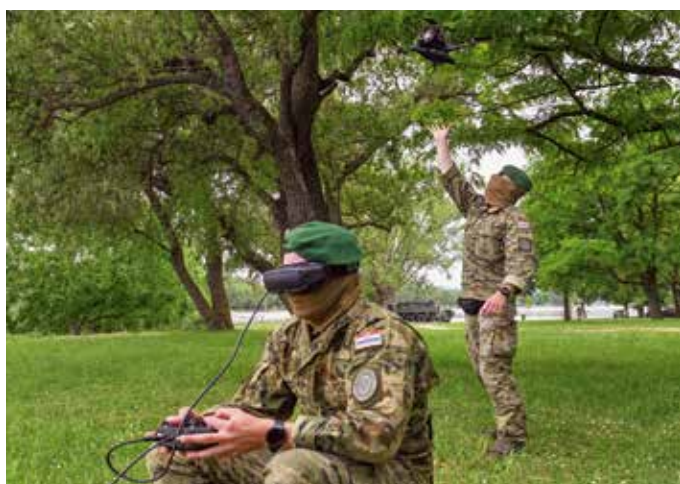
RAZGOVOR
NADNAREDNIK
ZENKO MIRT
PUKOVNIJA
VOJNE POLICIJE

**HODOČAŠĆE
ČUVARA MIRA**

RAZGOVOR
STIPE PLETIKOSA
TEHNIČKI
DIREKTOR A I U-21
NOGOMETNE
REPREZENTACIJE
HRVATSKE

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 2 3 2 6
9 11771330150003

Foto: Tomislav Brandt, Filip Klen, Josip Šeri

www.hrvatski-vojniki.hr

NAKLADNIK: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I VOJNA GLASILA / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (hrvojniki@morh.hr), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@morh.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@morh.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jelavić (gordana.jelavic@morh.hr), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@morh.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mbadric@morh.hr), tel: 075 224 302; fax: 4568-117**Tisak:** Tiskara STEGA TISAK d.o.o., Heinzelova 60/1, 10 000 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ulica Antuna Bauera 35, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojniki@morh.hr**Odobrava:** Ivana Balenović, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i vojna glasila

GRAĐANI VOLE SVOJU VOJSKU

Na zagrebačkom Jarunu 30. svibnja 2026. održano je veliko javno obilježavanje 35. obljetnice Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i Dana državnosti Republike Hrvatske. Riječ je o središnjem događaju višednevnog programa kojim su Oružane snage Republike Hrvatske građanima prikazale svoj razvoj, modernizaciju i operativne sposobnosti, uz naglasak na povezanost vojske i društva te sjećanje na početke stvaranja hrvatske države i obrambenih snaga u Domovinskom ratu

[STR. 8]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 4**   **35. OBLJETNICA HRVATSKE VOJSKE**
Hrvatska vojska simbol je nacionalnog identiteta
- 14**   **35 GODINA HRVATSKE VOJSKE**
Spasili mladi život
- 16**   **HKoV**
Hrvatska vojska dodana je vrijednost hrvatskom narodu
- 18**   **HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO**
Sve djeluje nestvarno
- 24**   **RAZGOVOR**
brigadni general Didier Oustric,
francuske oružane snage
- 28**   **DUHOVNOST**
Hodočašće čuvara mira
- 32**   **MEĐUNARODNI ZNANSTVENO-STRUČNI
SKUP U IMOTSKOM**
Domovinski rat između povijesne istine, nacionalne sigurnosti i izazova budućnosti
- 36**   **RAZGOVOR**
nadnarodnik Zdenko Mirt,
Pukovnija Vojne policije
- 40**   **PROTUZRAČNA OBRANA**
NASAMS – PZO u stalnom razvoju
- 48**   **PODLISTAK**
Povijest snajpera (XII. dio):
Snajperski sustav SVD Dragunov
- 52**   **RAZGOVOR**
Stipe Pletikosa, tehnički direktor A i U-21
nogometne reprezentacije Hrvatske
- 58**   **RAZGOVOR**
Danijel Banić, pjevač grupe Baruni
- 62**   **RAZGOVOR**
Bruno Rašić jedan je od dobitnika ovogodišnjeg priznanja koje zajednički dodjeljuju Ministarstvo hrvatskih branitelja i Hrvatski olimpijski odbor za poseban doprinos u obrani domovine
- 66**   **DOMOVINSKI RAT**
Neka nam živi naša vječna Hrvatska

35. OBLJETNICA
HRVATSKI
SIMBOL JE NA
IDENT

U DOMU HRVATSKE VOJSKE "ZVONIMIR"
U ZAGREBU ODRŽANA JE 28. SVIBNJA
SVEČANA AKADEMIJA POVODOM
OBILJEŽAVANJA DANA ORUŽANIH SNAGA
REPUBLIKE HRVATSKE, DANA HRVATSKE
KOPNE NE VOJSKE I 35. OBLJETNICE
USTROJAVANJA HRVATSKE VOJSKE.

TEKST OJI FOTO Filip Klen i Josip Šeri

HRVATSKE VOJSKE
A VOJSKA
ACIONALNOG
ITETA

Svečanoj akademiji nazočili su predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Republike Hrvatske Zoran Milanović, predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora zastupnik Željko Reiner, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general-pukovnik Tihomir Kundid, predstavnici Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske, brojni bivši i aktivni pripadnici Hrvatske vojske, predstavnici Diplomatskog i Vojnodiplomatskog zbora, akademske i vjerske zajednice i drugi.

Program je započeo izvođenjem hrvatske himne i minutom šutnje za sve poginule, nestale i preminule hrvatske branitelje.

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić prisjetio se početaka stvaranja Hrvatske vojske i postrojavanja u Kranjčevićevoj ulici prije 35 godina, istaknuvši kako je riječ o jednom od ključnih trenutaka suvremene hrvatske povijesti. Danas smo, nastavio je, svjedoci tog vremena.

“Obljetnica postrojavanja na stadionu u Kranjčevićevoj ulici, i uspoređujući danas, malo je godina, ali toliko toga se dogodilo ovih 35 godina da ne možemo to ne spomenuti”, rekao je ministar Anušić. Podsjetio je kako su Oružane snage Republike Hrvatske od samog početka činili dragovoljci spremni braniti hrvatsku državu i njezinu slobodu. A odvažni ljudi u Kranjčevićevoj ulici davali su nam nadu, rekao je ministar obrane, pred velikosrpskom agresijom.

“Sastavljeni smo bili od dragovoljaca, ljudi koji su bili spremni poginuti za državu Hrvatsku, za njezinu slobodu, pod vodstvom prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, koji nas je poveo u demokraciju i neovisnost”, rekao je. Osvrnuo se i na okolnosti u kojima se stvarala Hrvatska vojska, napomenuvši kako je već tada bilo jasno da će Hrvatska svoju slobodu morati obraniti u ratu. “Prvo smo se okupljali na stražama oko sela, braneći se lovačkim naoružanjem, i polako se naoružavali posredstvom naše dijaspore, koja nam je jako pomogla tada”, rekao je ministar

“Sastavljeni smo bili od dragovoljaca, ljudi koji su bili spremni poginuti za državu Hrvatsku, za njezinu slobodu, pod vodstvom prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, koji nas je poveo u demokraciju i neovisnost”, rekao je ministar obrane Ivan Anušić

“Suvremenu vojsku karakterizira tradicija, znanje i tehnologija. Ponos, čast i domoljublje vrijednosti su koje oblikuju snagu vojske”, poručio je načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid

obrane istaknuvši kako su hrvatski branitelji uspjeli obraniti Hrvatsku i zaustaviti velikosrpsku agresiju te se njihova žrtva nikad ne smije zaboraviti.

“Danas smo članica NATO-a, članica Europske unije, danas smo sve ono što smo htjeli biti 90-ih godina. Ovih 35 godina zaokružiti ćemo povijesnom modernizacijom oružanih snaga, povijesnom i, rekao bih, jedinom modernizacijom oružanih snaga od njezina postanka. Do 2030. godine bit ćemo jedna od manjih, ali modernih i snažnih vojski svijeta i Europe”, poručio je. Istaknuo je interes mladih za temeljno vojno osposobljavanje, a čak 97 posto pozvanih izrazilo je želju za služenjem domovini. “Ti mladi ljudi poručili su da žele nositi oznake pobjedničke Hrvatske vojske”, rekao je ministar obrane.

SUVREMENU VOJSKU KARAKTERIZIRA TRADICIJA, ZNANJE I TEHNOLOGIJA

General-pukovnik Tihomir Kundid istaknuo je kako je stvaranje Hrvatske vojske jedan od najvažnijih datuma u povijesti hrvatske države te poručio kako su Oružane snage simbol nacionalnog identiteta.

“Danas slavimo snagu i hrabrost generacije koja je 1991. obukla odoru kad je bilo najteže, ali i generacije koja danas nosi odoru i odgovornost”, rekao je general Kundid. O razvoju Hrvatske vojske rekao je kako je 35 godina dug put iznjedrio mo-

VIJENCI I SVIJEĆE NA MIROGOJU U SPOMEN NA BIVŠE ČELNIKE OBRANE

U povodu obilježavanja Dana Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i 35. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske izaslanstva Ministarstva obrane i Oružanih snaga, predvođena državnim tajnikom u Ministarstvu obrane Dragom Matanovićem i načelnikom Glavnog stožera OSRH general-pukovnikom Tihomirom Kupidom, na gradskom groblju Mirogoj u Zagrebu odala su počast bivšim ministrima obrane i načelnicima Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. Visoka državna izaslanstva položila su vijence i zapalila svijeće na posljednjem počivalištu dr. Franje Tuđmana, prvog hrvatskog predsjednika, u spomen-parku kod spomenika "Glas hrvatske žrtve – Zid boli" i ispred Središnjeg križa u Aleji poginulih hrvatskih branitelja. Položeni su također vijenci i zapaljene svijeće na posljednjim počivalištim ratnih ministara Gojka Šuška i stožernog generala Martina Špegelja, bivših načelnika Glavnog stožera OSRH stožernog generala Petra Stipetića i stožernog generala Zvonimira Červenka, prvog zapovjednika Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane generala zbora Imre Agotića i prvog načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH stožernog generala Antona Tusa.

U crkvi Sveta Mati Slobode služena je misa za sve poginule, nestale i preminule hrvatske branitelje koju je predvodio Vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj mons. Jure Bogdan u zajedništvu s vojnim kapelanima.

derne oružane snage – od Zbora narodne garde, preko Domovinskog rata i operacije Oluja, pa do članstva u NATO-u. "Suvremenu vojsku karakterizira tradicija, znanje i tehnologija. Ponos, čast i domoljublje vrijednosti su koje oblikuju snagu vojske", poručio je general Kupid.

Izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora zastupnik Željko Reiner prisjetio se početaka stvaranja Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja koji su, kako je rekao, odlazili u borbu bez odgovarajuće opreme i naoružanja. "Danas imamo oružane snage koje grade svoje kapacitete na snažnim i ozbiljnim temeljima, spremne odgovoriti na suvremene prijetnje, a interes mladih za vojni poziv veći je od svih očekivanja", rekao je.

VLADA KONTINUIRANO ULAŽE U JAČANJE OBRAMBENIH SPOSOBNOSTI HRVATSKE VOJSKE

Predsjednik Vlade Andrej Plenković rekao je kako je obilježavanje 35. obljetnice postrojavanja Zbora narodne garde prigoda za prisjećanje na hrvatske branitelje i sve koji su dali život za slobodu Hrvatske.

"Domovinski rat je temelj suvremene slobodne i demokratske Hrvatske", rekao je predsjednik Vlade, naglasivši kako hrvatska javnost Oružane snage doživljava kao stup nacionalnog ponosa.

"Vlada Republike Hrvatske kontinuirano ulaže u jačanje obrambenih sposobnosti Hrvatske vojske te modernizaciju i opremanje Oružanih snaga Republike Hrvatske, a cilj je do 2035. godine dosegnuti izdvajanja za obranu od 3,5 posto BDP-a, u skladu s dogovorima saveznika unutar NATO-a. Na tom putu vrlo smo konzistentni i ustrajni", rekao je predsjednik Vlade, dodavši kako gotovo trećina ulaganja odlazi na modernizaciju sposobnosti Hrvatske vojske.

Osvrnuo se i na aktualne sigurnosne okolnosti u svijetu te istaknuo kako je Hrvatska osigurala dodatna sredstva za ulaganja u obrambene sposobnosti kroz europski instrument SAFE.

Hrvatska je iz instrumenta SAFE, nastavio je, osigurala milijardu i 700 milijuna eura zajma za ulaganja u sposobnosti Hrvatske vojske te posebno čestitao ministru obrane Ivanu

Anušiću i načelniku Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general-pukovniku Tihomiru Kuidu na provedbi temeljnog vojnog osposobljavanja. "Prva povratna informacija polaznika očito je više nego dobra. Interes mnogih od njih da ostanu u Hrvatskoj vojsci upravo je ono što se htjelo postići", rekao je predsjednik Vlade te naglasio važnost razvoja hrvatske obrambene industrije i međunarodne suradnje u području obrane i sigurnosti te suradnje s Ukrajinom. Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Republike Hrvatske Zoran Milanović istaknuo je kako je Hrvatska još prije međunarodnog priznanja pokazala sposobnost organizacije i obrane države. Rekao je kako je Hrvatska jedinstvena među državama članicama Europske unije po iskustvu Domovinskog rata. "Jedina je država u EU-u koja je prošla rat, koja je napadnuta, koja se morala boriti za opstanak, identitet, praktički za život", rekao je predsjednik Republike.

KULTURNO-UMJETNIČKI PROGRAM

U umjetničkom dijelu programa sudjelovali su Jazz orkestar Oružanih snaga Republike Hrvatske, sopranistica Valentina Fijačko, tenor Martin Hazdovac, čelist Janko Franković, glumac Andrija Nazlić i balerine Škole za klasični balet. Izvedeni su stihovi iz Dubravke Ivana Gundulića, domoljubna poezija i glazbene skladbe posvećene hrvatskoj državi i hrvatskom vojniku, a prikazan je i prigodni film o razvoju i sposobnostima Oružanih snaga Republike Hrvatske tijekom 35 godina. Svečana akademija završena je izvedbom domoljubnih skladbi i stihovima iz Gundulićeve Dubravke posvećenima slobodi i domovini.

Jedna od posebnih točaka glazbenog programa bila je i nova domoljubna pjesma nastala posebno za prigodu 35 godina obljetnice – *Snaga se nova rađa*, nastala u suradnji Jazz orkestra OSRH i mladih pjevača i glumaca Ružice Maurus i Damjana Humskog sa zborom Davidias.

Dan Hrvatske vojske, Dan Hrvatske kopnene vojske i 35. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske programom obilježena je i na Jarunu, gdje su građani imali priliku pogledati prikaz sposobnosti Hrvatske vojske i letački program.

TEKST

Tomislav Vidaković

FOTO

Tomislav Brandt/Filip Klen/Josip Šeri

NA ZAGREBAČKOM JARUNU 30. SVIBNJA 2026. ODRŽANO JE VELIKO JAVNO OBILJEŽAVANJE 35. OBLJETNICE HRVATSKE VOJSKE, DANA HRVATSKE KOPNE NE VOJSKE I DANA DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE. RIJEČ JE O SREDIŠNJEM DOGAĐAJU VIŠEDNEVNOG PROGRAMA KOJIM SU ORUŽANE SNAGE REPUBLIKE HRVATSKE GRAĐANIMA PRIKAZALE SVOJ RAZVOJ, MODERNIZACIJU I OPERATIVNE SPOSOBNOSTI, UZ NAGLASAK NA POVEZANOST VOJSKE I DRUŠTVA TE SJEĆANJE NA POČETKE STVARANJA HRVATSKE DRŽAVE I OBRAMBENIH SNAGA U DOMOVINSKOM RATU

35. OBLJETNICA GRAĐANI VOLE

8-9

HRVATSKI VOJNIK // Br. 762 // 5. lipnja 2026.

HRVATSKE VOJSKE

SVOJU VOJSKU

Sunčano vrijeme i ugodne temperature pretvorili su zagrebački Jarun u idealno mjesto za obiteljski izlet, a tisuće građana odlučile su Dan državnosti provesti upravo uz Hrvatsku vojsku. Sudeći prema velikom odazivu i interesu posjetitelja, može se zaključiti kako građani s velikim zanimanjem prate razvoj i sposobnosti svojih Oružanih snaga. Brojne obitelji s djecom, ali i velik broj mladih, ispunili su obale Jaruna gdje su imali priliku iz neposredne blizine upoznati vojnu opremu, naoružanje i sredstva koja svakodnevno koriste pripadnici Hrvatske vojske. Već na prvi pogled bilo je jasno kako je za ovu prigodu pripremljen poseban program. Na pojedinim dijelovima jezera pažljivijem oku nisu mogle promaknuti amfibijske Patrije koje su, gotovo neprimjetno skrivene uz obalu, čekale zapovijed za pokret. Dok su posjetitelji razgledavali taktičko-tehnički zbor i fotografirali se pokraj oklopnih vozila i drugog naoružanja, pogled prema nebu najavio je početak dinamičnog dijela programa. Iznad Jaruna pojavili su se pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga koji su padobranskim skokovima otvorili prikaz sposobnosti. Trinaest specijalaca spustilo se iz zraka simulirajući ubacivanje iza neprijateljskih crta. Tek što su dotaknuli tlo, na površini jezera pojavili su se gumeni čamci koji su velikom brzinom presijecali vodu. Nekoliko pripadnika specijalnih snaga iskrčalo se iz plovila te doplivalo do obale, odakle su krenuli prema zamišljenim neprijateljskim položajima na jarunskom otoku.

AMFIBIJSKI DESANT NA JARUN

U trenutku kad su specijalci započeli svoje napredovanje, iznad jezera su se velikom brzinom podignula tri FPV drona naoružana RPG streljivom. Njihov let prema ciljevima vjerno je prikazao suvremene trendove ratovanja u kojima besposadni sustavi imaju sve značajniju ulogu na bojištu. Publika je tako mogla vidjeti kako se klasične sposobnosti specijalnih postrojbi danas nadopunjuju modernim tehnologijama. Nekoliko trenutaka poslije pozornost okupljenih usmjerila se prema vodi.

Po završetku prikaza sposobnosti specijalnih snaga i amfibijskih postrojbi uslijedio je dugotrajan pljesak tisuća posjetitelja koji su pažljivo pratili svaki detalj prikazane operacije

Amfibijska oklopna vozila Patria krenula su prema plaži uz snažnu vatrenu potporu teških strojnica kalibra 12,7 milimetara. Ubrzo su aktivirane i dimne kutije pa je obalu prekrila gusta dimna zavjesa koja je na trenutak stvorila dojam pravog bojišta. Iz guste magle izranjale su siluete oklopnih vozila koja su se iskrčavala na kopno, demonstrirajući sposobnost brzog prijelaza iz plovidbe u kopno djelovanje. Nakon zauzimanja plaže specijalne snage nastavile su s prikazom dijela svojih brojnih sposobnosti. Dok se dim još uvijek polako razilazio iznad Jaruna, iznenada se pojavio helikopter UH-60M Black Hawk Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Lebdeći nisko iznad vode pružao je vatrenu potporu brzim RIB brodicama koje su velikom brzinom okružile plovilo Obalne straže Republike Hrvatske. U ovoj vježbi brod Obalne straže glumio je plovilo na kojem se nalazi talac kojeg je potrebno osloboditi. Nakon munjevite akcije okruživanja, pripadnici specijalnih snaga iskrčali su se na brod i u kratkom vremenu neutralizirali prijetnju te oslobodili taoca. Uz zaštitu brzih plovila jednako su se brzo udaljili s mjesta događaja. Istodobno je Black Hawk nastavio kružiti iznad područja

Sudeći prema velikom odazivu i interesu posjetitelja, može se zaključiti kako građani s velikim zanimanjem prate razvoj i sposobnosti svojih Oružanih snaga

operacije pružajući potporu snagama na vodi. Nedugo potom preusmjerio se prema dijelu jezera gdje su se nalazili prethodno iskrcani vojni ronionci. U jednoj od najatraktivnijih scena cijelog prikaza ronionci su se zakačili na užu spuštenu iz helikoptera, nakon čega ih je letjelica podigla u zrak i velikom brzinom izvukla s područja djelovanja. Taj zahtjevan postupak izazvao je posebno oduševljenje okupljenih gledatelja.

Po završetku prikaza sposobnosti specijalnih snaga i amfibijskih postrojbi uslijedio je dugotrajan pljesak tisuća posjetitelja koji su pažljivo pratili svaki detalj prikazane operacije. No uzbuđenjima tu nije bio kraj. Nebo iznad Jaruna ubrzo je postalo pozornica letaćkog programa u kojem su, uz Hrvatsko ratno zrakoplovstvo, sudjelovale i zračne snage partnerskih i savezničkih država. Građani su tako imali priliku vidjeti hrvatske i francuske Rafale, talijanske Eurofighter Typhoon, kao i letjelice iz Slovenije, Mađarske, Austrije i Sjedinjenih Američkih Država.

Posebno atraktivan trenutak dogodio se kad su protupožarni zrakoplovi Canadair CL-415 i Air Tractor Hrvatskog ratnog zrakoplovstva izveli prelet iznad jezera te ispustili

velike količine vode, demonstrirajući sposobnosti koje tijekom ljetnih mjeseci svakodnevno koriste u borbi protiv požara. Među najzanimljivijim dijelovima letaćkog programa svakako su bile akrobacije slovenskog vojnog Pilatusa PC-7 i hrvatskog Zlina 242L koji su preciznim manevrima i sinkroniziranim letom pokazali vještinu svojih pilota.

ATRAKTIVNE ZRAČNE AKROBACIJE

Vrhunac programa tek je slijedio. Publiku su najprije oduševila "Krila Oluje", akrobatska grupa Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, čiji su precizni preleti i zahtjevne figure još jednom potvrdili zašto se smatraju jednim od najatraktivnijih ambasadora Hrvatske vojske. Šlag na kraju pripao je višenamjenskom borbenom avionu Rafale. Tijekom gotovo desetominutnog samostalnog nastupa pilot Hrvatskog ratnog zrakoplovstva demonstrirao je impresivne manevarske sposobnosti ovog suvremenog borbenog zrakoplova. Snažna buka motora odjekivala je iznad Jaruna, dok su oštri zaokreti, vertikalna penjanja i brzi preleti izazivali oduševljenje publike i bili dostojan završetak službene proslave 35. obljetnice Hrvatske vojske.

Iako bi većina očekivala da će se nakon završetka spektakularnog letačkog programa posjetitelji polako početi razilaziti, na Jarunu se dogodilo upravo suprotno. Činilo se kao da je završetak službenog dijela programa označio tek početak novog vala interesa i aktivnosti. Tisuće okupljenih građana nisu krenule prema izlazima, već su se uputile prema prostoru taktičko-tehničkog zbora gdje ih je čekao jedan od najzanimljivijih dijelova cijelog događaja – prilika da iz neposredne blizine razgledaju tehniku i opremu Hrvatske vojske te razgovaraju s njezinim pripadnicima. “Najveća vrijednost ovakvih događaja za mene je vidjeti snagu i sposobnosti moderne Hrvatske vojske, a posebno bih istaknula snagu zajedništva koju sam osjetila među svim posjetiteljima koji su došli na ovaj događaj zbog naše pobjedničke vojske. Jednostavno sam impresionirana svim viđenim i osjećam se sigurnije znajući da me štiti ovako sposobna i motivirana oružana sila”, objasnila nam je Irena jedna od brojnih posjetiteljica na Jarunu.

Posebnu pozornost privlačila su moderna borbeno vozila Bradley i Patria, samohodne haubice PzH 2000 te tenkovi M-84, oko kojih su se tijekom cijelog poslijepodneva stvarale velike gužve. Posjetitelji svih generacija željeli su se fotografirati uz oklopna vozila, zaviriti u njihovu unutrašnjost ili saznati više o njihovim mogućnostima i ulozu u suvremenim vojnim operacijama. Najmlađi su s posebnim oduševljenjem sjedali na mjesta vozača i članova posade, dok su roditelji strpljivo čekali u redovima kako bi svojoj djeci omogućili iskustvo koje će zasigurno dugo pamtiti. “Najviše su mi se sviđjeli avioni jer su bili jako brzi i jako glasni. Baš je bilo super gledati kako lete iznad Jaruna. Volim našu vojsku pa mi je sve ovdje zanimljivo. Ima puno stvari koje mogu vidjeti i naučiti, a jedva čekam razgledati sve tenkove, vozila i ostalu tehniku koju je Hrvatska vojska dovela pokazati nam”, s oduševljenjem nam je poručila osmogodišnja Lara.

Jednako veliko zanimanje vladalo je i za izložbene šatore u kojima je bilo predstavljeno naoružanje i oprema koju svakodnevno koriste pripadnici Hrvatske vojske. Posjetitelji su imali priliku izbliza vidjeti različite vrste jurišnih pušaka, strojnica, snajperskog naoružanja, zaštitne opreme, komunikacijskih sustava te druge specijalističke

Jednako veliko zanimanje vladalo je i za izložbene šatore u kojima je bilo predstavljeno naoružanje i oprema koju svakodnevno koriste pripadnici Hrvatske vojske

opreme. Pripadnici Hrvatske vojske strpljivo su odgovarali na brojna pitanja građana, objašnjavajući namjenu pojedinih sustava i način njihove uporabe.

VELIK BROJ DJECE I MLADIH

Dugi redovi koji su se stvarali ispred gotovo svakog izložka bili su možda i najbolji pokazatelj koliko hrvatski građani cijene svoju vojsku i koliko ih zanima njezin razvoj. Posebno je ohrabrivao velik broj djece i mladih koji su s iskrenim zanimanjem obilazili izložene sustave, postavljali pitanja i fotografirali se s vojnicima. Upravo takvi prizori – ispunjeni znatiželjom, ponosom i međusobnim poštovanjem građana i vojnika – najbolje su pokazali da Hrvatska vojska uživa snažnu potporu javnosti te da su ovakva događanja mnogo više od obične vojne prezentacije. Ona su prilika za neposredan susret građana s ljudima koji svakodnevno brinu o sigurnosti države, ali i da se javnosti približe sposobnosti, oprema i profesionalnost hrvatskih vojnika.

Sudeći prema atmosferi koja je vladala na Jarunu sve do samog kraja programa, interes nije jenjavao ni nekoliko sati nakon zadnjeg preleta zrakoplova. Naprotiv, brojni posjetitelji tek su tada započeli detaljnije razgledavanje izložene tehnike, potvrđujući kako je proslava 35. obljetnice Hrvatske vojske uspješno ostvarila svoj cilj – približiti Oružane snage građanima i još jednom pokazati koliko je snažna povezanost hrvatskog naroda i njegove vojske.

Upravo prizori
ispunjeni znatiželjom,
ponosom i
međusobnim
poštovanjem građana
i vojnika – najbolje su
pokazali da Hrvatska
vojska uživa snažnu
potporu javnosti te da
su ovakva događanja
mnogo više od obične
vojne prezentacije

TEKST
Ivana Balenović

FOTO
Filip Klen

Vojnim liječnicima i medicinskoj sestri dodijeljene su medalje jer su pružili hitnu pomoć dječaku koji se gušio trešnjom

SPASILI MLADI ŽIVOT

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Tihomir Kundid uručili su na Jarunu medalje vojnim liječnicima i medicinskoj sestri koji su spasili život dječaku predškolske dobi koji se gušio trešnjom.

Riječ je o četvero pripadnika Vojnog zdravstvenog središta Zapovjedništva za potporu OSRH kojima je dodijeljena Medalja za pomoć civilnim institucijama.

Medalje su primili bojnica Milijana Danilović, specijalistica opće kirurgije; satnica Marija Vrljičak, specijalizantica anesteziologije, reanimatologije i intenzivne medicine; satnik Domagoj Krušelj Posavec, specijalist opće kirurgije; i časnička namjesnica Maja Herceg, medicinska sestra.

Riječ je o medalji koja se dodjeljuje pripadnicima Hrvatske vojske koji svoja znanja i vještine, stečene kroz vojnu službu i obuku, primijene u situacijama kad su životi civila ugroženi. Vojni medicinski tim pružio je hitnu medicinsku pomoć dječaku koji se tijekom boravka na Jarunu počeo gušiti trešnjom. Stručnom intervencijom vojnih liječnika i medicinske sestre spašen mu je život.

MEDICINA JE MOJ PRVI POZIV

Ministar Anušić zahvalio je pripadnicima vojnog medicinskog tima na brznoj reakciji i prisebnosti te istaknuo kako su upravo znanje, iskustvo i predanost službi omogućili spašavanje dječakova života.

“Ono što su naučili u Oružanim snagama Republike Hrvatske iskoristili su da spase jedan mladi život. Neprocjenjivo”, poručio je Anušić. Dodao je kako su medalje uručene četirima pripadnicima Hrvatske vojske koji su svojim stručnim i pravodobnim postupanjem spasili dijete.

Načelnik Glavnog stožera OSRH istaknuo je profesionalnost i spremnost pripadnika Hrvatske vojske da pomognu građanima u svakom trenutku.

“Građani uvijek mogu računati na nas u svakoj situaciji”, rekao je general Kundid. Dodao je kako je pomaganje jedan od temeljnih zadataka Oružanih snaga jer postoje radi općeg dobra. Naglasio je kako su njihovi pripadnici uvijek spremni pomoći i žrtvovati se za građane te da su Oružane snage uvijek uz svoj narod, i onda kad je najteže.

Pripadnici nagrađenog medicinskog tima istaknuli su kako su u toj situaciji postupali profesionalno i u skladu sa svojim znanjem i iskustvom.

Satnica Marija Vrljičak rekla je kako za njihova postupanja u takvim situacijama nema puno razmišljanja: “Vidiš dijete i jednostavno kreneš pomoći.” Istaknula je kako je medicina njezin prvi poziv, a poziv joj je i vojska, te da je prisegnula i svojoj struci i domovini. “Drugo ne znam raditi”, poručila je. Ministarstvo obrane i Hrvatska vojska ponosni su na svoje pripadnike, koji gotovo svakodnevno vojna znanja primjenjuju u životnim situacijama koje zahtijevaju brzu reakciju, pribranstvo i staloženost te na taj način nerijetko spašavaju živote.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13., 75/15., 50/16., 30/18., 125/19., 155/23., 158/23., 14/24. i 136/25., u daljnjem tekstu: Zakon) i članka 10. Pravilnika o vojnim specijalistima (Narodne novine, br. 41/17.), a u skladu s Popisom posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista (KLASA: 033-01/20-01/1, URBROJ: 512-06-20-18 od 23. studenog 2020.) i dopune Popisa posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista (KLASA: 033-03/25-01/1, URBROJ: 512-06-25-28 od 29. rujna 2025.), objavljuje

INTERNI OGLAS ZA POPUNU USTROJBenih MJESTA VOJNIH SPECIJALISTA U OSRH

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

ZAPOVJEDNIŠTVO HRVATSKE KOPNE NE VOJSKE

1. ČASNIK ZA INFORMATIKU, VSSp: D18PS91, bojnik vojni specijalist, mjesto službe: KARLOVAC – 1 izvršitelj (redni broj 2 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA OBUKU I DOKTRINU "FRAN KRSTO FRANKOPAN"

2. DOKTOR DENTALNE MEDICINE, VSSp: D33BS91, bojnik vojni specijalist, mjesto službe: SLUNJ – 1 izvršitelj (redni broj 35 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNIJA

3. TEHNIČAR ZA NAORUŽANJE, VSSp: D31AS11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: BJELOVAR – 1 izvršitelj (redni broj 45 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

HRVATSKA RATNA MORNARICA

POMORSKA BAZA SPLIT

4. DOČASNIK ZA ODRŽAVANJE, VSSp: D31ES11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: SPLIT – 1 izvršitelj (redni broj 71 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

5. DOČASNIK ZA ODRŽAVANJE, VSSp: D31FS11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: SPLIT – 1 izvršitelj (redni broj 76 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

93. KRILLO

6. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31HS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: DIVULJE – 1 izvršitelj (redni broj 78 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

7. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31JS51, stožerni narednik vojni specijalist, mjesto službe: DIVULJE – 1 izvršitelj (redni broj 86 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

8. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31JS51, stožerni narednik vojni specijalist, mjesto službe: ZEMUNIK DONJI – 1 izvršitelj (redni broj 86 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

9. ZRAKOPLOVNI TEHNIČAR, VSSp: D31HS51, stožerni narednik vojni specijalist, mjesto službe: ZEMUNIK DONJI

– 1 izvršitelj (redni broj 80 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU

REMONTNI ZAVOD

10. TEHNIČAR ZA NAORUŽANJE (TOPNIČKO), VSSp: 31AS11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 45 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

11. TEHNIČAR ZA NAORUŽANJE (PJEŠAČKO), VSSp: 31AS11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 45 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

12. DOČASNIK ZA ODRŽAVANJE (tehničar za vozila na gusjenicama), VSSp: 31BS11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 58 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

13. DOČASNIK ZA ODRŽAVANJE (tehničar za vozila na kotačima), VSSp: 31BS11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 58 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

14. TEHNIČAR ZA SREDSTVA VEZE, VSSp: D31LS11, skupnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 101 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

15. TEHNIČAR ZA AGREGATE I IZVORE STRUJE, VSSp: 31BS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 57 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

VOJNO ZDRAVSTVENO SREDIŠTE

16. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: GAŠINCI – 1 izvršitelj (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

17. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

18. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

19. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: SPLIT – 1 izvršitelj (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

20. MEDICINSKI TEHNIČAR, VSSp: D33AS21, desetnik vojni

specijalist, mjesto službe: VINKOVCI – 1 izvršitelj (redni broj 106 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

21. RUKOVATELJ SREDSTAVA, VSSp: D31PS41, nadnarednik vojni specijalist, mjesto službe: SPLIT – 1 izvršitelj (redni broj 72 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

ORKESTAR ORUŽANIH SNAGA

22. GLAZBENIK PRVI PULT, VSSp: D42AS41, nadnarednik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 2 izvršitelja (redni broj 115 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

23. DENTALNI ASISTENT, VSSp: D33BS31, narednik vojni specijalist, mjesto službe: DELNICE – 1 izvršitelj (Redni broj 108 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

PRISTOŽERNE POSTROJBE GLAVNOG STOŽERA OSRH

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA KIBERNETIČKI PROSTOR

24. ČASNIK ZA INFORMATIKU, VSSp: D18PS71, natporučnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 2 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova)

25. DOČASNIK ZA KORISNIČKU POTPORU, VSSp: D18CS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – 1 izvršitelj (redni broj 10 Popisa posebnih specijalističkih znanja VS-ova).

Stručna sprema i uvjeti za popunu navedenih ustrojbenih mjesta vojnih specijalista utvrđeni su Popisom posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista. Personalni djelatnici ustrojstvenih cjelina Oružanih snaga dužni su navedeni Popis dati na uvid svim zainteresiranim kandidatima.

Jedan kandidat može se javiti na više ustrojbenih mjesta vojnih specijalista. Zainteresirani kandidati prijave na interni oglas s dokumentima koji dokazuju da ispunjavaju sve propisane uvjete za prijam u kategoriju vojnog specijalista dostavljaju poštom, preporučenom pošiljkom, Središnjici za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, **15 dana od dana objave oglasa** u *Hrvatskom vojniku*. Kandidati moraju ispunjavati opće i posebne uvjete za prijam u djelatnu vojnu službu propisane Zakonom.

16-17

HRVATSKI VOJNIK // Br. 762 // 5. lipnja 2026.

HRVATSKI

DODANA JE VRIJEDNOST

HRVATSKOM NARODU

U ovoj svečanoj prigodi potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić, izaslanik Predsjednika Republike savjetnik Predsjednika Republike za obranu Ivica Olujčić, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Tihomir Kundid i zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Blaž Beretin uručili su pohvale, nagrade i promaknuća istaknutim pripadnicima Hrvatske kopnene vojske. Ministar Anušić u svojem je obraćanju čestitao pripadnicima HKoV-a te istaknuo: "Hrvatska vojska dodana je vrijednost hrvatskom narodu, hrvatskom čovjeku i hrvatskoj državi." Prisjetio se i hrvatskih branitelja i

dragovoljaca devedesetih godina, koji su obrani Hrvatske pristupili praktički bez naoružanja. Uspjeli su Hrvatsku 1991. obraniti, a 1995. osloboditi.

POVIJESNA MODERNIZACIJA

Ministar je u povijesnom kontekstu razvoja Hrvatske vojske rekao kako se nakon Domovinskog rata smanjio broj vojnika i opremanje. Za razliku od toga, danas je u tijeku povijesna modernizacija Hrvatske vojske. "Do 2030. godine bit ćemo jedna od manjih, ali najmodernijih vojski Europe i svijeta – imat ćemo u potpunosti razvijenu Hrvatsku kopnenu vojsku, Hrvatsko ratno

Svečana akademija u povodu obilježavanja Dana Hrvatske kopnene vojske održana je 27. svibnja u Domu HV-a "Zrinski" u Karlovcu, gradu u kojem se nalazi Zapovjedništvo HKoV-a

TEKST Irena Rački
FOTO Filip Klen

A VOJSKA

zrakoplovstvo, Hrvatsku ratnu mornaricu i imat ćemo nove sposobnosti i znanja koje do sada možda nismo imali", najavio je.

Ministar se osvrnuo i na temeljno vojno osposobljavanje. Ono je, uz modernizaciju Hrvatske vojske, najveći projekt Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH: "Temeljnim vojnim osposobljavanjem popunit ćemo profesionalni dio Oružanih snaga i u potpunosti imati spremnu pričuvu, odnosno dovoljan broj pričuvnika."

Rekao je kako čak 97 posto mladih želi ići na TVO, a samo ih se oko tri posto poziva na prigovor savjesti. Dodao je kako je to velik uspjeh i najavio da će se kapaciteti za temeljno vojno osposobljavanje dodatno proširiti.

"Dok je Hrvatska praktički u godinu i pol ponovno uvela vojno osposobljavanje, od izmjene zakona do prvih ročnika u vojarnama, druge zemlje još ne mogu donijeti ni političku odluku da ponovno uvedu obveznu vojnu obuku. Moćne i jake zemlje ne mogu provesti ono što smo mi učinili u manje od dvije godine", istaknuo je.

"Trebamo biti ponosni na ostavštinu hrvatskih branitelja i početke formiranja Oružanih snaga, ali i biti ponosni na to gdje je Hrvatska vojska danas i gdje će biti u idućih nekoliko godina", zaključio je ministar.

Zapovjednik HKoV-a u svojem je govoru naglasio: "Danas ne obilježavamo samo datum i ne govorimo samo o postrojbama i obrambenim sposobnostima. Danas govorimo o ljudima, o hrvatskom vojniku, o onima koji su prije više od trideset godina stali u obranu domovine, ali i onima koji danas nastavljaju nositi istu vrijednost. Hrvatska kopnena vojska nastala je iz naroda, iz hrabrosti običnih ljudi koji su pokazali koliko vole svoju zemlju. To nasljeđe nije ostalo samo zapisano u povijesti. Ono živi i danas u svakom našem vojniku, časniku i dočasniku. Hrvatski vojnik danas je onaj koji prvi pruža ruku nesrećenom, koji pomaže tijekom poplava i potresa i staje uz svoj narod kad je najteže."

Zahvalio je i obiteljima pripadnika Hrvatske kopnene vojske te istaknuo: "Od ratnih dana oni su ti koji čekaju, ohrabruju i daju snagu našim vojnicima. Bez njihove potpore ne bi bilo ni ove snage, ni ove spremnosti, ni ovog zajedništva."

General Beretin zahvalio je također i hrvatskim braniteljima. Spomenuo je i važnost ulaganja u suvremene sposobnosti Hrvatske kopnene vojske – tenkove Leopard, vozila pješništva Bradley, raketne sustave HIMARS te haubice CAESAR.

TEKST Domagoj Vlahović // FOTO Tomislav Brandt

SVE DJELUJE NESTVARNO

AKROBATSKA GRUPA HRZ-A "KRILA OLUJE" U ZADRU JE PRVI
PUT IZVELA SLUŽBENI PROGRAM ZA 2026., S NATPORUČNIKOM
BULUMOM KAO NOVIM VANJSKIM DESNIM PRATITELJEM

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Šestorica
vrhunskih pilota,
nastavnika
letenja iz 392.
eskadrile aviona
93. krila HRZ-a,
na kristalno su
čistom nebu
izveli devetnaest
elemenata

Dodatan začín daje dimni trag koji ostavljaju avioni. Ta atrakcija uvedena prije nekoliko godina još pojačava dojam

“Kрила Oluje” u sezoni 2026. – slijeva komentator poručnik Matej Ravlić, vanjski desni pratitelj natporučnik Bruno Bulum, prvi desni pratitelj satnik Krešimir Oštrić, vođa (voditelj) grupe Darko Belančić, repni pratitelj pukovnik Ivan Anđić, prvi lijevi pratitelj satnik Danijel Rigo, vanjski lijevi pratitelj bojnik Nino Perović

U nebo smo gledali točno dvadeset i jednu minutu. Toliko je trebalo Krilima Oluje da, pred nekoliko nas privilegiranih, 22. svibnja iznad vojarne “Pukovnik Mirko Vukušić” u Zemunik u službeno predstave svoj letački program za 2026. godinu. Da, bila je to mala ceremonija, no izvedba je bila jednako spektakularna kao i kad akrobatska grupa Hrvatskog ratnog zrakoplovstva nastupa pred tisućama gledatelja. Šestorica vrhunskih pilota, nastavnika letenja iz 392. eskadrile aviona 93. krila HRZ-a, na kristalno čistom nebu izveli devetnaest elemenata. Atraktivno, sigurno, naizgled rutinski. Ali izvedba je ipak imala svoju posebnu konotaciju, značila je i prvi službeni nastup novog

člana na poziciji vanjskog desnog pratitelja, natporučnika Brune Buluma.

Ako o vama razmišljaju kao o članu “Kriļa Oluje”, sigurno ste izvanredan pilot. No, doza neizvjesnosti uvijek postoji. Bulum ju je otklonio praktički od početka. Ne samo svojim letačkim iskustvom i sposobnostima, nego i činjenicom da je nastavnik letenja u 392. eskadrili aviona, a bio je službeni komentator grupe. Dakle, tada je bio *zemaljski* član, upoznat s letačkim programom, ali i kolegama te svim drugim detaljima vezanim uz našu popularnu akrobatsku skupinu. Da bi dosegnuo današnju ulogu, morao je proći rigorozni selekcijsko-obučni proces, koji je započeo početkom 2026.

Akrobacije koje izvode hrvatski piloti, a posebno blizina na kojoj često lete jedni od drugih, ponekad djeluju kao da su na rubu rizika i zakona fizike

Biti član "Kрила Oluje" svojevrsna je nagrada za sve što ste prošli i postigli, rekao je natporučnik Bulum za Hrvatski vojnik

godine. MORH je krajem travnja objavio priopćenje u kojem je objavljeno da je natporučnik uspio!

"JESI LI ILI NISI?"

Opisali su nam kako je izgledao program obuke. Sastojao se od selekcijskog letenja i izvođenja akrobacija na srednjim i malim visinama. Nakon selekcijske faze, počelo je osposobljavanje za demopilota na avionu Pilatus PC-9M, letjelici "Kрила Oluje". Bio je to preduvjet za pristupanje obuci za pilota akrobatske grupe. Po završetku obuke za demopilota kandidat je započeo teorijske pripreme i letačku obuku za pilota akrobatske grupe. Obuka se odvijala

postupno – najprije u formaciji od dva aviona, a potom u formaciji od četiri aviona. Unatoč iznimno intenzivnom razdoblju u 392. eskadrili aviona, obilježenom obukom mladih učenika letača te velikim brojem nepovoljnih letačkih dana uzrokovanih meteorološkim uvjetima, članovi akrobatske grupe uspješno su priveli obuku kraju u planiranom roku. "Proces je bio zahtjevan, posebno u početku, kad još ne znaš jesi li ili nisi za to. No, potpora kolega, kao i obitelji, bila je bezuvjetna. Danas, kad se moja velika želja ispunila, sve djeluje nestvarno. U svakom letu, u svakom dijelu programa, osjećam neizmjereno zadovoljstvo. Na kraju, biti član "Kрила Oluje" svojevrsna je nagrada za sve što ste

prošli i postigli”, rekao je natporučnik Bulum za Hrvatski vojnik.

MAKSIMALAN FOKUS

Bruno Bulum postao je dvadeset drugi pilot koji je završio tu obuku. No, niti to nije bio kraj: slijedilo je uvježbavanje programa i pripreme za sezonu 2026. godine. Taj dio kulminirao je službenim predstavljanjem. Pilote smo posjetili uoči nastupa, no iako nam je bilo dopušteno boraviti u prostorijama 392. eskadrile, za pitanja nije bilo puno vremena. Jednostavno, ekipa pilota i tehničara željela je biti maksimalno fokusirana na predstojeći let. No, vrijeme koje smo proveli čekajući itekako nam se isplatilo. Dvadeset i jednu godinu nakon prvog nastupa, nakon sad već brojnih izmjena članova, “Kрила Oluje” i danas oduzimaju dah, i to ne samo ljubiteljima zrakoplovstva. Akrobacije koje izvode, a posebno blizina na kojoj često lete jedni od drugih, ponekad djeluju kao da su na rubu rizika i zakona fizike. Dodatan *začin* daje dimni trag koji ostavljaju avioni. Ta atrakcija uvedena prije nekoliko godina još pojačava dojam. Na kraju, sa zemlje je sve izgledalo savršeno - uvijek atraktivna, HRZ-ova akrobatska grupa uspješno je izvela pun program s kojim će tijekom 2026. nastupati na aeromitinzima i drugim manifestacijama u Hrvatskoj i inozemstvu.

NOVA SEZONA MOŽE POČETI

Kad je šest Pilatusa sletjelo, sve su oči na stajanci ipak bile uprte u jedan avion i jednog pilota – natporučnika Brunu Buluma. I, bilo je teško reći tko je bilo raspoloženiji, on ili njegovi kolege, što uključuje i novog komentatora grupe – poručnika Mateja Ravlića. Bez obzira na to što je rezultat bio predvidiv, što su proveli sate i sate u zajedničkom uvježbavanju, stariji su članovi vrlo srdačno čestitali novom. Među njima i vođa grupe bojnik Darko Belančić: “Bruno je izvrsno počeo obuku i na isti je način i završio. Drago mi je da smo svi zajedno uspjeli i došli do današnjeg trenutka. Naime, službeno predstavljanje programa, kao i novog člana, kruna je višemjesečnog angažmana svih pripadnika Eskadrile i grupe, velika simbioza ljudi, tehnike, opreme i organizacije”, istaknuo je časnik i pilot. Prvi ovogodišnji službeni nastup “Kрила Oluje” pratio je i zapovjednik 93. krila brigadir Tomislav Vacenovski, koji je nakon izvedbe čestitao svim članovima grupe, a natporučniku Bulumu uručio je diplomu i značku “Kрила Oluje”. Nova sezona, dakle, može početi. Nadamo se da će nastupa biti što više. Ni jedan nije previše, jer su “Kрила Oluje” uvijek atraktivna. Svaka izvedba posebna je priča.

Pilatus PC-9M na nebu iznad vojarne “Pukovnik Mirko Vukušić”

Dvadeset i jednu godinu nakon prvog nastupa, nakon sad već brojnih izmjena članova, "Kрила Олује" i danas oduzimaju dah

Svaka izvedba posebna je priča, i zato se nadamo da će ih u 2026. biti što više

RAZGOVOR

**DIDIER
OUSTRIC**

BRIGADNI GENERAL, FRANCUSKE ORUŽANE SNAGE

**VISOKA VOJNA
IZOBRAZBA EU-A
— ZAJEDNIČKI
EUROPSKI MODUL**

RAZGOVARAO Domagoj Vlahović // FOTO Tomislav Brandt

UZ POTPORU EUROPSKOG KOLEDŽA ZA SIGURNOST I OBRANU (ESDC), 2022. USPOSTAVLJENA JE INICIJATIVA RATNIH ŠKOLA U PODRUČJU VISOKOG VOJNOG OBRAZOVANJA EUROPSKE UNIJE, OBJASNIO NAM JE FRANCUSKI GENERAL U RAZGOVORU KOJI SMO VODILI NA HRVATSKOM VOJNOM UČILIŠTU "DR. FRANJO TUĐMAN". KONKRETNI JE REZULTAT TE INICIJATIVE TEČAJ KOJI JE SREDINOM SVIBNJA PROVEDEN U ZAGREBU

Razgovor s francuskim generalom Didierom Oustricom vodili smo na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman" na kojem je od 11. do 15. svibnja prvi put proveden zajednički modul o obrani i upravljanju krizama u Europskoj uniji (European Higher Military Education EU Common Training Module). Modul je održan u sklopu redovite nastave Ratne škole "Ban Josip Jelačić", u suradnji s Europskim koledžom sigurnosti i obrane (European Security and Defence College – ESDC). Modul provode i druge zemlje, a HVU je druga institucija u Europi koja ga je organizirala i provela u punom obliku. Razvijen je u okviru Inicijative ratnih škola u području visokog vojnog obrazovanja Europske unije (European Higher Military Education – EU War Colleges). Cilj je inicijative uspostava i razvoj europskog visokog vojnog obrazovanja, promicanje zajedničke europske strateške kulture, upoznavanje viših časnika s politikama, alatima i procedurama Europske unije te jačanje umrežavanja ratnih škola, škola obrane i srodnih obrazovnih ustanova s organizacijama Europske unije. General Oustric je predsjedavajući radne skupine inicijative, ali i glavni časnik za međunarodne odnose u Upravi za visoko vojno obrazovanje (Direction de l'enseignement militaire supérieur - DEMS) francuskog Ministarstva oružanih snaga.

MOŽETE LI UKRATKO OPISATI UPRAVU ZA VISOKO VOJNO OBRAZOVANJE?

U DEMS-u su dvije razine izobrazbe. Prva je Ratna škola, namijenjena časnicima razine bojnika ili pukovnika. Svake godine polazi je oko tri stotine časnika, od toga dvije stotine iz francuskih, a stotinu iz stranih oružanih snaga. Škola je združena, za sve grane oružanih snaga, kao i za francusku žandarmeriju, i odnosi se na operativnu razinu. Kandidati za nju moraju, nakon prvog dijela svoje časničke karijere, tj. nekih petnaest godina, pristupiti prijamnom ispitu. On je prilično težak, prolazi ga otprilike četvrtina kandidata, a obvezan je da biste mogli biti promaknuti u brigadira. Ako ne uspijete, a imate ukupno dvije prilike, najviši čin koji možete steći je pukovnik. Ako uspijete, dolazite u Pariz i školujete se godinu dana na Ratnoj školi. Polaznici uglavnom imaju 38 ili 39 godina. Područja koja uče, među ostalim, obuhvaćaju pojedinosti o francuskim oružanim snagama, međunarodne odnose, geostrategiju... Prolazite niz klasifikacijskih ispita, razvijate liderske sposobnosti, učite engleski jezik...

A STRANI POLAZNICI?

Ove akademske godine ima ih 97 iz 66 zemalja, sa svih strana svijeta, od članica NATO-a i Europske unije, do afričkih i azijskih zemalja. Polaznike odabiru zemlje koje ih šalju, neke po više njih, a većina po jednog. Sjedinjene Države, Ujedinjena Kraljevina i Njemačka ove su godine poslale po pet polaznika. Naravno, među ključnim uvjetima jest da jako dobro govore francuski jezik.

DRUGA ŠKOLA JE JOŠ VIŠA RAZINA IZOBRAZBE?

Da, zove se Središte za napredne vojne studije. Dakle, uobičajeno je da časnik koji završe Ratnu školu brzo budu promaknuti u čin razine brigadira. Središte je vrlo mala škola, polaznika ima oko trideset. Starosti 45 ili 46 godina, već imaju čin razine brigadira te su već, primjerice, zapovjednici pukovnije ili

U DEMS-u su dvije razine izobrazbe. Prva je Ratna škola, namijenjena časnicima razine bojnika ili pukovnika, a druga je Središte za napredne vojne studije namijenjena brigadirima

Dobili smo potporu Europskog koledža za sigurnost i obranu (ESDC), pa je tako uspostavljena Inicijativa ratnih škola u području visokog vojnog obrazovanja Europske unije

zrakoplovne baze. Ne polažu prijamne ispite, nego su ih među najboljima izabrale strukture zadužene za ljudske resurse. Možda njih devedeset posto u budućnosti budu promaknuti u generale. Doduše, diploma Središta za napredne vojne studije nije i uvjet da postanete general, no ona vam omogućava da dosegnete najviše razine od četiri ili pet zvjezdica. Na toj razini, stranih časnika ima možda pet ili šest i svi su iz zemalja NATO-a ili EU-a. U budućnosti će tu izobrazbu pohađati vjerojatno i polaznik iz Hrvatske. Naravno, mora biti najbolji, možda i budući načelnik vašeg Glavnog stožera (smijeh).

JE LI POSAO U DEMS-u TRAŽEN MEĐU ČASNICIMA KOJI SU STRUČNJACI U VOJNOJ IZOBRAZBI?

Većina njih javlja se dragovoljno, ponajviše zato jer je vrlo zanimljivo kontaktirati i raditi s budućim liderima oružanih snaga. Kad imate pedeset godina, zanimljivo je prenositi svoje znanje na mlade časnike.

VI STE U DEMS-u GLAVNI ČASNIK ZA MEĐUNARODNE ODNOSE, RASTE LI ZNAČAJ TOG SEGMENTA ZA DEMS?

Na toj sam dužnosti već dugo, od 2021. Zadužen sam za izgradnju partnerstava sa stranim vojnim školama i akademijama. Primjerice, svaki tjedan ili dva dolaze nam različita izaslanstva škola, ali i viših razina, na razini ministara obrane ili načelnika glavnih stožera. Često se događa i da, tijekom službenog posjeta Francuskoj, izraze želju obići i DEMS. Evo, prošlog tjedna primili smo ministra obrane DR Konga, susreo se s dvojicom polaznika iz svoje zemlje i razgovarao o njihovim iskustvima i dojmovima. Dosta kontaktiramo s afričkim zemljama, onima koje žele uspostaviti vlastite ratne škole i zainteresirane su za francuski vojno-obrazovni sustav. Raste li značaj međunarodnih odnosa u vojnoj izobrazbi? Rekao bih da je to točno.

INICIJATIVA RATNIH ŠKOLA JEDAN JE OD PRIMJERA TOG ZNAČAJA, GDJE SU NJEZINI KORIJENI?

U prvoj polovini 2022., dok je Francuska predsjedala Vijećem Europske unije, odlučili smo sazvati sastanak svih čelnika vojnih akademija zemalja članica. Željeli smo vidjeti što možemo učiniti kako bismo poboljšali razinu odnosa tih institucija. Uvidjeli smo da, kad pogledamo razinu znanja o europskoj obrani, većina škola ima puno predavača koji se bave tom temom. No, kod nekih nije takav slučaj, najviše u zemljama istočne Europe. Bio je dojam da one u obrani više računaju na NATO i Sjedinjene Države, te nisu toliko zainteresirane za obrambene teme na razini EU-a. Zbog toga smo počeli razvijati ideju o zajedničkom modulu izobrazbe, koji bi trajao tjedan dana, a u ratnim školama bavio bi se različitim temama vezanim uz EU-ovu obranu. Dobili smo potporu Europskog koledža za sigurnost i obranu (ESDC), pa je tako uspostavljena Inicijativa ratnih škola u području visokog vojnog obrazovanja Europske unije (European Higher Military Education – EU War Colleges Initiative). Oformili smo radnu skupinu s predstavnicima različitih vojnih

akademija i bio sam imenovan njezinim čelnikom. Dakle, u tom slučaju ne predstavljam Francusku, nego ESDC.

KOJI JE BIO IDUĆI KONKRETNI KORAK?

Nakon godinu i pol, odlučili smo oformiti europski zajednički modul obuke za visoke razine vojne izobrazbe (European Higher Military Education EU Common Training Module). Modul se može sastojati od dva osnovna dijela. U prvom, različiti predavači na ratnim se školama ili u sličnim institucijama bave temama koje smatramo obveznim, poput Strateškog kompasa za sigurnost i obranu, procesima kriznog menadžmenta u EU-u, vojnim operacijama EU-a, Zajedničkom sigurnosnom i obrambenom politikom EU-a, Europskom obrambenom agencijom, Europskim obrambenim fondom, odnosima EU-a i NATO-a... Drugi dio odnosi se na tečaj e-učenja koji organizira ESDC. On se sastoji od različitih autonomnih jedinica znanja (Autonomous Knowledge Units – AKU) i u njemu časnik mora naučiti te odgovarati na različita pitanja o različitim temama. Ako uspješno završite tečaj, zaslužujete certifikat koji izdaje ESDC, a potpisuje ga visoka predstavnica EU-a za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Kaja Kallas. To simbolično potvrđuje da časnik dobiva minimalnu razinu znanja o pitanjima europske obrane.

ŠTO DOBIVA VOJNOOBRAZOVNA INSTITUCIJA KOJA JE DOMAĆIN ESDC MODULA?

Mi možemo pozvati polaznike iz raznih škola i zemalja. Evo, u Zagreb su došli iz Francuske, Njemačke, Češke i Španjolske. To je korisno i zato jer uspostavlja partnerstvo i kontakte među školama i časnicima. Od 2024. ovaj je modul implementiralo deset članica EU-a, a može se organizirati na različite načine, na nacionalnoj razini ili u punom obliku. U Grčkoj smo uz punu potporu ESDC-a proveli cijeli modul u tjedan dana, što radimo i sada u Hrvatskoj. U Francuskoj se modul raspoređuje kroz nastavnu godinu, uključujući i e-učenje. Nadamo se da će iduće godine u krug ući još zemalja, poput Estonije, Litve i Latvije preko Baltičkog koledža obrane, zatim Belgije, Nizozemske, Švedske, Finske... U sljedeće dvije godine želimo udvostručiti broj.

JESTE LI TIJEKOM ODRŽAVANJA ESDC MODULA U ZAGREBU PRIMIJETILI NEŠTO ŠTO VAS JE OSOBITO ZAINTERESIRALO?

Tu sam da bih vidio i provjerio kako je modul organiziran, ali i da pokažem svoju potporu. Vrlo sam zadovoljan, pa i impresioniran razinom predavača, kao i organizacijom modula. Siguran sam da će ga Hrvatsko vojno učilište organizirati i ubuduće. Ovdje je zanimljivo što je većina razina vojne izobrazbe koncentrirana na jednom mjestu, na lokaciji u središtu glavnog grada. To je vrlo prikladno. Zanimljivo je i što na modulu vidim polaznike koji su civili, zastupnici u vašem parlamentu. To je jako dobra stvar, jer u svojem poslu moraju imati određenu razinu znanja o vojnom aspektu EU-ove obrane. Vjerujem da je i vašim časnicima zanimljivo da budu u kontaktu s njima. Još jedna prednost je što se radi u maloj skupini.

KAKO KOMENTIRATE SURADNJU HRVATSKIH I FRANCUSKIH ORUŽANIH SNAGA I NJIHOVIH OBRAZOVNIH INSTITUCIJA?

Suradnja je vrlo velika i vrlo dobra, u okviru NATO-a i EU-a, ali i kao bilateralna, te multilateralna. Evo, modul je jedan od jako dobrih načina za razvoj te suradnje. Što se tiče DEMS-a, primjer je moj zamjenik u radnoj skupini i koordinator inicijative ESDC-a brigadir Jugoslav Jozić. Završio je Ratnu školu u DEMS-u, što je za mene korisno jer itekako olakšava suradnju.

KAKO SE VISOKA VOJNA IZOBRAZBA U ZAPADNIM ZEMLJAMA PRILAGOĐAVA DANAŠNJI IZNIMNO BRZIM POLITIČKIM I GEOSTRATEŠKIM, KAO I PROMJENAMA U VOJNIM DOKTRINAMA?

U Francuskoj svake godine evaluiramo kurikule vojne izobrazbe, uključujući one u DEMS-u. Točno je, situacija se mijenja vrlo brzo, a to se najbolje vidi u povratku vojnog sukoba visokog intenziteta u Europu. I zato u skladu sa strateškom situacijom mijenjamo kurikule, također svake godine. U škole pozivamo ljude koji imaju iskustva u novim vrstama konflikata, a jako su važne i nove tehnologije u njima. Prije deset godina nismo imali tečajeve koji bi se bavili kibernetičkim prijetnjama, besposadnim letjelicama ili umjetnom inteligencijom. Danas to mijenjamo, pokušavamo privlačiti civilne i vojne eksperte za taj dio podučavanja. Promjene se odnose i na vježbe – naša ratna škola s kolegama iz još četiri europske zemlje održava zajedničku vježbu operativnog planiranja Combined Joint European Exercise (CJEX). Želim da se ta vježba proširi tako da na njoj budu sudionici iz većeg broja europskih zemalja. Promijenio bih i scenarij koji je sada fokusiran na krizni menadžment u fiktivnoj afričkoj zemlji – on bi mogao obuhvatiti sukob visokog intenziteta u fiktivnoj zemlji u Europi. Pozvao bih časnike ne samo iz zemalja EU-a i NATO-a, nego i iz Ukrajine – oni imaju jako veliko iskustvo u takvom sukobu.

IMATE ISKUSTVA KAO FRANCUSKI VOJNI IZASLANIK U KINI, BILO BI ZANIMLJIVO ZNATI NEKE POSEBNOSTI O IZOBRAZBI U NJIHOVIM VISOKIM VOJNIM ŠKOLAMA...

U Kini postoji Nacionalno obrambeno sveučilište Narodno-oslobodilačke vojske, bio sam ondje više puta. Njihov je sustav puno drukčiji, imaju vrlo snažnu politiku usmjerenu na strane zemlje i organiziraju izobrazbu na više stranih jezika: francuskom, engleskom, ruskom, španjolskom, arapskom... Na programe na francuskom primaju časnike iz afričkih zemalja, jer žele imati snažan utjecaj. Škole su vrlo moderne, dobro organizirane i u njih se ulaže puno novca. Problem je u tome što nisu *otvorene*. U francuskoj Ratnoj školi svi su polaznici izmiješani i mi pred stranim polaznicima ne krijemo ništa osim obavještajnih podataka i podataka o nuklearnim snagama. U kineskom sustavu stranci su odvojeni od domaćih polaznika, a tečajevi imaju određenu razinu promidžbe – sve se opisuje kao savršeno. No, mislim da uspijevaju zadobivati utjecaj.

28-29

HRVATSKI VOJNIK // Br. 762 // 5. lipnja 2026.

DUHOVNOST

PRIPREMIO Hrvoje Lončarević

FOTO OSRH/Stefan Španić

HODOČAŠĆE Č

POD GESLOM ČUVARI
MIRA OVE JE GODINE
OD 19. DO 26. SVIBNJA
ODRŽANO 32.
HODOČAŠĆE HRVATSKE
VOJSKE, POLICIJE I
BRANITELJA U LURD

Na hodočašću, koje se održalo u sklopu 66. Međunarodnog vojnog hodočašća u Lurd, a koje okuplja vojnike i policajce iz četrdesetak država, sudjelovali su i hrvatski vojnici, policajci, branitelji s članovima obitelji, kadeti Hrvatskog vojnog učilišta i polaznici Policijske akademije, pripadnici pravosudne policije, civilne zaštite, Hrvatske vatrogasne zajednice, povijesnih postrojbi Hrvatske vojske i drugi hodočasnici. Hodočašće je predvodio vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj Jure Bogdan, dok je glavni koordinatorski hodočašća bio generalni vikar Vojnog ordinarijata Ilija Jakovljević. Zapovjednik hodočašća bio je zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade brigadni general Željko Marinov, a zamjenik zapovjednika hodočašća bio je pomoćnik zapovjednika u Zapovjedništvu za intervencije MUP-a Marko Brtan.

Hodočašće je započelo 19. svibnja misnim slavljem u crkvi Sv. Križa na zagrebačkom Sigetu koje je predvodio vojni ordinarij mons. Jure Bogdan. Hodočasnici su se nakon mise uputili autobusima kroz Sloveniju i Italiju do francuskog grada Avignona, gdje su im se pridružili hodočasnici iz Bosne i Hercegovine, pripadnici Oružanih snaga FBiH, predvođeni vojnim ordinarijem u Bosni i Hercegovini Miroslavom Relotom. U jutarnjim satima 20. svibnja zajedno su sudjelovali na euharistijskom slavlju u avinjonskoj katedrali Notre-Dame des Domes, koje je predvodio vojni biskup u BiH Miroslav Relota, a Klapa "Sv. Juraj" HRM-a i Policijska klapa "Sv. Mihovil" predvodile su liturgijsko pjevanje uz orguljašku pratnju Mihaela Mojzeša. Nakon svete mise hodočasnici su

ČUVARA MIRA

imali prigodu proći kroz povijesnu jezgru Avignona, grada koji je ostavio dubok trag u povijesti Katoličke crkve.

PALJENJE ZAVJETNE SVIJEĆE

Prvog dana boravka u Lurdu, 21. svibnja, ujutro je slavljena sveta misa pred Spiljom ukazanja, koju je predvodio vojni ordinarij mons. Jure Bogdan. U homiliji, naslovljenoj "Sveta Marija – izvor svjetlosti i života", vojni ordinarij Jure Bogdan počeo je Kristovim riječima: "Ja sam svjetlost svijeta. Tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života". Istaknuo je da te riječi nisu samo lijepa biblijska slika, nego istina koja mijenja čovjekov život. Čovjek, rekao je, može mnogo znati, mnogo imati i mnogo postići, a ipak u sebi ostati izgubljen ako se udalji od Krista, jedine istinske Svjetlosti. Na kraju homilije, pred lurdsko Gospino svetište, vojni ordinarij uputio je molitvu Gospi Lurdskej da hodočasnici izmoli otvoreno srce, obnovljenu vjeru i snagu da i sami budu svjedoci Kristova svjetla u svijetu. Na misi je svirao Orkestar OSRH pod ravnanjem bojnika Ivana Kšeneka, dok su liturgijsko pjevanje predvodile Klapa "Sv. Juraj" Hrvatske ratne mornarice i Policijska klapa "Sv. Mihovil". Na misi su, uz mnoge hrvatske hodočasnike bili i državni tajnik Ministarstva obrane Tomislav Galić, zapovjednik hodočašća brigadni general Željko Marinov, zapovjednik hodočašća za Ministarstvo unutarnjih poslova Marko Brtan, zapovjednik postroja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine general-bojnik Zdravko Rezo, otpravnica poslova Veleposlanstva Republike Hrvatske u Francuskoj Senka Burić, glavna tajnica Ministarstva unutarnjih poslova Sanda Šimić Petrinjak, načelnica Ureda glavnog ravnatelja policije Adrijana Bago, vojna izaslanica Republike Hrvatske u Francuskoj Republici pukovnica Sandra Jonjić i drugi. Nakon svete mise uslijedilo je tradicionalno fotografiranje za službenu fotografiju 32. vojno-redarstvenog hodočašća u Lurd, a potom i pobožnost križnog puta na lurdskej kalvariji.

Križni put predvodio je vojni ordinarij Jure Bogdan u zajedništvu s vojnim ordinarijem Mirom Relotom. Prigodne tekstove razmatranja, koja je napisao mostarsko-duvanjski biskup u miru Ratko Perić, kod četrnaest postaja čitali su kadeti Hrvatskog vojnog učilišta, polaznici Policijske akademije, i pripadnici OS BiH, a molitve su izgovarali vojni i policijski kapelani te vojni biskupi.

Po završetku pobožnosti, prigodni nagovor uputio je vojni biskup Miro Relota. Istaknuo je posebno dostojanstvo službe vojnika i policajaca kad je vođena istinom, poštenjem i ljubavlju prema čovjeku. Naglasio je kako su pripadnici sigurnosnih službi ljudi odgovornosti koji često nose teret nevidljiv drugima, bdiju dok drugi spavaju i spremni su stati između opasnosti i nedužnih ljudi. Poručio je i da križni put nije samo pobožnost, nego susret s Kristom koji podsjeća na važnost očuvanja srca i unutarnjeg mira. Poslije pobožnosti križnog puta hodočasnici su se ponovno uputili prema Svetištu gdje je zapaljena zavjetna svijeća. Zavjetnu svijeću zapalio je zapovjednik hodočašća brigadni general Željko Marinov, a potom je upućena molitva Mariji Kraljici Hrvata. U poslijepodnevnim satima hrvatski hodočasnici prisustvovali su pokorničkom bogoslužju u crkvi sv. Bernardice, koje je predvodio vojni ordinarij Jure

Zavjetnu svijeću zapalio je zapovjednik hodočašća brigadni general Željko Marinov, a potom je upućena molitva Mariji Kraljici Hrvata

Ispred bazilike Svete Krunice održana je međunarodna vojna ceremonija kojom je odana počast svim vojnicima poginulima u ratovima, a njezina snažna simbolika očituje se u zajedništvu i jedinstvu vojski koje sudjeluju na Međunarodnom vojnom hodočašću

Tijekom ulaska Orkestra Hrvatske vojske, hrvatski hodočasnici su uz pjesmu *Mi smo garda hrvatska*, razvili dvadesetmetarsku zastavu koja se ponosno vijorila iznad kninske tvrđave

Bogdan, a pratio Orkestar Oružanih snaga RH.

MOLITVA ZA BRAČNE PAROVE I OBITELJ

Drugi dan boravka u Lurdu na osobit način bio je posvećen molitvi za obitelj i bračne supružnike. U jutarnjim satima hodočasnici su slavili svetu misu za obitelj u bazilici Kraljice Svete Krunice, koju je predvodio vojni ordinarij Miro Relota, uz koncelebraciju vojnog ordinarija u RH Jure Bogdana i drugih svećenika. Klapa "Sv. Juraj" HRM-a i Klapa MUP-a "Sv. Mihovil" predvodile su liturgijsko pjevanje, a svetu misu pratili su Michael Mojzeš na orguljama i Orkestar Oružanih snaga RH.

Biskup Relota u propovijedi je podsjetio na Isusove riječi: Obratite se i vjerujte Evanđelju! (Mk 1,15), naglasivši kako je riječ o pozivu na slobodu od oholosti, mržnje, strahova i nutarnjih rana. Posebno se obratio vojnicima i policajcima, istaknuvši da, uz disciplinu i spremnost koje njihova služba traži, trebaju promišljati i o stanju vlastitog srca. Poručio je kako Bog ne gleda činove, službe ni odlikovanja, nego čovjekovo srce i njegov unutarnji odnos s Bogom. Citirajući psalmista: "Srce raskajano i ponizno, Bože, nećeš prezreti" (Ps 51,19), mons. Relota istaknuo je kako je upravo poniznost temelj svakog istinskog hodočašća. Naglasio je da vjernici nisu došli u Lurd kao turisti, nego kao pokornici koji žele "oprati srce na izvoru milosti". Poslije propovijedi uslijedio je blagoslov bračnih parova prigodom kojeg su supružnici obnovili svoje bračne zavjete i molili da ih Bog svojom milošću utvrdi u bračnoj vjernosti i ljubavi. Nakon svete mise, na Trgu Esplanade, ispred bazilike Svete Krunice, održana je međunarodna vojna ceremonija kojom je odana počast svim vojnicima poginulima u ratovima, a njezina snažna simbolika očituje se u zajedništvu i jedinstvu vojski koje sudjeluju na Međunarodnom vojnom hodočašću.

OTVARANJE 66. MEĐUNARODNOG VOJNOG HODOČAŠĆA

U večernjim satima u bazilici svetog Pija X. u Lurdu svečano je otvoreno

66. međunarodno vojno hodočašće (PMI). U prvom dijelu programa, u baziliku su u svečanom mimohodu ušle garde sa stjegovima zemalja zastupljenih na hodočašću, a među njima i pripadnici Hrvatske vojske. Sve hodočasnike pozdravio je vojni ordinarij francuske vojne biskupije mons. Antoine de Romanet.

Održana je i svečana povorka vojnih orkestara. Tijekom ulaska Orkestra Hrvatske vojske, hrvatski hodočasnici su uz pjesmu *Mi smo garda hrvatska*, razvili dvadesetmetarsku zastavu koja se ponosno vijorila iznad kninske tvrđave. Nakon svečane procesije svjetla u pratnji francuskih i španjolskih vojnika, zapaljena je zavjetna svijeća 66. međunarodnog vojnog hodočašća čime je na simboličan način označen početak vojnog hodočašća. Mons. Romanet izrekao je potom blagoslov zavjetne svijeće 66. međunarodnog vojnog hodočašća. Pročitana je također poruka pape Lava XIV., koji je na poseban način pozvao pripadnike oružanih snaga da dane hodočašća prožive u duhu obraćenja, slijedeći primjer svete Bernardice i promišljajući o trima gestama duboko povezanim s Lurdom. Na otvorenju su sudjelovali brojni pripadnici vojske i policije zemalja sudionica hodočašća u Lurdu.

OZRAČJE MOLITVE I ZAJEDNIŠTVA

U crkvi sv. Bernardice u Lurdu održano je 23. svibnja svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio vojni ordinarij Jure Bogdan. "Neka naš život bude Evanđelje koje se čita bez riječi. Neka naša vjera bude vidljiva u ljubavi. Neka naše svjedočanstvo bude istinito – kao što je istinito Kristovo Evanđelje. Gospodine, učini nas svojim svjedocima – danas, ovdje i u našem svakodnevnom životu", rekao je biskup Bogdan. Klapa "Sv. Juraj" HRM-a i klapa MUP-a "Sv. Mihovil" predvodile su liturgijsko pjevanje, uz pratnju Orkestra Hrvatske vojske i orgulja. Tijekom popodnevni sati održan je niz događanja. Službeno hrvatsko izaslanstvo posjetilo je vojni kamp u Lurdu u kojem je smješten dio hrvatskih vojnika i policajaca za vrijeme trajanja hodočašća. Hrvatski vojni invalidi, kadeti Hrvatskog vojnog učilišta i policijski polaznici sudjelovali su na međunarodnom sportskom natjecanju, a u gradu je održan i niz glazbenih nastupa vojnih

orkestara, među kojima i nastup Orkestra Oružanih snaga Republike Hrvatske. U kasnim večernjim satima u svetištu je održana marijanska procesija sa svijećama i kipom Gospe Lurdske, u kojoj su sudjelovali hodočasnici zemalja okupljenih na 66. Međunarodnom vojnom hodočašću. Moleći kronicu i pjevajući marijanske pjesme na različitim jezicima, također i na hrvatskom, hodočasnici su u procesiji krenuli prema prostoru ispred bazilike Svete Krunice. Prostrani plato svetišta bio je ispunjen vojnim hodočasnici iz četrdesetak zemalja svijeta. Tisuće upaljenih svijeća simbolizirajući vjeru, nadu i Kristovo svjetlo, stvarale su posebno ozračje molitve i zajedništva. U procesiji su, uz glazbene sastave iz različitih zemalja, sudjelovali i Klapa "Sv. Juraj" Hrvatske ratne mornarice te Policijska klapa "Sv. Mihovil". Klapa "Sv. Juraj" HRM-a pjevala je skladbu *Ave Maria* Ivana pl. Zajca. Zadnji dan 66. Međunarodnog vojnog hodočašća u Lurdu 24. svibnja započeo je svečanim međunarodnim euharistijskim slavljem u bazilici sv. Pija X. Misno slavlje predvodio je vojni nadbiskup u Talijanskoj Republici mons. Gian Franco Saba, u zajedništvu s brojnim vojnim biskupima, vojnim i policijskim kapelanima te svećenicima iz različitih zemalja. Na euharistijskom slavlju, uz mnoštvo sudionika 66. međunarodnog vojnog hodočašća, sudjelovali su i hrvatski hodočasnici sa svojim vodstvom. U poslijepodnevni satima održana je svečana ceremonija zatvaranja 66. međunarodnog vojnog hodočašća. Program je započeo ulaskom počasnih gardi zemalja sudionica sa stjegovima te svečanim ulaskom vojnih orkestara u baziliku sv. Pija X. U nastavku programa sudionici hodočašća iz različitih zemalja svjedočili su o značenju hodočašća u Lurdu, ističući bratstvo među narodima, prijateljstvo među vojnicima i policajcima te duhovnu snagu i rast u vjeri kao njegove najvažnije plodove. Simboličnim gašenjem zavjetne svijeće zaključeno je 66. međunarodno vojno hodočašće, a potom je najavljeno kako će se sljedeće hodočašće održati od 21. do 23. svibnja 2027. godine. U ranim jutarnjim satima 25. svibnja hrvatski hodočasnici prije polaska u Hrvatsku slavili su svetu misu pred Spiljom ukazanja, zahvalni što sa sobom nose iskustvo zajedništva, molitve i mira koje su proživjeli u Lurdu.

**Međunarodni znanstveno-stručni skup
International Scientific and Professional Conference**

**IMOTSKA KRAJINA
u Domovinskom ratu – 35 godina poslije
IMOTSKA KRAJINA
in the Homeland War – 35 Years Later**

**Imotski, 26. – 28. svibnja 2026. godine
May 26 – 28 2026, Imotski**

MEĐUNARODNI ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP U IMOTSKOM

DOMOVINSKI RAT

IZMEĐU POVIJESNE ISTINE, NACIONALNE SIGURNOSTI I IZAZOVA BUDUĆNOSTI

Trideset i pet godina nakon početka Domovinskog rata, Imotski je postao mjesto susreta povijesti, znanosti, sigurnosti i društvene odgovornosti. Međunarodni znanstveno-stručni skup "Imotska krajina u Domovinskom ratu – 35 godina poslije" pokazao je kako Domovinski rat nije samo tema prošlosti, nego važan okvir za razumijevanje suvremenih sigurnosnih izazova, nacionalnog identiteta i društvene otpornosti Republike Hrvatske

Od 26. do 28. svibnja 2026. Imotski je ugostio ugledne znanstvenike, sveučilišne profesore, istraživače, vojne analitičare, predstavnike obrambenog sustava, hrvatske branitelje te predstavnike državnih, županijskih i lokalnih institucija. Skup su organizirali Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman" i Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" u suradnji s nizom hrvatskih i međunarodnih akademskih partnera.

Program je započeo odavanjem počasti poginulim hrvatskim braniteljima kod Spomen-obilježja Topana na obroncima Modrog jezera, čime je simbolično povezana kultura sjećanja sa znanstvenim promišljanjem hrvatske novije povijesti. Time je već na samom početku bilo jasno da cilj skupa nije samo prisjećanje na ratna zbivanja nego i znanstveno sagledavanje njihove važnosti za današnje društvo. Svečano otvorenje okupilo je predstavnike vojnih, akademskih, državnih, županijskih i lokalnih institucija. Sudionicima se obratio zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" general-bojnik doc. dr. sc. Slaven Zdilar, idejni začetnik skupa, koji je naglasio važnost znanstvenog, odgovornog i dostojanstvenog pristupa Domovinskom ratu. Okupljenima su se obratili i rektor Sveučilišta obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" prof. dr. sc. Ivica Lučić, rektor Sveučilišta u Zadru i predsjednik Rektorskog zbora prof. dr. sc. Josip Faričić, gradonačelnik Imotskog

Luka Kolovrat, umirovljeni general zbora bivši načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske Mirko Šundov, župan Splitsko-dalmatinske županije Blaženko Boban, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Ante Sanađer. Drugog dana skupu se pridružio i izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske i potpredsjednika Vlade i ministra hrvatskih branitelja umirovljeni brigadni general Ivan Zelić, koji se okupljenima obratio u ime predsjednika Vlade Republike Hrvatske.

U njihovim je obraćanjima istaknuto kako je očuvanje istine o Domovinskom ratu trajna obveza hrvatskog društva i temelj odgovornog odnosa prema hrvatskim braniteljima, mladim naraštajima i budućnosti Republike Hrvatske.

IMOTSKA KRAJINA I DOMOVINSKI RAT – POVIJESNO NASLJEĐE I NACIONALNI ZNAČAJ

Jedna od snažnih poruka skupa bila je da se uloga Imotske krajine u Domovinskom ratu ne može promatrati samo kao regionalna povijesna tema. Imotska krajina prikazana je kao prostor iznimne dragovoljnosti, domoljublja i obrambene svijesti, čiji su ljudi dali važan doprinos stvaranju i obrani Republike Hrvatske. Sudionici su posebno istaknuli ulogu 3. imotske bojne, 115. brigade Hrvatske vojske, Imotskih sokolova i brojnih hrvatskih branitelja koji su su-

O Domovinskom ratu, kao temelju suvremene hrvatske povijesti treba govoriti dostojanstveno, znanstveno utemeljeno i argumentirano, s trajnom zahvalnosti prema hrvatskim braniteljima i sviješću da je istina o Domovinskom ratu jedan od temelja hrvatske slobode, državnosti i nacionalnog identiteta te da njegovo proučavanje nije pitanje prošlosti i sadašnjosti nego budućnosti

SUORGANIZATORI I PARTNERI:

Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman", Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman", Sveučilište u Zagrebu, Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Sveučilište u Zadru, Sveučilište u Dubrovniku, Hrvatsko katoličko sveučilište, Sveučilište u Mostaru, Tehničko veleučilište u Zagrebu, Veleučilište kriminalistike i javne sigurnosti, Hrvatski institut za povijest, Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar" i Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata.

Partneri: Udruga hrvatskih dragovoljaca "Imotski sokolovi", UHBDR 115. imotske brigade HV-a i Udruga policijskih branitelja Domovinskog rata Imotski.

Pokrovitelji: Splitsko-dalmatinska županija, Grad Imotski, općine: Baška Voda, Cista Provo, Lokvičići, Lovreć, Podbablje, Proložac, Runovići, Zagvozd i Zmijavci.

djelovali na gotovo svim bojištima na kojima se branila i oslobađala Hrvatska.

Govoreći o Imotskoj krajini u obrani južne Hrvatske od srpske agresije, general-bojnik doc. dr. sc. Slaven Zdilar naglasio je doprinos 3. imotske bojne u obrani Zadra i južne Hrvatske. Time je dodatno potvrđena jedna od temeljnih misli skupa: lokalne sredine u Domovinskom ratu nisu bile promatrači povijesnih procesa, nego njihovi stvarni nositelji.

U okviru vojno-povijesnih tema analizirane su obrana Zadra 1991. godine, djelovanje imotskih postrojbi na Južnom bojištu te njihova uloga u obrani Dubrovnika i doline Neretve. Posebno su predstavljene vojno-geografske analize operacija Tigar, obrane Južne Hrvatske i operativnog područja Južnog bojišta, koje su pokazale kako su reljef, prometni pravci i geografski položaj imali presudnu ulogu u planiranju i uspješnosti vojnih operacija.

Značajan dio programa bio je posvećen političkim i vojnim procesima koji su prethodili Domovinskom ratu. Analizirane su okolnosti raspada Jugoslavije, stvaranja hrvatskih demokratskih institucija, referendum o neovisnosti, razvoja hrvatskih Oružanih snaga te političkih okolnosti koje su prethodile oslobodilačkim operacijama Bljesak i Oluja. Pozornost je nezaobilazno posvećena međunarodnom položaju Hrvatske, ulozi mirovnih snaga Ujedinjenih naroda te strateškim okolnostima koje su dovele do konačnog oslobađanja okupiranih područja.

Skup su organizirali Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman" i Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" u suradnji s nizom hrvatskih i međunarodnih akademskih partnera

DOMOVINSKI RAT, IDENTITET I SUVREMENI SIGURNOSNI IZAZOVI

Skup nije ostao samo u prostoru povijesne analize. Njezova posebna vrijednost bila je povezivanje iskustava Domovinskog rata sa suvremenim sigurnosnim i društvenim izazovima.

Jedna od najzapaženijih tema odnosila se na pitanje interpretacije Domovinskog rata u suvremenom društvu. Raspravljalo se o različitim narativima, pokušajima reinterpretacije ratnih događaja te ulozi medija i informacijskog prostora u oblikovanju percepcije rata. Sudionici su upozorili da se suvremeni sukobi sve manje vode isključivo na bojištima, a sve više u prostoru informacija, percepcije i javnog mnijenja. U tom kontekstu analizirane su informacijske operacije, dezinformacije, društvene mreže i kognitivna domena kao novi prostor sigurnosnog nadmetanja. Posebnu pozornost privukla su sociološka istraživanja o stavovima mladih prema sigurnosti, obrani države i nacionalnom identitetu. Predstavljeni rezultati pokazali su da generacija Z i mlađi milenijalci oblikuju svoje vrijednosti u bitno drukčijem informacijskom okruženju od generacija koje su neposredno iskusile Domovinski rat. Zaključeno je kako je potrebno sustavno razvijati sigurnosnu kulturu, medijsku pismenost i kritičko mišljenje kako bi mladi bili otporniji na manipulacije i dezinformacije.

Posebnu znanstvenu težinu imala su i izlaganja o novim konceptima ratovanja. Analizirani su rat u Ukrajini, sukobi na Bliskom istoku, razvoj umjetne inteligencije, autonomnih sustava, kibernetičke prijetnje, te informacijske operacije i prijetnje, o kojima je iznimno zanimljivo izlagao izv. prof. dr. sc. Gordan Akrap. Zaključeno je da se suvremeni sukobi danas vode istodobno u fizičkom, informacijskom, kibernetičkom i kognitivnom prostoru, ali iskustva Domovinskog rata i dalje imaju važnu sigurnosnu vrijednost i ulogu.

BRANITELJI, DEMOGRAFSKI IZAZOVI I PORUKA BUDUĆNOSTI

Velik interes izazvala su izlaganja posvećena hrvatskim braniteljima i njihovoj prilagodbi poslijeratnom životu.

Imotska krajina prikazana je kao prostor iznimne dragovoljnosti, domoljublja i obrambene svijesti, čiji su ljudi dali važan doprinos stvaranju i obrani Republike Hrvatske

Sudionicima se obratio zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" general-bojnik doc. dr. sc. Slaven Zdilar, idejni začetnik skupa, koji je naglasio važnost znanstvenog, odgovornog i dostojanstvenog pristupa Domovinskom ratu

Predstavljeni su prvi rezultati projekta "Iz rata u mir – CRO VETERANS", koji istražuje iskustva hrvatskih branitelja tijekom tranzicije iz ratnih u mirnodopske uvjete. Istraživači su istaknuli kako posljedice rata ostaju prisutne u životima branitelja, njihovih obitelji i lokalnih zajednica te kako su kultura sjećanja i očuvanje identiteta važan dio društvenog oporavka.

Skup je otvorio i pitanja budućnosti Imotske krajine. Demografska, sociološka i geografska analiza upozoravaju na snažno iseljavanje, starenje stanovništva i razvojne izazove koji obilježavaju ovo područje. Istodobno su predstavljeni neki pozitivni trendovi u području turizma, infrastrukture, pa i u korištenju europskih fondova. Zaključeno je da su demografska revitalizacija, gospodarski razvoj i društvena kohezija koja počiva na vjeri i snazi obitelji ključni preduvjeti dugoročne održivosti i sigurnosti ovog kraja. Skup je zaključen porukom da o Domovinskom ratu, kao temelju suvremene hrvatske povijesti treba govoriti dostojanstveno, znanstveno utemeljeno i argumentirano, s trajnom zahvalnošću prema hrvatskim braniteljima i svijeću da je istina o Domovinskom ratu jedan od temelja hrvatske slobode, državnosti i nacionalnog identiteta te da njegovo proučavanje nije pitanje prošlosti i sadašnjosti nego budućnosti. U završnom dijelu posebno je naglašena potreba sustavnog obrazovanja mladih, razvijanja sigurnosne kulture, jačanja društvene otpornosti i očuvanja nacionalnog identiteta utemeljenog na povijesnim činjenicama, vrijednostima slobode i poštovanju prema žrtvi hrvatskih branitelja. Ako je Domovinski rat prije 35 godina bio obrana hrvatskog teritorija, današnja je zadaća obrana istine, povjerenja, sjećanja i društvene otpornosti. Imotski je zato, 35 godina poslije, poslao poruku koja nadilazi prostor jednog kraja: istina o Domovinskom ratu ne čuva se samo komemoracijama, nego prijenosom znanja, njegovanjem kulture sjećanja, obrazovanjem mladih generacija i trajnim poštovanjem prema hrvatskim braniteljima čija je žrtva utkana u temelje slobode i demokracije hrvatskoga društva.

IZLOŽBA "HRVATSKI RATNI PLAKAT 1991. - 1995."

Iz fundusa Vojnog muzeja u kojem je više od tisuću originalnih ratnih plakata, za izložbu u Imotskom izabrano je njih 32 koji tematski prate tijek ratnih događanja. "Oni su autentičan dokument iz kojeg se iščitava kronologija Domovinskog rata. Rat se događao pred očima čitave Europe, a pratila ga je agresivna srpska propaganda koja je Hrvatsku optuživala za fašizam. Stoga se javlja potreba za informiranjem svijeta s upravo genocidnom naravi velikosrpske agresije, masovnim razaranjem, progonima i ubojstvima. Plakati kao moćno sredstvo komunikacije svojim su aktualnim, dojmljivim i sugestivnim porukama pridonijeli da istina o ratu u Hrvatskoj prodre u svijet, te su također, jačali moral i mobilizirali pojedince i sve slojeve društva u obrani napadnute domovine. Jednom kad vidite plakat, urezan vam je u podsvijest i njegov osnovni učinak je poziv na akciju", rekao je na otvorenju izložbe njezin autor Marijo Reljanović.

Imotski gradonačelnik Luka Kolovrat naglasio je snažnu poruku ratnih plakata. "Danas je posebno značajno stati pred ove plakate – svjedoke vremena u kojem se, kad nisu postojale društvene mreže i brz prijenos informacija, trebalo doći do stanovništva i prenijeti jednu, jedinstvenu i snažnu poruku domoljublja i zajedništva. Imotski je grad koji zna što znače ponos i žrtva. Naši su branitelji znali zašto se bore, a ovi plakati – snažnih slika i domoljubnih poruka – bili su dio te iste borbe. Ta borba bila je borba kako bismo svi mi mogli danas živjeti u demokratskoj Republici Hrvatskoj".

Izložba ratnih plakata bit će otvorena do 15. lipnja 2026.

L. Puljizević

RAZGOVOR

nadnarednik **ZDENKO MIRT**
PUKOVNIJA VOJNE POLICIJE

NATJECANJE U POLJSKOJ I VELIK USPJEH HRVATSKE VOJSKE

Pripadnici Vojne policije Oružanih snaga Republike Hrvatske ostvarili su povijesni rezultat na prestižnom međunarodnom natjecanju vodiča i službenih pasa za detekciju droga i eksploziva, održanom u poljskom gradu Ustronie Morskie. U jakoj konkurenciji 37 timova iz poljskih sigurnosnih službi, njemačke vojne policije i OSRH, hrvatski predstavnici ponovno su dokazali vrhunsku kvalitetu domaće obuke

Apsolutni pobjednik natjecanja postao je nadnarednik Zdenko Mirt sa službenim psom Sony Issy Top, osvojivši prvo mjesto u kategoriji detekcije droga te ukupno prvo mjesto na natjecanju s maksimalnim brojem bodova. Izvrstan rezultat ostvario je i nadnarednik Tomislav Šafran sa psom Jazz Issy Top, koji se u kategoriji detekcije eksploziva plasirao među prvih deset najboljih timova.

Za Hrvatski vojnik razgovarali smo s nadnarednikom Zdenkom Mirtom.

Nadnaredniče Mirt, prije svega čestitke na ovom iznimnom uspjehu. Možete li nas za početak uvesti u samu atmosferu iz Poljske? Kako je točno izgledalo natjecanje u gradu Ustronie Morskie i kakav je bio osjećaj natjecati se protiv 37 vrhunskih timova iz poljskih službi i njemačke vojne policije?

Hvala na čestitkama. Tijekom cijelog natjecanja atmosfera je bila vrlo ugodna i prijateljska, uz naravno neizbježnu dozu pozitivnog, natjecateljskog duha. Ovo je prije svega bilo natjecanje i svi žele ostvariti što bolji rezultat za svoju postrojbu. Natjecanje je organizirano na vrlo visokoj razini, taktički i tehnički, te se puno pozornosti davalo i najmanjim sitnicama kako bi sve prošlo u što boljem ozračju. Osjećaj na samom natjecanju bio je vrlo uzbudljiv znajući da se i moj Sony i ja natječemo protiv 36 vrhunskih timova vodiča i pasa pritom predstavljajući našu domovinu i sposobnosti naših Oružanih snaga.

Natjecanje se sastojalo od pet kompleksnih disciplina: poslušnost, detekcija na vozilima, prtljazi, u zatvorenom i na otvorenom prostoru. Možete li nam detaljno opisati kako su te discipline izgledale u praksi? Što je od vas i Sonyja zahtijevalo najviše fokusa?

Ujutro prvog dana natjecanja izvlačili smo startne brojeve. Nakon izvlačenja pristupilo se ocjenjivanju rada iz poslušnosti službenog psa koja se sastojala od vježbe hodanja i trčanja sa psom uz nogu s promjenama smjera bez povodnika, uz ometanje psa s pucnjem gdje je pas morao savršeno hodati i trčati uz nogu i pratiti korak i hod vodiča bez odstupanja. Drugi dio vježbi poslušnosti sastojao se od odrađivanja vježbi sjedi-stoj i mjesto (lezi), gdje je pas morao točno i trenutačno odraditi svaku vježbu kod izricanja zapovijedi. Ocjenjivali su svaki i najmanji pokret vodiča i psa. Vježbe poslušnosti prvog dana Sony i ja odradili smo s maksimalnim mogućim brojem bodova bez i jednog negativnog boda: 400/400, te smo samopouzđano čekali sutrašnji glavni dio i discipline iz detekcije droga. Drugog dana ujutro ponovno je bilo izvlačenje startnih brojeva. Poligoni za ocjenjivanje spremno su nas dočekali. Izvukao sam startni broj 9 što je dobar broj jer nismo morali previše čekati na svoj red pošto je Sony bio vrlo nestrpljiv. Jedva je čekao početi raditi. Prvo smo radili detekciju vozila. Imao sam tremu, dok je Sony bio vrlo motiviran i nisam nimalo sumnjao da neće dobro odraditi zadaću. Nestrpljivo je čekao moju naredbu da počne s njušenjem, krenuo je vrlo motivirano njušiti po vozilu. Nakon

kratkog vremena staje i uvjerava se nosom. I eto ga, sjeo je i markirao vrata od prtljažnika, pogledao me. Izvještavam ocjenjivački tim da je pronađena droga. Potvrдно odgovaraju klimanjem glave. Nagrađujem psa s njegovom igračkom i završavamo prvu disciplinu bez pogreške s maksimalnim brojem bodova 100/100.

Druga disciplina bila je detekcija otvorenog vanjskog prostora. Vremenski su uvjeti bili loši - kiša i jak vjetar. Sony je i u ovoj disciplini unatoč takvim uvjetima odradio vrlo motivirano i u kratkom roku pronašao i detektirao drogu u maloj cijevi između dva stabla. I ovu smo disciplinu odradili s maksimalnim brojem bodova 100/100, te prepuni samopouzdanja krenuli dalje. Treća disciplina bila je detekcija prtljage koju su simulirale šest kutija i u jednoj od njih bila je skrivena droga. Pas svaku kutiju smije ponjušiti samo dva puta i mora otkriti gdje se droga nalazi, u protivnom pada cijelu disciplinu i oduzima mu se 100 bodova. Sony je i ovu disciplinu odradio vrlo samouvjereno i već u prvom prolazu pronalazi drogu, legne pokraj kutije i dobiva maksimalnih 100 bodova od komisije završivši i ovu disciplinu bez pogreške. Zadnja i najteža disciplina bila je zatvoreni prostor koji je simulirao jedan stambeni bungalov od otprilike 40 četvornih metara. Sony je svoju visoku motiviranost zadržao i na ovoj disciplini unatoč već laganom umoru. Krenuo je u pretragu prostora vrlo detaljno i redom njušio namještaj. Odjednom vidim uzbuđenost, dobivanje mirisa droge u nos, locirao je vrlo točno mjesto gdje se droga

Natjecanje je organizirano na vrlo visokoj razini, taktički i tehnički, te se puno pozornosti davalo i najmanjim sitnicama kako bi sve prošlo u što boljem ozračju

RAZGOVARAO
Ivan Šurbek

FOTO
Tomislav Brandt,
privatna arhiva
Zdenka Mirta

nalazi, točno je odmarkirao. Izvještavam komisiju da je droga pronađena, te uz potvrдно klimanje nagrađujem psa s njegovom omiljenom igračkom i primanjem ocjenskih lista dolazim do zaključka da smo sve discipline odradili s maksimalnim brojem bodova. Treći dan natjecanja ujutro konačno su nam pokazane bodovne liste i konačni poredak natjecatelja. U velikoj nevjerici gledam i vidim da je Sony jedini odradio sve bez greške, te da smo prvi u svojoj kategoriji i ukupnom poretku svih vodiča i pasa s najvećim brojem osvojenih bodova. S ponosom smo primili pobjednički pehar iz ruku zapovjednika natjecanja poljskog brigadiru Vojne žandarmerije.

Osvajili ste prvo mjesto u kategoriji detekcije droga, ali i ukupno prvo mjesto s maksimalnim brojem bodova, što znači da vam rigorozna komisija nije pronašla niti jednu manu. Što vam osobno, ali i Obučnom centru "Satnik Krešimir Ivošević", znači ovaj rezultat

i gdje se u svjetskim okvirima danas nalazi hrvatska vojna kinologija?

Meni kao pripadniku Vojne policije koji se bavi obukom vodiča i službenih pasa ova pobjeda znači vrlo puno. Dokazuje da iako smo mali Centar za obuku radimo vrlo kvalitetan posao, imamo kvalitetne pse i da možemo svojim iskustvom i znanjem i dalje raditi vrlo kvalitetno prateći sve najmodernije trendove u obuci i uspješno pratiti i ispunjavati sve sigurnosne zahtjeve koji će se staviti pred nas. Hrvatska vojna kinologija preko naših vodiča i pasa koji su sudjelovali i sudjeluju u mnogim međunarodnim NATO-ovim operacijama i aktivnostima vrlo je prepoznata i cijenjena. Istaknuo bih dugogodišnje sudjelovanje naših službenih pasa Vojne policije u mirovnoj operaciji u Afganistanu gdje su naši psi sa svojim vodičima odradili velik posao i bili prepoznati po kvaliteti od mnogih članica NATO-a s kojima smo rame uz rame radili. Redovito smo za svoj rad bili nagrađivani i odlikovani.

Kolega, nadnarednik Tomislav Šafran sa psom Jazzom, također je ostvario sjajan rezultat ušavši u top-10 u detekciji eksploziva. Koliko su pripreme za jedno ovakvo natjecanje dugotrajne i naporne, i kako su izgledali vaši radni dani u tjednima uoči odlaska u Poljsku?

Kolega nadnarednik Šafran sa službenim psom za detekciju eksploziva - ženkom njemačkog ovčara Jazz Issy Top ostvario je odličan rezultat, te zauzeo u svojoj kategoriji detekcije eksploziva mjesto u prvih deset timova. Rezultat je tim veći što je ovo mlada ženka koja je nedavno tek završila tečaj i ovo joj je prvo takvo natjecanje. Dobar rezultat bio je očekivan jer je ovaj tim spoj vrlo iskusnog i prekaljenog vodiča i mladog kvalitetnog i vrlo radno motiviranog psa koji svakodnevno u svojem Odsjeku za PDZ i RTG Pukovnije Vojne policije obavljaju vrlo složene i važne zadaće od sigurnosnog značaja. Pripreme za natjecanje bile su kratke jer mi svakodnevno obavljamo zadaće sa svojim psima i oni moraju biti konstantno u vrhunskoj radnoj kondiciji. Nekoliko dana prije natjecanja odradili smo nekoliko zajedničkih treninga, i uvidjeli da su nam psi u dobroj radnoj kondiciji i da su potpuno spremni za natjecanje.

STRUČNOST OBUKE I DRESURE VOJNIH PASA

Javnost često vidi samo konačni rezultat, no iza toga stoji naporan rad. Kako uopće izgleda proces dresure vojnog psa? U kojoj dobi šteneta ili mladog psa počinje selekcija i prvi treninzi, i kako prepoznate da pas ima ono nešto za ovaj zahtjevan posao?

Proces dresure službenih pasa počinje već u njihovu drugom mjesecu starosti s određenim aktivnostima socijalizacije i

preddresure pasa, te se obuka socijalizacije i preddresure prilagođava i usložnjava prema dobnoj starosti psa i konstantno odvija do godine dana starosti psa kad on prelazi u dresuru i počinje sa školovanjem za određeni specijalistički tečaj. Kroz čitavo vrijeme socijalizacije i preddresure pas se prati i komisijski testira kako bi u završnu obuku ušli samo najbolji i najkvalitetniji psi.

Vaš Sony Issy Top specijalist je za detekciju droga, dok je Jazz specijaliziran za eksplozive. Koliko je vremena u prosjeku potrebno da se pas potpuno istrenira za tako specifične i odgovorne zadaće i razlikuje li se metodologija dresure za droge u odnosu na eksplozive?

Specijalistički tečaj za detekciju droga ili eksploziva traje sedam mjeseci. Metodologija obuke je ista, samo je miris drugačiji. U početku obuke pas prvo uči i usvaja mirise koje će detektirati kasnije. Usvajanje mirisa radi se u sterilnim prostorima unutar našega Obučnog centra. Kad pas nauči mirise, onda slijedi detekcija tih mirisa u svim mogućim prostorima i situacijama u kojima će se pas nalaziti i u kojima će raditi kad završi tečaj i počne sa svojim vodičem operativan rad. Vodič i pas polaganjem završnog ispita svake iduće godine dužni su pristupiti licenciranju gdje se provjerava njihova radna kondicija i sposobnost izvršavanja zadaća na najvišem stupnju čime se osigurava stalna visoka operativnost i učinkovitost vodiča i psa. Ako imaju problema, licenciranjem se problem detektira i pristupa se njegovu uklanjanju kako bi i pas i vodič bili konstantno visoke radne sposobnosti.

U pogledu genetike i pasmina, koje su pasmine danas najpoželjnije za rad u Vojnoj policiji i zbog kojih karakteristika? Radi li se isključivo s čistokrvnim psima s rodovnicom ili se u obzir uzimaju i križanci ako pokazuju vrhunske radne osobine?

Mi u Vojnoj policiji i Oružanim snagama RH danas koristimo čistokrvne pse pasmine njemački i belgijski ovčar, koji su i u svjetskim razmjerima najzastupljeniji kao radni psi zbog svojih radnih karakteristika, svoje jake fizičke konstitucije, zdravstvene otpornosti na bolesti, otpornosti i neosjetljivosti na različite vremenske uvjete, te svojih pozitivnih nagona koje koristimo i potrebni su nam u njihovoj dresuri i obuci. I druge pasmine pasa i njihovi križanci također se mogu koristiti u obuci ako posjeduju potrebne nagone te mentalne i fizičke sposobnosti koje su potrebne u obuci koja je vrlo kompleksna. Psi sa slabijim nagonima, te mentalnim i fizičkim ne udovoljavanjem kriterija i standarda ne bi mogli završiti uspješno obuku.

Živimo u vremenu napredne tehnologije, skenera i senzora, no čini se da je pseći nos i dalje nezamjenjiv. Koliko su zapravo službeni psi danas ključni u stvarnim, operativnim zadaćama Vojne policije i u kojim situacijama tehnologija jednostavno ne može zamijeniti psa?

Usprkos napretku tehnologije još uvijek većina zemalja i sigurnosnih službi u svijetu koriste pse kao osnovno i najbrže sredstvo za brzo i učinkovito otkrivanje, detekciju i pronalazak neželjenih i zabranjenih supstanci, eksploziva, ljudi, elektroničkih uređaja, oružja, kao sredstva prisile u obliku zaštitnih patrolnih pasa, čuvarskih pasa. Pas ima svoj istančan njuh koji je njegovo najjače osjetilo te ga uspješno koristi. Njegovi zubi očajnici i ugriz su njegovo najjače oružje. Brzina, vjernost prema čovjeku, te ostala osjetila kad rade zajedno nezamjenjiva su pomoć čovjeku-vodiču u izvršavanju specifičnih zadaća gdje ostala tehnologija ne bi imala potrebnu učinkovitost.

ODNOS VODIČA I PSA TE PSIHOLOGIJA RADA

U ovom poslu pas i vodič funkcioniraju kao jedno tijelo. Koliko je važan taj psihološki moment povjerenja i povezanosti između vas i Sonyja? Kako pas osjeća vašu nervozu ili smirenost na terenu, i kako to utječe na njegov rad na natjecanju ili pravoj zadaći?

Pas i vodič funkcioniraju kao jedan tim. Tako se i ocjenjujemo i licenciramo kao jedan tim gdje se pas i vodič nadopunjuju, te pomažu jedan drugom. U suprotnom ta veza ne bi funkcionirala i posao se ne bi mogao odraditi. Važno je također i međusobno poštovanje. Sve se to gradi postupno i potrebno je vrijeme kako bi pas stekao potpuno povjerenje u svojeg vodiča i obratno. Potrebno je poznavati jedno drugo kako bi i vodič i pas mogli na vrijeme reagirati kod nekih problema i kako bi ih znali na kvalitetan način otkloniti bez previše konflikta između psa i vodiča. Kako pas i vodič provode vrijeme zajedno u radu i odmoru tako i sve više upoznaju jedan drugog, prepoznaju kad je dan dobar. Vodič prepoznaje po ponašanju psa kad ga nešto muči, kad je bolestan, jer psi imaju vrlo visoku toleranciju na bol pa je potrebno dobro poznavati njegove navike jer kad ih naglo promijeni to je znak da se nešto događa, te tada vodič može pravodobno reagirati. Moj Sony i ja savršeno se poznajemo, puno vremena provodimo zajedno u radu i u igri, te mogu prepoznati na njemu svaku promjenu i pravilno reagirati. Isto tako on dobro poznaje i mene, osjeti vrlo dobro moju nervozu, kad je dobar dan, kad i nije baš dobar dan, ali to je rijetko. Sony je vrlo pozitivan i vedar pas koji može vrlo brzo oraspoložiti svakog, tako da mu ponekad i popustim

Pripreme za natjecanje bile su kratke jer mi svakodnevno obavljamo zadaće sa svojim psima i oni moraju biti konstantno u vrhunskoj radnoj kondiciji. Nekoliko dana prije natjecanja odradili smo nekoliko zajedničkih treninga, i uvidjeli da su nam psi u dobroj radnoj kondiciji i da su potpuno spremni za natjecanje

na neke njegove nepodopštine, što on vrlo dobro zna iskoristiti. Ipak, kad treba raditi onda on radi vrhunski i sve se oprašta.

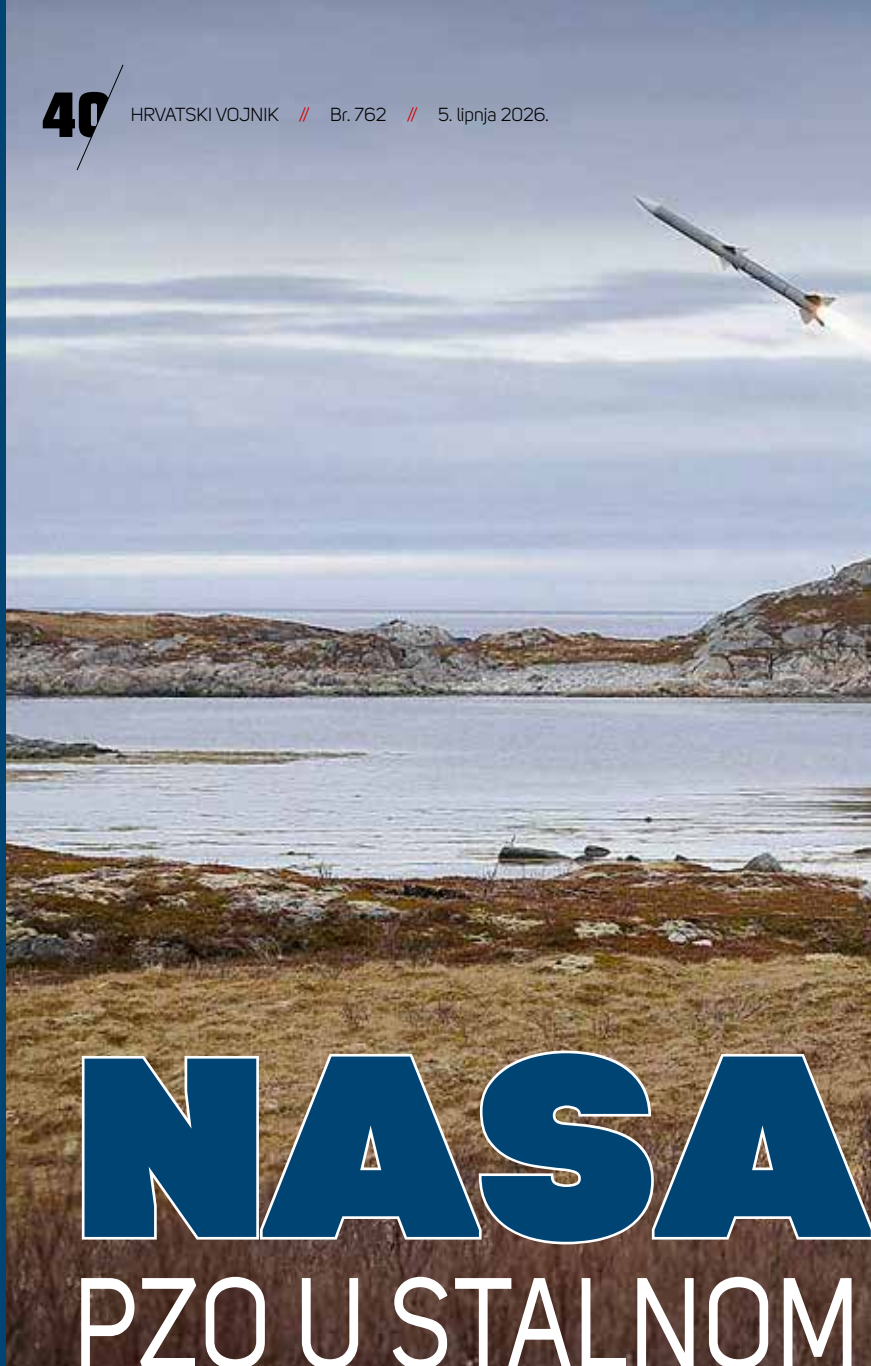
Za kraj, nakon što se ugase reflektori ovog natjecanja i prođe slavljе, kakav je suživot vas i Sonyja izvan radnog vremena? Jesu li ti psi s vama i kod kuće, postaju li s vremenom dio obitelji i što se događa sa službenim psom kada dođe vrijeme za njegovu zasluženu mirovinu?

Sony je službeni pas za detekciju droga Obučnog centra vodiča i službenih pasa "Satnik Krešimir Ivošević" i pokazni pas na pokaznim vježbama Pukovnije Vojne policije, te je cijelo vrijeme smješten u Centru. Ja sam njegov vodič i svakodnevno radim i treniram s njim. Operativni službeni psi za detekciju droga i eksploziva u temeljnim satnijama Vojne policije sa svojim su vodičima smješteni u mjestima stanovanja vodiča i stalno su zajedno kako bi bili stalno 24/365 raspoloživi odraditi zadaću. Službeni pas kad navrší osam godina ide u zasluženu mirovinu. Odradio je svoj radni vijek i u većini slučajeva ostaje sa svojim vodičem u obitelji u kojoj je živio ako vodič ima uvjete i mogućnosti za udomljavanje psa. Ako vodič nema uvjete za udomljavanje svojeg umirovljenog psa jer uzima drugog mladog radnog psa, umirovljeni pas ostaje u našem Centru gdje mu se pronalazi potencijalni udomitelj, a ako mu se ne može naći udomitelj, pas ostaje do kraja u našem Centru gdje ima sve što mu je potrebno. Ima veterinarsku skrb, kvalitetnu prehranu, dobiva svojeg vodiča koji se igra s njim i brine o njemu te proživi ostatak života u što je moguće ugodnijem okruženju jer je to svojim radom i zaslužio.

PROTUZRAČNA OBRANA

Norveški sustav za protuzračnu obranu postao je jedan od najpoznatijih i najraširenijih u svojoj klasi u svijetu. Oslanja se na uhodane i provjerene strukture prethodnih sustava i inačica, kojima se kontinuirano dodaju suvremena oružna, komunikacijska, radarska i elektrooptička rješenja

TEKST
Marin Marušić

Norveške oružane snage mogle su početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća za protuzračnu obranu (PZO) računati na dvije vrste sustava vođenih projektila. Obje su vrste bile američkog podrijetla: sustav većeg dometa Nike Hercules te poboljšani sustav srednjeg dometa HAWK (Homing All the Way Killer). Sredinom tog desetljeća pokrenut je program postupnih poboljšanja, koji je dobar i dokazan sustav trebao dodatno prilagoditi norveškim potrebama i zahtjevima. Program je nazvan NOAH (Norwegian Adapted HAWK). Nositelj programa bio je konzorcij koji su utemeljili američka tvrtka Hughes Aircraft i norveški NFT (Norsk Forvarsteknologi). Potonji će u studenom 1995. postati dio danas svjetski poznatog Kongsberg Defence Systemsa. Promjene su trebale dovesti do većeg udjela automatizacije i manjeg broja operatera te smanjivanja broja komponenata uz lakše održavanje. To je dovelo do zamjene pulsno radara te radara kontinuiranog vala jednim elektronski skenirajućim 3D radarskim sustavom za nadzor na manjim visinama AN/MPQ-64A LASR (Low-Altitude Surveillance Radar). Promjena je uključivala uvođenje nove stanice FDC (Fire Distribution Center), koja je zamijenila informacijsko-nadzorno središte bitnice i tzv. poboljšanu zapovjednu stanicu za

vod bitnice sustava I-HAWK. Novi korak naprijed uključio je planiranje daljnjih modernizacija i poboljšanja protuzračne obrane skandinavske zemlje.

Norveško ratno zrakoplovstvo (Luftforsvaret) naručilo je u siječnju 1989. studiju razvoja novog zemaljski baziranog PZO sustava. Za posao je ponovno angažirana tvrtka koja je razvijala sustav NOAH. Novi je sustav nazvan NASAMS (Norwegian Advanced Surface to Air Missile System), u prijevodu: norveški napredni sustav projektila zemlja-zrak. NASAMS je trebao koristiti nove aktivno navođene projektele kratkog do srednjeg dometa AIM-120 AMRAAM, koji su tad bili zadnja riječ tehnologije. Nakon što su tijekom prve faze razvoja završeni novi zemaljski lanseri, krajem 1989. provedena su prva lansiranja, i to u SAD-u, unutar današnje mornaričke baze u okrugu Ventura u Kaliforniji. Isprva su lansirani tek nevođeni projektili, kojima su testirane početne letne značajke. Za sljedeću fazu razvoja planirano je bilo testiranje u punom opsegu, s lansiranjima barem četiriju projektila s ugrađenim sustavom navođenja. Puna serijska proizvodnja planirana je bila od 1992., a isporuka prvih sustava norveškom zrakoplovstvu tijekom 1994. godine. Trebala je obuhvatiti 18 lansera i 108 projektila. Nove bitnice trebale

MS RAZVOJU

Foto: Kongsberg

su brzim tempom zamijeniti starije sustave. Kao prva bila je planirana zamjena bitnica sustava Nike Hercules. One su 1989. povučene iz operativne uporabe, a bile su zadužene za obranu zrakoplovnih baza u blizini glavnog grada Osla. Dvije preostale bitnice trebale su biti rashodovane 1992. Razvoj sustava NASAMS okončan je u lipnju 1993. Sustav je prilikom barem stotinu nadzornih i četiriju bojnih gađanja pokazao stopostotnu učinkovitost. Uslijedio je dogovor norveške vlade i proizvođača pa je 1994. započela konverzija postojećih bitnica sustava NOAH. Od 1995. do 1998. sve planirane bitnice modernizirane su na razinu novog NASAMS-a.

INOVATIVNO I JEDNOSTAVNO
NASAMS je PZO sustav vodenih projektila namijenjen obrani visoko-

**Prizor s testiranja
NASAMS-a – sustav
je već prošao
tridesetak godina
razvoja i operativne
uporabe**

vrijednih ciljeva poput pomorskih luka, zrakoplovnih baza, naseljenih mjesta i vojnih snaga na terenu. Imajući tijekom razvoja to na umu, dobiven je sustav velike pokretljivosti i operativne fleksibilnosti. Velika pozornost posvećena je interoperabilnosti sa sustavima više ustrojstvene razine te s drugim PZO sustavima manjeg ili većeg dometa. Gledajući na prvu, napredak u odnosu na HAWK nije bio posebno impresivan. Projektili AMRAAM, posebno oni iz prvih generacija, imali su znatno manji domet od projektila sustava I-HAWK. No stvar je bila u novouvedenim mogućnostima njihove primjene i naprednom načinu navođenja. Kad se pojavio, NASAMS je bio prvi operativni PZO sustav srednjeg dometa s mogućnostima umrežavanja. Za dijelove PZO postrojbe više nije bilo bitno da budu na okupu unutar manjeg prostora, u blizini branjenog objekta ili područja. Lanseri projektila mogli su biti i 20 do 25 kilometara udaljeni od stanice za upravljanje vatrom. Takva je sposobnost povezivanja lansera, oružja i zapovjednih središta zajedno sa samonavodnjem projektila dovela do golemog povećanja kapaciteta presretanja zračnih ciljeva. Povezan i integriran sustav omogućio je gađanje ciljeva na većim dometima i znatno povećanje površine oko branjenog područja ili kritičnih lokacija. Osim

PROTUZRAČNA OBRANA

Foto: Kongsberg

toga, povećana je ukupna sposobnost preživljavanja sustava: disperzijom elemenata onemogućeni su koncentrirani napadi s ciljem njihove neutralizacije. Još jedna prednost postignuta je zahvaljujući naprednim projektilima s vlastitim samonavođenjem, s mogućnostima istodobnog presretanja puno većeg broja ciljeva većim brojem presretača. Mrežno usmjereno djelovanje (Network-Centric) nije ograničeno samo na komponente NASAMS-a – sustav upravljanja i zapovijedanja može se povezivati i s drugim sustavima iste namjene.

ORGANIZACIJA I POSADA

Osnovna je združena komponenta sustava NASAMS paljbena jedinica ili FU (Fire Unit). Prvotno se sastojala od triju lansera sa šest projektila montiranih na teretno vozilo, jedne stanice/centra za upravljanje vatrom FDC (Fire Distribution Center) i jednog 3D radara TPQ-36A. Potonji je ubrzo zamijenjen suvremenijom inačicom AN/MPQ-64. Umrežavanjem do četiri takvih paljbenih jedinica može se ustrojiti bitnica. S pomoću upravljačko-zapovjednog sustava omogućeno je da lanseri gađaju ciljeve koje su odredile druge paljbene jedinice. FDC stanica, koja je proizvod norveških

NASAMS je najčešće opremljen kontejnerskim lanserima sa šest projektila

stručnjaka, oslanja se na iskustva programa NOAH. Višenamjenska je i nije ograničena samo na zadaće zemaljskog PZO-a i nadzor zračnog prostora. Može vršiti i zadaće nadzora obalnog prostora ili protutopničke operacije kopnenih snaga. Zanimljivo je da oružane snage Poljske, Turske i Grčke rabe FDC za djelovanje s drugim tipovima PZO sustava. Otvorena je i mogućnost povezivanja budućih sustava usmjerene energije, tj. laserskih. FDC je smješten u kontejneru za čiji je prijevoz dostatno teretno vozilo na kotačima pogona 4 x 4, a može se iskrcati s pomoću četiriju hidrauličkih dizalica. FDC ima sve funkcije potrebne za nadzor zračnog prostora, praćenje ciljeva, njihovo identificiranje, procjenu opasnosti i gađanje. Sastoji se od radne stanice koja u velikoj mjeri sadrži komercijalno dostupne komponente. Tu je i softverska infrastruktura BMC4I (Battle Management, Command, Control, Communications, Computers and Information) namijenjena upravljanju, zapovijedanju, komunikaciji i izvješćivanju tijekom bojnog djelovanja. FDC sadrži i potrebnu komunikacijsku opremu, kao i sučelja za nadzor radarskog sustava. Bojno djelovanje u FDC-u provodi dvočlana posada koja raspolaze velikim prikaznicima u boji, tipkovnicama i dodirnim panelima. S lijeve se strane nalazi časnik za taktički nadzor (Tactical Control Officer – TCO), zadužen za procjenu i upravljanje paljbom jedinice. Desno je njegov pomoćnik (Tactical Officer Assistant – TOA), koji upravlja gađanjem ciljeva. FDC prima informacije od vlastitog radara AN/MPQ-64, a ako je umrežen, i od barem dvaju dodatnih radarskih sustava. Procjena situacije u zračnom prostoru stoga je kvalitetnija i u stvarnom vremenu, a potencijalni cilj ima manje mogućnosti manevriranja ili terenskog maskiranja. Udaljeni sustavi povezani su i komuniciraju na principu *hard real time*, koji treba osigurati veliku brzinu odziva s minimalnim zaostacima. FDC-om se može djelovati ručno,

Španjolski vojnik, pripadnik NATO-ova kontingenta za zemaljsku protuzračnu obranu u Latviji, radi s NASAMS-ovim radarom AN/MPQ-64 Sentinel u zrakoplovnoj bazi Lielvārde 23. veljače 2026.

najbolji izbor. Pritom vodi računa o najvećoj vjerojatnosti pogađanja cilja te minimiziranju troškova takvog presretanja.

Za NASAMS je 1995. razvijen novi i prikladniji radarski sustav. Potječe od radara AN/TPQ-36, koji je više bio sustav za lociranje djelovanja topničkih oružja. Osnovni radar paljbene jedinice otad je AN/MPQ-64 Sentinel, koji djeluje u radiofrekvijskom pojasu I/J i služi za otkrivanje i praćenje ciljeva na manjim visinama. Radi se o pulsnom doplerskom 3D radaru koji koristi usku radarsku zraku i skenirajuće snopove uz faznu antenu. Njima osigurava točne podatke o udaljenosti cilja, njegovu smjeru i visini. Mehanički rotirajuća antena ima sposobnost pokrivanja 360 stupnjeva te osvježava sliku svake dvije sekunde s rotacijom od 30 okretaja u minuti. Pokrivenost po nagibu iznosi od -10 do +55 stupnjeva, s uspješnim pokrivanjem zrakoplova na visinama od tri do 12 tisuća metara. Domet otkrivanja ciljeva je oko 75 kilometara, ali za ciljeve veličine taktičkog borbenog aviona iznosi oko 40 kilometara. Istodobno može pratiti šezdeset zračnih ciljeva, a ugrađeni podsustav prijatelj neprijatelj omogućuje njihovu klasifikaciju.

NOVI DIO KONFIGURACIJE

Norveške oružane snage počele su još 1996. planirati projekte poboljšanja postojećih bitnica NASAMS-a. Obuhvaćali su organizacijsku strukturu postrojbi, nove mogućnosti povezivanja s drugim dionicima, nove senzore i proširenje osnovnih zadaća. Nova bitnica NASAMS II trebala je imati četiri središta za upravljanje paljbom FDC, dvostruko više radara i 12 lansera umjesto dotadašnjih devet. Na novom standardu ugrađen je novi i sposobniji radar AN/MPQ-64F1, inačica poboljšanog radara Sentinel (Improved Sentinel). Radar ima povećane mogućnosti obrade dobivenih signala i podataka. Domet je sa 75 došao na 120 km, a poboljšani su i otkrivanje, klasifikacija i mogućnosti praćenja ciljeva kao što su helikopteri, podzvučni krstareći projektili i besposadne letjelice koje se kreću manjim brzinama. Olakšana je i izmjena i poboljšavanje softvera, s namjerom daljnjeg poboljšava-

poluautomatski ili automatski. Odgovarajući način pomaže boljoj procjeni ugroze koju izaziva cilj i odabiru projektila ili drugog oružja potrebnog za njegovu neutralizaciju.

SENZORI SUSTAVA

NASAMS je otpočetak razvijen s potencijalom rasta i proširivanja mogućnosti u skladu s dostupnošću novih tehnologija ili pojavom novih tipova ugroza. Njegova otvorena arhitektura omogućuje lako dodavanje i integraciju novih aktivnih ili pasivnih senzora i povećavanje vatrene moći uz dodatne vrste oružja. Tako je na trećoj generaciji, NASAMS III, razvijen automatizirani sustav upravljanja TEWA (Threat Evaluation and Weapon Assignment), otad i s više vrsta projektila. Sustav na temelju podataka dobivenih od senzora procjenjuje ciljeve koji su najveća opasnost. Istodobno uzima u obzir količinu i vrstu projektila kojima raspolaže i predlaže

Foto: Ole Andreas Vekve / Forsvaret

Norveški vojnici utovaraju komponente sustava NASAMS na teretni brod u luci Orkanger 4. prosinca 2024. prije transporta za Poljsku. Temeljna je združena komponenta sustava NASAMS paljbena jedinica ili FU (Fire Unit). Umrežavanjem do četiriju takvih jedinica može se ustrojiti bitnica

PROTUZRAČNA OBRANA

nja učinkovitosti. Druga generacija NASAMS-a ima i mogućnost uvezivanja pasivnih elektrooptičkih / infracrvenih senzora. Tako je povećana učinkovitost u uvjetima snažnog elektroničkog protudjelovanja, određivanje lokacije i identifikacija cilja su precizniji, a povećana je i mogućnost preživljavanja sustava. U novu konfiguraciju uključen je i sustav MSP500 njemačke tvrtke Rheinmetall. MSP500 (Multi Sensor Platform 500) elektrooptički je sustav za upravljanje vatrom, izviđanje i nadzor, izvorno namijenjen instalaciji na površinska plovila. Sposoban je za otkrivanje, praćenje i prepoznavanje pomorskih, zemaljskih i zračnih ciljeva, a može se koristiti i za automatsko praćenje ciljeva. Sastoji se od dnevne crno-bijele TV kamere, termografske (noćne) kamere i laserskog daljinomjera s *eye-safe* laserom. Sustav stabilizacije u dvjema ravninama, uz sustav praćenja cilja koji djeluje na dva načina, omogućuje veliku preciznost. Sustav MSP500 s vremenom je nadmašen suvremenijim sustavima istog proizvođača. To su MSP600 i MSP600 Digital, koji je donio napredniju tehnologiju, znatno manju masu, bolju preciznost sa stabilizacijom unutar četiriju ravnina i sliku visoke HD razlučivosti.

JOŠ NAPREDNIJI RADAR

Za buduća poboljšanja sustava planira se integracija novih naprednih senzora. Tako je već odabran radar koji bi trebao doći umjesto Improved Sentinela. Radi se o naprednom prilagodljivom radarskom sustavu srednjeg dometa GhostEye tvrtke Raytheon

Projektil AMRAAM-ER povećanog dometa moguće je koristiti iz zemaljskih lansera NASAMS-a

(danas je dio tvrtke RTX). U lipnju 2025. objavljeno je da se razvoju radara pridružila i Vlada Kraljevine Norveške. Tom je prilikom objavljeno da će u razvoju i domaćoj proizvodnji ključnih podsustava sudjelovati Kongsberg. GhostEye se oslanja na tehnologiju koja je poslužila za razvoj još jednog novog Raytheonova radara, LTAMDS-a (Lower Tier Air and Missile Defense Sensor), te je zapravo njegova umanjena inačica. LTAMDS je razvijen kao komponenta integriranog sustava obrane iz zraka i od projektila IAMD (Integrated Air and Missile Defense) Američke kopnene vojske. Novi je i radar PZO sustava MIM-104 Patriot, koji uz zadržavanje dimenzija prethodnika posjeduje dvostruko veću snagu. GhostEye i LTAMDS imaju napredni sustav senzora tipa AESA, koji se oslanjaju na tehnologiju poluvodičkog materijala galijeva nitrida (GaN). Snažniji radar omogućit će veću osjetljivost signala na većim dometima, sliku veće razlučivosti i povećan kapacitet otkrivanja, praćenja, identifikacije i gađanja ciljeva. Zbog toga će donijeti povećan domet po daljini i po visini te bolje iskorištavanje sposobnosti projektila AMRAAM, ponajprije inačica AMRAAM-ER povećanog dometa. Osnovna misija sustava ostaje ista: integracija sustava obrane od zrakoplova, projektila i besposadnih sustava, kao i obrana kritičnih objekata i vojnih baza odnosno položaja. Promidžbeni videomaterijali prikazuju radar instaliran na podvozju kamiona MAN pogona 8 x 8, no može biti montiran na bilo koje vozilo sličnih značajki.

Norveške bitnice lansera NASAMS III kontinuirano se moderniziraju. Sadašnji će MRR-ovi biti zamijenjeni novim Kongsbergovim uređajima THOR (na fotografiji je taktički uređaj SDR), većeg kapaciteta i s više funkcija

KOMPONENTE SUSTAVA

Sustav NASAMS najčešće je opremljen kontejnerskim lanserima sa šest projektila. Lanser je izveden kao paletizirani teret te se lako može prilagoditi teretnim vozilima koja je korisnik odabrao, a zadovoljavaju standarde tereta te veličine. Norveška tako koristi kamione Scania, Nizozemska kamione DAF (pogon 6 x 6), Finska domaće kamione Sisu, a Litva kamione Mercedes-Benz (pogon 8 x 8). Lanser se preko rampe u kratkom vremenu može iskrcati na željeno mjesto. Prije djelovanja potrebna je njegova nivelacija s pomoću hidrauličkog sustava. Za lansiranje služe lanseri projektila na šinama (Missile Rail Launcher – MRL), jednaki onima iz serije LAU-127/128/129 kakve koriste američki borbeni avioni F/A-18, F-15 i F-16. Kraj svakog lansera ugrađen

Foto: Kangsberg

je i navigacijski sustav koji su razvili Norvežani. Njegova je uloga prenositi prilikom lansiranja i prve faze leta vodnog projektila predviđenu lokaciju cilja koju je odredila FDC stanica. Na NASAMS-u III primijenjen je novi i poboljšani kontejnerski lanser Mark II CL (Canister Launcher) ili Multi Missile Launcher koji je izvana sličan prethodniku. Glavna je nova značajka sposobnost lansiranja više vrsta projektila. Uz više generacija projektila AMRAAM, otad su uključeni i projektili AIM-9X Block II i projektili AMRAAM-ER povećanog dometa. Proizvođači su od 2019. do 2022. proveli brojna testiranja s novim lanserima na norveškom raketno-svemirskom testnom poligonu Andøya Space na otoku Andøyi. Osim kontejnerskog, razvijen je i visokomobilni lanser (High Mobility Launcher – HML). Njegov je koncept star više od trideset godina, kad je dizajniran za programe američkog KoV-a i Morskog korpusa. Prve inačice bile su instalirane na lakim oklopnim vozilima HMMWV, ali lako je primjenjiv i na drugim sličnim vozilima. Danas taj lanser ima sve više korisnika: Norveška ima izvorne izvedbe na vozilima HMMWV, Ujedinjeni Arapski Emirati odlučili su se za kamione UNIMOG, a Australija za vozila Hawkei. HML također ima šest lansirnih šina, a iako je pokretljiv i lako se prevozi, ima i nedostatke. Projektili nisu zaštićeni od vanjskih utjecaja, što nije pogodno za dulje operacije. Tijekom prijevoza uski branik pruža ograničenu zaštitu s donje strane, za osjetljiva tražila smještena na prednjim dijelovima projektila.

OSNOVNI PROJEKTIL

Osnovno oružje sustava NASAMS, koje je poslužilo kao temelj njegova razvoja, jest vođeni projektil AIM-120A AMRAAM (Advanced Medium Range Anti Aircraft Missile). Prvotno razvijen kao projektil zrak-zrak, s napretkom i smanjivanjem elektroničkih komponenti donio je nove mogućnosti. Unutar relativno malog tijela projektila smješten je radar koji je omogućio aktivno radarsko samonavođenje na potencijalne ciljeve. Tako se otvorila nova mogućnost naoružavanja i manjih taktičkih zrakoplova takvom vrstom oružja. Projektil koristi raketni motor na kruto gorivo. Za upravljanje služe krilca križno postavljena na kraju tijela projektila. Nakon što je pripremljen unutar kontejnera, projektil se nalazi u stanju pripravnosti. Potom bude odabran za gađanje, spojen na

napajanje te pokrenut za lansiranje. Otprilike sekundu i pol nakon toga dolazi do pokretanja početnog slijeda: aktivacije motora i lansiranja. S lansirnom masom od gotovo 160 kilograma projektil postiže maksimalnu brzinu od dva do tri Macha. U prvoj fazi leta prema cilju projektil koristi inercijski navigacijski sustav (INS) na temelju podataka dobivenih od zemaljskog lansera. U zadnjoj fazi do krajnjeg navođenja koristi radar koji djeluje u radiofrekvencijskom pojasu I/J. Bojna glava je fugasno-fragmentacijskog tipa, mase oko dvadeset kilograma, a aktivira se preko blizinskog ili kontaktnog upaljača. Ubrzo je NASAMS-ov osnovni projektil zamijenjen naprednijom inačicom AIM-120B, koja ima digitalni procesor i proširenu memoriju, ali kinetičke performanse uglavnom su slične prethodnikovim. S vremenom su usvojene i korištene sve suvremenije inačice projektila AMRAAM, što nije bilo previše zahtjevno zbog istovjetnosti lansirnog sustava. Osnovne inačice projektila AMRAAM koje se danas rabe jesu AIM-120B/C-5/C-7 ili C-8.

DOBRODOŠLA ALTERNATIVA

Ni prije dvadeset ili trideset godina, a ni danas, AMRAAM nije jeftino oružje. Gađanje ciljeva kao što su krstareći projektili ili suvremene besposadne letjelice može biti i neekonomično. Stoga je za NASAMS trebalo pronaći i druge moguće vrste projektila. Logičan je odgovor bio vođeni AIM-9

Elektrooptički sustav upravljanja vatrom, izviđanja i nadzora MSP600 njemačke tvrtke Rheinmetall donio je napredniju tehnologiju, znatno manju masu, bolju preciznost sa stabilizacijom unutar četiriju ravnina i sliku visoke HD razlučivosti

Foto: Rheinmetall

PROTUZRAČNA OBRANA

Sidewinder, uobičajeno korišten na zrakoplovima za gađanje ciljeva na manjim dometima, a potpuno je kompatibilan s NASAMS-ovim lansirnim šinama. Tako se nastavlja koncept uporabe streljiva dvostruke namjene (zrak-zrak i zemlja-zrak), koji zadržava operativne prednosti uz smanjivanje logističkih troškova. Danas se podrazumijeva napredna inačica Sidewindera AIM-9X Block II. Ona ima napredno slikovno infracrveno tražilo i veliku sposobnost nošenja s mjerama ometanja unutar elektromagnetskog spektra. Što se tiče AMRAAM-a, daljnje inačice A/B/C-5/C-7/C-8 donose sve veći domet i veću visinu mogućeg presretanja. To vrijedi prije svega za naprednije inačice serije C, na kojima je proširen spremnik krutog raketnog goriva. Projektili, koji su izvorno namijenjeni borbenim avionima, tijekom lansiranja sa zemlje pri brzini 0 i visini 0 (razina kopna) imaju puno manji učinkoviti maksimalni domet, od 20 do 40 kilometara, po daljini. Kako bi se domet dodatno povećao, dizajnirana je potpuno nova inačica za sustav NASAMS. Pod nazivom AMRAAM-ER, projektil je prvi put predstavljen kao koncept još 2007. na pariškom aeromitingu Le Bourget. No, razvoj je nastavljen tek 2014., a serijska proizvodnja pokrenuta je 2019. AMRAAM-ER hibridni je projektil nastao od dvaju poznatih sustava tvrtke Raytheon. Prednji dio sastoji se od projektila AMRAAM C-7/8 zajedno s tražilom, bojnog glavom i sustavom podatkovne veze. Srednji i stražnji dio tijela, koje ima veći promjer, preuzet je od projektila ESSM (Evolved Sea Sparrow Missile). Sastoji se od raketnog motora s gorivom i sekcije za upravljanje projektilom. Namjera je bila povećati maksimalni domet 50 posto po daljini i do 70 posto po visini presretanja. Time maksimalni domet po daljini dostiže pedesetak kilometara. Nedostatak je što je izgubljena kompatibilnost sa zrakoplovnim sustavima. AMRAAM-ER moguće je koristiti iz zemaljskih lansera NASAMS-a.

PRVI KORISNIK – DOMAĆI KORISNIK

Prvi korisnik sustava NASAMS je Norveška – u kopnenoj vojsci i ratnom zrakoplovstvu, za koje se navodi da raspolaže sa šest lansirnih uređaja. Bitnice NASAMS III kontinuirano se moderniziraju i dobivaju nove senzore, postaje vozila i komunikacijske uređaje. Sadašnji će MRR uređaji biti zamijenjeni novim Kongsbergovim uređajima THOR Combat Net, većeg kapaciteta i s više funkcija. Bit će zamijenjeni i elektrooptički te infracrveni senzori. Instalacija naprednih sustava MSP600 Digital započela je 2025., uz troškove od nekoliko desetaka milijuna eura. Španjolska je korisnik četiriju sustava NASAMS od 2003., a u travnju 2024. donesena je odluka o nabavi naprednijih inačica. U poslu vrijednom oko 410 milijuna eura nabavljeni su sustavi generacije III. Stariji španjolski sustavi raspoređeni su 2023. godine u Litvi kao zaštita sjevernog krila NATO-a i tamošnjeg španjolskog kontingenta. Litva je jedan od važnijih korisnika NASAMS-a, koji je naručivala u više navrata. Prve dvije paljbene jedinice isporučene su 2020. u poslu vrijednom 128 milijuna eura. Krajem 2023. i 2024. nabavljen je sustav NASAMS III u poslovima vrijednim 200 i 234 milijuna eura. Pravi broj sustava nije poznat, a procjene iz više izvora kreću se od tri do osam sustava lansera. Neki od lansera donirani su kao pomoć u opskrbi ukrajinskih postrojbi opremljenih tim sustavom.

Nizozemskoj su prvi sustavi NASAMS II isporučeni još 2006. Osim standardno korištenih komponenti, svakoj od dvije paljbene jedinice dodijeljen je i radar za motrenje Hensoldt TRML-3D/32. Unutar sveobuhvatnog projekta jačanja PZO-a nazvanog Citadel III, u poslu vrijednom oko milijardu eura u studenom 2024. naručeno je šest paljbenih jedinica sustava NASAMS. Te je godine za njih ugovorena narudžba 174 projektila AMRAAM-ER. Paljbene jedinice bit će integrirane i djelovati s radarom Ground Master 200 MM/C tvrtke Thales. Nizozemski sustavi bit će potpuno integrirani i s budućim sustavima NOMADS, čija je uloga obrana manevarskih postrojbi s prve crte. Očekuje se da bi isporuka trebala početi 2028. godine.

NARUDŽBE, NARUDŽBE...

Finska je korisnica sustava NASAMS II, za koji se odlučila još u travnju 2009. U konkurenciji je bio i sustav SAMP/T Aster 30. Novi je sustav zamijenio sovjetski/ruski PZO sustav Buk-M1. U Finskoj nosi oznaku ITO 12 (protuzračni projektil 12). Vrijednost nabave iznosila je 330 milijuna eura za elemente sustava, dodatnih 120 milijuna za projekte AMRAAM i 30 milijuna za pripadajuća vozila. Ukupno je nabavljeno osam paljbenih jedinica odnosno 24 lansera zajedno s radarima AN/MPQ-64F1 Improved Sentinel. Vozila za prijevoz su domaći kamioni Sisu 8 x 8 E13TP. Stanice za upravljanje vatrom prevoze manji kamioni Sisu 4 x 4 A2045. Paljbene jedinice opremljene su i

DONACIJE ZA UKRAJINU

Najveći korisnik NASAMS-a u Europi je Ukrajina. Neovisna izvješća govore da se u sad već višegodišnjem ratu pokazao uspješnim. Različiti izvori spominju da se navodno radi o 13-14 paljbenih sustava dobivenih od više donatora. Većina su dio pomoći koju su osigurale Sjedinjene Države, dok je jedan dobiven od kanadske vlade u studenom 2024. Dodatni elementi sustava, koji uključuju lansere i stanice za zapovijedanje i upravljanje, isporučeni su zahvaljujući Norveškoj i Litvi.

Foto: Martin Mellquist / Forsvaret

Ukrajinski vojnici na obuci za korištenje NASAMS-a koje je Norveška donirala njihovoj zemlji

Foto: Puolustusvoimat / The Finish Defence Forces

dnevno-noćnim elektrooptičkim sensorima smještenim na Mercedes-Benzovim vozilima serije G. Operativno-logistički zahtjevi pojednostavnjeni su činjenicom da se projektili AMRAAM koriste i na borbenim avionima F/A-18C/D finskog zrakoplovstva. Ipak, potpuna kompatibilnost tih projektila ne postoji. Novonaručeni AMRAAM-i inačice D-3 koristit će se samo na borbenim avionima F-35 Lightning II ratnog zrakoplovstva.

Mađarska je naručila sedam paljbenih jedinica sustava NASAMS II, čija se vrijednost procjenjuje na više od 400 milijuna eura. Prvi su sustavi pristigli 2023., a isprva su bili bazirani u postrojbi blizu grada Győra. U lipnju 2025. objavljeno je da će biti raspoređeni u obrani glavnog grada Budimpešte, u uporabi 205. (raketne) pukovnije PZO-a.

Danska je nedavno postala 14. korisnik u svijetu i osmi u NATO-u. Nabava je dio velikih i ubrzanih aktivnosti jačanja PZO-a najavljenih sredinom 2025. Tako su uz NASAMS paralelno nabavljeni i sustavi IRIS-T SLM (Diehl Defence) i VL MICA (MBDA). Prva paljbena jedinica zapravo je unajmljena dok se od Kongsberga čeka isporuka novih sustava. Postala je operativna krajem 2025. kraj zrakoplovne baze Skalstrup. Naručene su barem dvije paljbene jedinice, a objavljeno je da je posao vrijedan oko 500 milijuna eura.

ŠIROM KONTINENATA

Australija je najveći korisnik izvan Europe, s približno 18 lansera raspoređenih u šest paljbenih jedinica. Vrijednost ugovora prelazi dvije milijarde australskih dolara, a u poslu su angažirani kapaciteti podružnice Raytheon Australia. Nakon što je posao zaključen u ožujku 2017., prvi sustavi isporučeni su 2022., a prva testna lansiranja obavljena 2023. godine. Uz sustave su nabavljeni projektili AMRAAM AIM-120C-8, dok su projektili AIM-9X Block II nabavljeni za zajedničko korištenje s ratnim zrakoplovstvom. Ono ih može koristiti na borbenim avionima F-35A Lightning II, F/A-18F Super Hornet i EA-18G Growler. U budućnosti je moguća nabava projektila povećanog dometa AMRAAM-ER. U australskoj uporabi NASAMS je integriran s postojećim PZO sustavima kratkog dometa RBS-70. Australija se odlučila za kombinaciju kontejnerskih i visokomobilnih lansera na terenskim vozilima Hawkei.

Sustav u Finskoj ima oznaku NASAMS II FIN ili ITO12. Njegovi se lanseri prevoze na terenskim kamionima Sisu pogona 8 x 8 domaće proizvodnje

Katar je naručio sustav NASAMS III te je prva zemlja koja je postala korisnik projektila AMRAAM-ER. Posao je sklopljen 2019. za 310 milijuna, a iduće godine povećan je za gotovo 34 milijuna dolara. Nabavljeni su lanseri u visokomobilnoj inačici, koji su instalirani na Mercedesove kamione UNIMOG. Oružane snage Omana imaju dvije posebne postrojbe opremljene NASAMS-om II. Naručen je još 2014. za 1,28 milijardi dolara. Indonezija ima dvije paljbene jedinice NASAMS II. Uvedene su u uporabu krajem 2020., u postrojbu čija je zadaća obrana zračnog prostora glavnog grada Džakarte i međunarodne zračne luke Soekarno-Hatta. Zasad je Čile jedini korisnik u Južnoj Americi. Izabrao je 2011. godine NASAMS II, a u konkurenciji je bio i sustav SPADA 2000 paneuropske tvrtke MBDA i izraelskog SPYDER-a. Po svemu sudeći nabavljeno je 12 lansera raspoređenih u tri paljbene jedinice. NASAMS koriste i američke snage – sustav je odabran za obranu Washingtona.

NASAMS je nakon tridesetak godina razvoja i operativne uporabe postao jedan od poznatijih i raširenijih PZO sustava u svijetu. Oslanja se na uhodane i provjerene strukture prethodnih sustava i inačica, kojima se kontinuirano dodaju napredni oružni sustavi te se primjenjuju novi elektronički sustavi komunikacijske, radarske i optoelektroničke tehnologije. Jednostavno i učinkovito razvijen je kvalitetan proizvod – donio je novu operativnu vrijednost, koja je veća od vrijednosti zbroja njegovih pojedinih elemenata.

PODLISTAK

POVIJEST SNAJPERA (XII. DIO)

SNAJPERSKI SUSTAV

Kako bi se istinski razumjela njezina tehnička arhitektura, inženjerska rješenja i operativna dugovječnost, nužno je otkloniti uvriježenu zabludu kojom se SVD svrstava u istu kategoriju s tadašnjim zapadnim snajperskim sustavima poput američkog M40 ili austrijskog SSG 69. Za razliku od njih, SVD nije nastao kao odgovor na potrebu za kirurški preciznim djelovanjem na iznimno velikim udaljenostima u scenarijima niskog intenziteta, već kao pragmatično i inženjerski briljantno rješenje za specifičan taktički problem koji je identificirala sovjetska vojna doktrina kasnih pedesetih godina prošlog stoljeća.

TEKST
Ivan Galović

Nakon analize iskustava iz Drugog svjetskog rata, sovjetski vojni stručnjaci uvidjeli su fundamentalnu promjenu u dinamici pješačke vatre. Masovno uvođenje jurišne puške AK-47 osiguralo je vatrenu nadmoć na udaljenostima do 300 metara, no prostor između 300 i 800 metara ostao je taktički nepokriven, čime se otvorio vakuum u kojem je pješaštvo bilo izloženo protivničkoj vatri bez mogućnosti učinkovitog odgovora. U tom su prostoru protivničke strojnice, protuoklopni timovi i zapovjednici mogli manevrirati izvan učinkovitog dometa standardnog pješačkog naoružanja motoriziranog streljačkog voda. Postojeće rješenje u obliku repetirajućih pušaka Mosin-Nagant 1891/30 s optičkim ciljnicima pokazalo se neadekvatnim za suvremeno mehanizirano bojište nuklearne ere. Te su puške bile tehnički zastarjele, sporog ciklusa paljbe i ergonomske neprilagođene brzom promjeni ciljeva te nisu mogle pratiti tempo napredovanja streljačkih postrojbi u oklopnim vozilima.

Izvor: Open AI

SVD Dragunov nije samo oružje. Cjelovit je sustav, koji je redefinirao ulogu strijelca u pješačkom vođu. Njegova konstrukcija, koja balansira između preciznosti natjecateljske i pouzdanosti jurišne puške, omogućila mu je dugovječnost na bojištu

U cjelokupnom kontekstu vojne povijesti i razvoja streljačkog oružja XX. stoljeća malo koje zauzima tako istaknuto, a istodobno često pogrešno interpretirano mjesto kao sovjetska snajperska puška SVD (rus. Snajperskaja Vintovka Dragunova)

V SVD DRAGUNOV

Sovjetskoj vojsci nije trebala *snajperska puška* u klasičnom smislu usamljenog lovca, već oružje za odabranog strijelca, danas poznato kao DMR (*Designated Marksman Rifle*), koje će biti organski dio svakog pješačkog voda. Na natječaju koji je 1958. objavila Glavna raketno-topnička uprava (GRAU) pobjedu je odnio dizajn Jevgenija Fjodoroviča Dragunova (1920. – 1991.). SVD je službeno uveden u naoružanje 1963. godine, čime je postao prva namjenski dizajnirana vojna poluautomatska precizna puška u povijesti.

ARHITEKTURA PODREĐENA PRECIZNOSTI

Iako se laiku SVD Dragunov zbog slične siluete može činiti kao povećani AK-47, riječ je o potpuno različitom mehaničkom sustavu, čija je unutarnja arhitektura podređena preciznosti. Osnovu automatike SVD-a čini mehanizam posudbe barutnih plinova kratkog hoda. To je i najvažniji inženjerski

odmak od rješenja primijenjenog na Kalašnjikovu. Dok AK koristi robustan klip dugog hoda koji je fiksiran za nosač zatvarača – rješenje koje osigurava pouzdanost, ali negativno utječe na preciznost zbog velike mase pokretnih dijelova i jakih vibracija – Dragunov je primijenio sofisticiraniji sustav kratkog hoda klipa.

Na SVD-u plinski klip nije fizički povezan s nosačem zatvarača. Prilikom opaljenja barutni plinovi prolaze kroz otvor u cijevi, ulaze u plinsku komoru i udaraju u čelo laganog klipa. Klip udara u nosač snažnim kratkim impulsom, pomičući se unatrag svega nekoliko milimetara te se pod djelovanjem vlastite povratne opruge odmah vraća u početni položaj. Nosač zahvaljujući inerciji samostalno nastavlja putanju. Pritom otključava rotacijski zatvarač, izvlači i izbacuje praznu čahuru te napinje udarni mehanizam. Time se drastično smanjuje masa dijelova koji se kreću unutar kućišta tijekom opaljenja,

PODLISTAK

što rezultira manjim trzajem i većom stabilnosti, omogućujući brži i precizniji drugi hitac. Odvajanje klipa od zatvarača također omogućuje precizniju izradu svakog dijela zasebno, smanjujući tolerancije na mjestima ključnim za preciznost. Zatvarač SVD-a rotacijskog je tipa s tri masivne simetrično raspoređene bradavice za bravljenje. Za razliku od njega, AK ima dvije bradavice. Tri točke kontakta osiguravaju znatno stabilnije i konzistentnije bravljenje u ekstenziji cijevi, ravnomjernije raspoređujući tlak barutnih plinova na čelo zatvarača. To smanjuje deformacije čahure i osigurava da os cijevi ostane savršeno poravnana s osi zatvarača u trenutku opaljenja, što je ključno za preciznost sustava. Posebnu pažnju zaslužuje i rješenje mehanizma za okidanje, koje je integrirano u zasebno kućište. Iako je SVD poluautomatska puška, konstruktor je ugradio element koji je inače karakterističan za automatsko oružje – sigurnosni zapinjač (razdvajač). Taj dio mehanizma ima ključnu sigurnosnu ulogu jer fizički onemogućuje otpuštanje udarača sve dok zatvarač nije u potpunosti rotiran i zabavljen, čime se sprečava prijevremeno opaljenje metka izvan ležišta pri korištenju streljiva s osjetljivim kapsulama. Potonje bi moglo biti pogubno za strijelca i oružje s *plutajućom* udarnom iglom koja nema povratnu oprugu.

IZVRSNA ERGONOMIJA

Jedna od ključnih razlika između SVD-a i većine izvedenica AKM-a odnosi se na metodu izrade kućišta. Dok je sovjetska industrija prešla na metodu prešanja čeličnog lima za AKM radi pojeftinjenja proizvodnje, Dragunov je inzistirao na glodanom

kućištu za SVD. Kućište je izrađivano strojno, od jednog masivnog komada kovanog čelika. Taj proces osigurava iznimnu torzijsku krutost i stabilnost potrebnu za preciznu paljbu, eliminišući elastične deformacije koje bi na prešanim kućištima mogle prouzročiti mikroskopska pomicanja između osi optike i osi cijevi. Cijev puške duga je 620 mm, tvrdo kromirana radi zaštite od korozije i produljenja vijeka uporabe. Unatoč neznatnom utjecaju na maksimalnu preciznost, to je bio standard za sovjetsko vojno oružje. Inženjerski genij Dragunova posebno je vidljiv na rješenju prednjih obloga i njihovu utjecaju na preciznost. Za razliku od suvremenih zapadnih pušaka, koje teže potpuno slobodno plutajućim cijevima, SVD koristi jedinstven sustav na kojem su drvene (ili polimerne) obloge pričvršćene s pomoću opružnog mehanizma unutar prednje karike (grivne). Zanimljiv i često previđen tehnički detalj koji ilustrira evoluciju oružja promjena je koraka uvijanja žljebova. Prvotne inačice SVD-a imale su korak uvijanja od 320 mm, idealno optimiziran za stabilizaciju namjenskog

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE SUSTAVA SVD DRAGUNOV

	standardni SVD	modernizirani SVDM
Vrsta oružja	poluautomatska snajperska puška (DMR)	poluautomatska snajperska puška (DMR)
Zemlja podrijetla	SSSR (danas Ruska Federacija)	Ruska Federacija
Glavni proizvođači	Ižmaš, Norinco (Kina), Al-Kadesih (Irak)	Koncern Kalašnjikov (Ižmaš)
Godina uvođenja	1963.	2016.
Kalibar	7,62 x 54 mmR	7,62 x 54 mmR
Princip rada	poluautomatski, posudba plinova (kratki hod), rotacijski zatvarač	poluautomatski, posudba plinova (kratki hod), rotacijski zatvarač
Ukupna duljina (mm)	1225 (sa skrivačem plamena)	1155 (975 sklopljen)
Duljina cijevi (mm)	620 (kromirana unutrašnjost)	550 (teška cijev)
Broj žljebova	četiri (desni smjer)	četiri (desni smjer)
Korak uvijanja (mm)	320 (stariji modeli) / 240 (od 1975.)	240
Masa praznog oružja (kg)	4,30 (s optikom PSO-1)	5,30
Kapacitet spremnika (broj metaka)	10	10
Početna brzina zrna (m/s)	~ 830 (sa zrnom 7N1)	~ 810 – 830
Učinkoviti domet (m)	800 (točkasti) / 1300 (uznemiravanje)	više od 800
Optički ciljnik	PSO-1 (4 x 24 mm), fiksno 4x, IR detektor	1P88-4 (varijabilno 1 – 4 x)
Sustav montaže	bočna šina na kućištu (<i>lastin rep</i>)	<i>Picatinny</i> šina
Preciznost	1.04 – 1.24 MOA (7N1)	poboljšana (teška cijev)
Brzina paljbe (metaka/min)	30	30

snajperskog zrna 7N1. Međutim, iskustva uporabe pokazala su potrebu za korištenjem težih probojno-zapaljivih i obilježavajućih zrna, koja zahtijevaju bržu rotaciju. Zbog toga je sredinom sedamdesetih godina donesena odluka da se korak uvijanja promijeni na strmijih 240 mm. Ta promjena omogućila je stabilizaciju svih vrsta vojnog streljiva 7,62 x 54 mmR, ali i smanjila preciznost snajperskog streljiva za oko 19 posto zbog prekomjerne stabilizacije.

Ergonomija sustava SVD bila je za to vrijeme revolucionarna, posebno uvođenjem skeletnog kundaka s otvorom za palac. Taj je dizajn znatno smanjio masu kundaka uklanjanjem nepotrebnog materijala te osigurao formiranje gotovo okomitog pištoljskog rukohvata. Time je omogućen prirodniji položaj zapešća i bolja kontrola okidača pri preciznom gađanju, posebice iz ležećeg stava.

OPTOELEKTRONIČKI SUSTAV PSO-1

SVD nije koncipiran samo kao puška. On je i integrirani sustav oružja koji spaja pušku, specijalizirano streljivo i optički ciljnik. Izvorni optički ciljnik PSO-1, uveden zajedno s puškom 1963. godine, bio je vrhunac tadašnje tehnologije, puno ispred zapadnih ekvivalenata. Odlikuje se fiksnim četverostrukim povećanjem i objektivom promjera 24 mm, što osigurava široko vidno polje od šest stupnjeva, ključno za promatranje bojišta i praćenje pokretnih ciljeva. Leće su izrađene od visokokvalitetnog optičkog stakla s višeslojnim premazima za bolju propusnost svjetlosti.

Njegova prava revolucija očitovala se u stadiometrijskoj daljinomjernoj skali urezanoj izravno u staklo unutar končanice. Ona je baždarena prema prosječnoj visini čovjeka od 1,7 m, što strijelcu omogućuje trenutačnu procjenu udaljenosti do 1000 metara bez složenih izračuna ili micanja ruku s oružja zbog podešavanja. Osim glavnog ciljnika, končanica sadrži i dodatne strelice (tzv. ševrone) za kompenzaciju pada zrna na udaljenostima do 1300 metara. Time je omogućeno brzo prebacivanje vatre bez ručnog podešavanja bubnjeva na optici usred borbe.

Posebnost je optike PSO-1 integracija pasivnog infracrvenog detektora. Zaslon od cinkova sulfida punio se izlaganjem Sunčevoj ili ultraljubičastoj svjetlosti, a strijelac ga je s pomoću poluge na kućištu mogao spustiti u optički put. To je omogućavalo otkrivanje aktivnih infracrvenih izvora noću (poput reflektora na tenkovima), koji bi se pojavili kao svjetlozelena točka u optici. S razvojem pasivnih noćnih uređaja ta je značajka postala suvišna te je uklonjena na novijim inačicama. Usto, končanica je osvijetljena crvenom bojom preko neovisnog električnog napajanja za uvjete slabije vidljivosti. Uz optički ciljnik, puška zadržava i mehaničke ciljnike podesive do 1200 metara, koji se mogu koristiti bez skidanja optike.

BALISTIČKE ZNAČAJKE

Učinkovitost sustava SVD neraskidivo je vezana uz razvoj specijaliziranog snajperskog streljiva. Iako puška može koristiti standardno strojničko streljivo (uključujući i lako zrno LPS), puni potencijal ostvaruje s metkom 7N1, koji su 1966. godine razvili inženjeri Sabeljnikov, Sazonov i Dvorjaninov. Zrno 7N1 mase 9,8 g ima jedinstvenu strukturu: čeličnu jezgru radi

Izvor: commons.wikimedia / LCPL. M.A. SUNDERLAND

Mađarski vojnik nišani kroz teleskop PSO-1 montiran na snajperskoj puški Dragoon kalibra 7,62 mm

probojnosti, olovni uteg u bazi i zračni džep unutar bakrene košuljice u samom vrhu. Takav raspored pomiče težište zrna unatrag, poboljšavajući aerodinamičku stabilnost tijekom leta. Pri udaru u tkivo, zračni džep izaziva laku deformaciju vrha. Pomaknuto težište izaziva rano prevrtanje zrna unutar tijela, prouzročujući smrtonosne ozljede i hidrostatički šok. Kao odgovor na sve širu uporabu balističkih prsluka od kevlar-a, uvedeno je 1999. godine novo snajpersko streljivo 7N14. Zadržavajući balističke značajke (putanju) metka 7N1, to zrno brzine oko 830 m/s koristi kaljeni čelični penetrator koji je sposoban probiti suvremene oklope.

Taktička učinkovitost i preživljavanje snajperista na bojištu dodatno su pojačani naprednim dizajnom plinske kočnice i skrivača plamena na ustima cijevi. Terenska ispitivanja potvrdila su da je razbijanje barutnih plinova toliko učinkovito da je noću gotovo nemoguće vizualno locirati strijelca prema bljesku. Usto, zvučni potpis na udaljenostima većim od 300 metara disperzira se toliko da protivnik ne može precizno utvrditi izvor vatre.

STANDARD ZA IDUĆA DESETLJEĆA

SVD Dragunov nije samo oružje. Cjelovit je sustav koji je redefinirao ulogu strijelca u pješačkom vodu. Njegova konstrukcija, koja balansira između preciznosti natjecateljske i pouzdanosti jurišne puške, omogućila mu je dugovječnost na bojištu. Dizajniran je za totalni rat, sa sposobnosti djelovanja u najtežim uvjetima blata i snijega bez čišćenja. Može ispaliti smrtonosan pogodak na 800 metara svaki put kad se povuče okidač. Kao prvi pravi DMR u povijesti, postavio je standard koji su zapadne vojske počele uvelike usvajati tek nakon nekoliko desetljeća. Razlika između izvornog SVD-a i njegovih kopija, poput rumunjskog PSL-a, u finim je inženjerskim detaljima – od glodanog kućišta do mehanizma kratkog hoda klipa. Oni Dragunovu daju prednost u konzistentnosti i kontroli paljbe. Kombinacija pouzdanosti, jednostavnosti održavanja, učinkovite optike i smrtonosnog streljiva čini ga jednim od najutjecajnijih i najuspješnijih vojnih oružja XX. stoljeća, koje je i danas itekako relevantno na bojištima diljem svijeta.

RAZGOVOR

STIPE PLETIKOSA

TEHNIČKI DIREKTOR A I U-21 NOGOMETNE REPREZENTACIJE HRVATSKE

SINERGIJA S NAVIJAČIMA NAŠA JE NAJVEĆA SNAGA

Pred nama je Svjetsko nogometno prvenstvo, koje će se od 11. lipnja do 19. srpnja igrati u SAD-u, Kanadi i Meksiku. Hrvatska reprezentacija nastupa sedmi put, a nakon srebra u Rusiji i bronce u Katru lovi novi veliki uspjeh. O očekivanjima, organizaciji, atmosferi, uspjesima reprezentacije, ali i brojnim drugim temama razgovarali smo s legendarnim Stipom Pletikosom. Mrežu Vatrenih čuvao je 114 puta, što je rekord kad je riječ o vratarima

STIPE, SJEAAMO SE VAŠIH BRILJANTNIH NASTUPA. VRATARSKA POZICIJA NOSI SPECIFIČAN PRITISAK – ZADNJA STE CRTA OBRANE. KAKO STE SE NOSILI S TIM VRATARSKIM SAMOTNIČKIM MENTALITETOM?

Prvo, želio bih zahvaliti na pozivu. Velika je čast razgovarati za časopis kao što je *Hrvatski vojnik*. Vratarska pozicija svakako nosi veliki pritisak. To je pozicija koja je vjerojatno najviše opterećena unutar same momčadi. Mislim da su svi vratari – i danas, ali i u moje vrijeme, jako dobro trenirani za različite situacije. Međutim, razliku u smislu kvalitete branjenja činili su oni koji su se bolje nosili s pritiskom i svladavali pogreške i psihičke barijere tako da, kad napraviš pogrešku, ne živiš u njoj, nego se automatski prebacuješ na neku novu akciju, na neki novi trenutak igre. Mislim da se sve svodi na ono što su me učili u Hajduku. To

je tzv. upravljanje utakmicom, kao i upravljanje momčadi. Kao vratar postavljaš se u određenim trenucima kao trener tako da, bez obzira na to gdje se lopta nalazi na terenu, budeš vrlo aktivan. Moraš biti prisutan komunikacijski, prisutan na način vođe, lidera, tako da postavljaš svoje igrače razmišljajući o mogućim scenarijima utakmice, o prevenciji akcija. Tako su me školovali u Hajduku. Ako nemaš posla na utakmici, imaš dovoljan broj akcija da te mora boljeti glava od razmišljanja. To su mi jako dobro usadili i vjerujem da sam znao dobro primjenjivati. Upravo to upravljanje odnosima i ta samotnost igre bili su mi izrazito korisni. Često kažem da vratar, s obzirom na svoju poziciju, igra jedan protiv 21. Nije to igra 11 na 11. Kao vratar moraš paziti i na suigrače, i na raspored protivničkih napadača, na uvjete igranja – od vjetra, terena itd.

RAZGOVARAO Ivan Šurbek // **FOTO** Drago Sopta / HNS

Tu je bezbroj komponenti koje moraš uzeti u obzir kako bi upravljao odnosima na terenu.

Šigurno da mi je to pomoglo u poslu koji danas obavljam – tehničkog direktora A i U-21 reprezentacije. Vođenje i upravljanje jedna je od ključnih značajki mojeg posla. S obzirom na vratarsku poziciju, koja je u momčadi jedna i jedina, borba za njezino dostizanje i zadržavanje, pogotovo ako si prvi vratar, nešto je što me je izgradilo: moju radnu etiku, poslovne ambicije, težnju višem. Vratarska obučenost jako mi puno pomaže i na dužnosti koju danas obnašam.

IGRALI STE U HAJDUKU, ŠAHTARU, SPARTAKU, TOTTENHAMU, ROSTOVU, DEPORTIVU... KOJA VAS JE NOGOMETNA KULTURA NAJVIŠE OBLIKOVALA?

Najviše me je oblikovala i izgradila Hajdukova nogometna škola. Ušao sam u nju kao sedmogodišnje dijete, a izišao kao odrastao čovjek. Bila je to, prije svega, škola života koja je od nas, vjerujem, stvorila kvalitetne ljude. Veliki treneri su nas kroz nogometnu etiku učili poštovanju prema drugima i važnosti treninga. Tijekom karijere upoznao sam i druge nogometne kulture, od ruske i engleske do španjolske, ali ono što sam dobio u Hajduku bilo je izvorno i to sam uvijek nosio sa sobom. To nije bila samo vratarska tehnika već pobjednički mentalitet utkan u nas. Pritisak nismo osjećali kao teret jer je on bio dio klupske kulture u kojoj smo odrastali. Posebno pamtim nevjerojatnu brigu tih trenera. Bilo je nezamislivo da zimi netko od djece ode kući, a da trener prethodno ne provjeri jesmo li se tuširali, osušili kosu, stavili kape i toplo se odjenuli. Trener nije odlazio dok zadnji igrač ne bi napustio svlačionicu. To su životni primjeri koji te izgrade i beskrajno sam zahvalan svim svojim trenerima. Bilo ih je zaista mnogo i neću ih nabrajati da nekoga ne izostavim, ali svima im hvala. Hajdukova kultura stvaranja igrača bila je jasna, a moji su roditelji znali da su dijete dali u sigurne ruke kluba iz kojeg će izići izgrađen čovjek. Taj kulturni status i vrijednosti danas nastojim prenijeti na mlađe generacije, ali i na svoju obitelj.

DANAS SE OD VRATARA TRAŽI DA IGRAJU NOGOM KAO DODATNI STOPERI. KAKO GLEDATE NA TU EVOLUCIJU NOGOMETA U USPOREDBI S VREMENOM KAD STE VI STAJALI MEĐU VRATNICAMA?

Evolucija nogometa u zadnjih je 20 godina konstantna, a uloga vratara najviše se modernizirala. Igra se spustila prema dolje i vratari su danas zapravo preuzeli ulogu šestice, odnosno zadnjeg veznog igrača. Broj odluka koje današnji vratar mora donijeti tijekom utakmice neusporediv je s vremenom od prije desetak godina, kad sam prestao igrati. Uvijek sam volio igru i tehniku, što mi je pomoglo, no u moje se vrijeme s integracijom

RAZGOVOR // STIPE PLETIKOSA

vrataru u momčadski i situacijski trening počinjalo tek kad sam imao 26 ili 27 godina. Dotad je sve bilo strogo individualizirano. Zato današnjim mladim vratarima nije lako. Previše ih se gleda kroz prizmu onih najvećih. Ono što kao Savez stalno naglašavamo jest da i mladima i starijima moramo dopustiti pogreške jer se jedino tako uči. Tu nam treba više razumijevanja struke, medija, ali i roditelja. Djecu treba ohrabrivati i poticati, a ne odmah otpisivati zbog pogrešaka. Vratar koji je dominantan nogom, koji zna pronaći prvu, drugu, pa sve do četvrte linije, danas donosi prevagu. Igra se promijenila, elementi poput preciznog ispucavanja dugih lopti iza protivničke linije postali su ključni i zato danas razvoj vrataru zahtijeva golemo strpljenje. Sretni smo što to u Hrvatskoj znamo prepoznati i što naša iskustva možemo prenositi na nove generacije.

ODIGRALI STE 114 UTAKMICA ZA VATRENE. KOJI VAM JE TRENUTAK U KOCKASTOM DRESU BIO NAJEMOTIVNIJI, A KOJI NAJTEŽI? POSTOJI LI NEKA OBRANA U KARIJERI ZA KOJU MOŽETE REĆI DA SE ISPLATILA SVAKA KAP ZNOJA?

Iza mene je 114 utakmica i jednako toliko emocija. Sve je počelo još '91. u Malom Lošinj, kad sam kao 12-godišnjak sudjelovao na prvom okupljanju mladih selekcija. Kao dječak rođen u Splitu, maštao sam o Hajduku i reprezentaciji. Ta me je mašta tjerala naprijed, a moji su se snovi u velikoj mjeri ispunili i ni za čim ne žalim.

Posebno pamtim debitantski nastup za A selekciju i čast da zaigram s famoznom generacijom iz '98. Oni su nas natjerali da vjerujemo da i mali mogu postati veliki, a ta ambicija živi i danas. Ulazak u svlačionicu prepunu velikih imena, poput Bobana, Šukera, Bilića i Prosinečkog trenutak je koji mi i danas grije srce. Puno smo utakmica odigrali bez primljenog pogotka, što sam tek nedavno saznao. Ipak, zbog važnosti i pritiska, najdraža mi je obrana protiv Srbije u Zagrebu. Iako smo na poluvremenu vodili 2 : 0, bili smo u podređenom položaju, i ta mi je obrana ostala u najemotivnijem sjećanju.

MNOGI BIVŠI IGRAČI BIRAJU TRENERSKU KLUPU, NO VI STE ODABRALI MENADŽERSKU, DIREKTORSKU ULOGU. KOLIKO JE BILO TEŠKO UGASITI IGRAČA U SEBI I PREBACITI SE U UREDE HNS-A? KOLIKO STE ZADOVOLJNI STANJEM NOGOMETA U HRVATSKOJ?

Odabrao sam menadžersku ulogu jer imam šestero djece. Nakon 13-14 godina inozemne karijere, trenerski ili menadžerski posao u inozemstvu značio bi da sa sobom ne nosim jedan, nego sedam kofera i ponovno putujem svijetom. Poštujem svačiji izbor, ali za mene bi to bilo preteško. Želim se posvetiti supruzi i obitelji, koje su tijekom moje karijere bile određene meni i mojim potrebama. Kad završiš karijeru igrača, najvažnije je ego i opterećenost vlastitim nogometnim likom i djelom ostaviti iza sebe. Tek tad možeš normalno krenuti u svakodnevni život, a da ne opterećuješ svoje bližnje.

Priliku za ovaj posao dobio sam zahvaljujući predsjedniku Marijanu Kustiću, koji me pozvao u svoj tim i imam potrebu to naglasiti. Igrački pedigree ti pomogne ući na vrata, ali u novoj ulozi počinješ od nule. Onaj organizacijski dio, koji ti je kao igraču uvijek bio serviran, sad ti moraš osigurati drugima. Već je prošlo pet godina otkako sam na ovoj dužnosti i osjećam golemu radost što mogu pomagati u kreiranju hrvatskog nogometa. Kao krovna organizacija nastojimo poticati komunikaciju s klubovima, koji su nam partneri u stvaranju igrača. Svi želimo bolju infrastrukturu jer bez nje ćemo teško držati ovaj ritam rezultata. Svojevrsno je čudo ovo što radimo. Nekad su klubovi u akademijama imali po tri-četiri ekipe, a danas ih imaju po 12. Potrebe za terenima višestruko su se povećale. Vlada RH pruža iznimnu podršku izgradnji novih stadiona te našeg kampa u Velikoj Gorici, ali moramo nastaviti razvoj infrastrukture kako bismo i dalje stvarali igrače koji će s ponosom nositi dres svojeg kluba i hrvatske reprezentacije.

HRVATSKA REPREZENTACIJA GODINAMA PRKOSI ZAKONIMA LOGIKE I BROJA STANOVNIKA. ŠTO JE, IZ PERSPEKTIVE DIREKTORA, TAJNA

TOG USPJEHA I KAKO HNS BALANSIRA IZMEĐU OBITELJSKE ATMOSFERE I VRHUNSKJE PROFESIONALNOSTI?

Tajna je jednostavna i nema tu velike filozofije: svi igrači, i nekadašnji i današnji, vole igrati za Hrvatsku. Čak i svoje klupske odluke donose na temelju reprezentacije. Ta ljubav i atmosfera utkani su još od '98. godine, a na svima nama koji smo prošli taj put jest da ga održavamo i prenosimo na nove generacije. Taj se odnos prema hrvatskom dresu prepoznaje već u mlađim selekcijama, a donosi se iz obiteljskog doma. U užem krugu reprezentacije, pod vodstvom izbornika Dalića, nastojimo stvarati upravo takvo okruženje. Kad smo bili kod Pepa Guardiole u Manchesteru, rekao nam je kako mu je od svake taktike važnije imati sretnu i zadovoljne igrače te dobru atmosferu i to ne samo među igračima nego unutar cijelog kluba, među svim zaposlenicima. Kad tomu dodaš i podršku s tribina, koju imamo svih ovih godina, jasno je koliku snagu dobivamo. U tom je smislu najveći uspjeh Zlatka Dalića, ne umanjujući same medalje koje pokreću nove generacije, jasan stav s kojim Hrvatska danas ulazi u nadmetanje s najvećim protivnicima. On uvijek traži pobjedu, želi da budemo konkurentni, da napadamo i igramo svoj stil. Taj pobjednički mentalitet i ravnopravan stav protiv najvećih na svijetu najveća su pobjeda Dalića i svih nas u tom procesu.

OPERACIJA SAD – LOGISTIKA, SVLAČIONICA I NAVIJAČI

PRED NAMA JE POVIJESNO PRVENSTVO U SAD-u, KANADI I MEKSIKU. KAKO IZ PERSPEKTIVE TEHNIČKOG DIREKTORA IZGLEDAJU PRIPREME? KOLIKO LJUDI ZAPRAVO PUTUJE U DELEGACIJI I KOLIKO JE LOGISTIČKI BILO ZAHTJEVNO ORGANIZIRATI KAMP I SMJEŠTAJ NA TAKO VELIKOJ UDALJENOSTI?

Svjetsko prvenstvo u SAD-u, Kanadi i Meksiku iznimno je zahtjevno. To smo osjetili zamjenica glavnog tajnika Iva Olivari, glasnogovornik Tomislav Pacak i ja kad smo obilazili

Vlada RH pruža iznimnu podršku izgradnji novih stadiona te našeg kampa u Velikoj Gorici, ali moramo nastaviti razvoj infrastrukture kako bismo i dalje stvarali igrače koji će s ponosom nositi dres svojeg kluba i hrvatske reprezentacije

i birali kamp. Shvatili smo koliko je to okruženje specifično, a njihov *mindset* i pristup samom sportu potpuno drugačiji od našeg, europskog poimanja nogometa. Ipak, sjajno smo se pripremili i svaka čast svima u Savezu na uloženom naporu.

Odlično razumijemo koliko je igračima važno osigurati vrhunske uvjete kako bi se osjećali dobro i bili maksimalno zbrinuti. Svi ljudi u delegaciji, od predsjednika do ekonomata, daju svoj obol toj atmosferi kako bi momčad mogla dati maksimum. Inzistiramo na tim detaljima i mislim da je posao logistički izvrsno napravljen. Moram istaknuti kolege iz Saveza, koji su pokazali iznimnu profesionalnost i koji u dušu razumiju potrebe igrača.

PRVENSTVO DONOSI NOVI, PROŠIRENI FORMAT S 48 REPREZENTACIJA. KAKO GLEDATE NA TU PROMJENU – GUBI LI NATJECANJE NA EKSKLUZIVNOSTI ILI DONOSI NOVI ŠARM? KOLIKO ĆE VREMENA IGRAČIMA TREBATI ZA AKLIMATIZACIJU NA VREMENSKE ZONE?

Neću reći ništa novo ako se složim s predsjednikom FIFA-e Gianniem Infantinom da je novi, prošireni format poslovni model koji donosi goleme prihode. Jedan od motiva FIFA-e sigurno je i želja da nogomet učini uistinu globalnim na svim kontinentima, i u tome uspijeva. No, poštujući svaku odluku FIFA-e, za nas je ključno zadržati ono po čemu smo prepoznatljivi i drugačiji od drugih, a što nam na kraju donosi rezultatsku prevagu. To su naša ambicija i ljubav prema domovini. Sinergija s našim navijačima nevjerojatna je i golem broj upita za ulaznice, i iz Hrvatske, i iz dijaspore, djeluje iznimno motivirajuće na igrače i na sve nas.

Moramo razmišljati o sebi, dobroj igri i brznoj adaptaciji na sve uvjete. Putovanja i vremenske prilike sigurno neće biti laki, što nas čeka već u prvoj utakmici u Teksasu, koju igramo u tri sata popodne. Moramo biti apsolutno spremni. Jedan od preduvjeta za ostvarenje tog cilja bila je i naša američka turneja u ožujku, baš kao što smo prije četiri godine testirali uv-

RAZGOVOR // STIPE PLETIKOSA

jete u Katru. Ta su putovanja ključna da igrači iz prve ruke osjete stadione i klimu te shvate što ih točno čeka. Poduzeli smo sve da momčad ima vrhunske uvjete za igru.

AMERIKA JE POZNATA KAO SKUPA ZEMLJA. CIJENE ULAZNICA I SMJEŠTAJA SU ASTRONOMSKE. PRIBOJAVATE LI SE DA BI NAŠI NAVIJAČI ZBOG TOGA MOGLI IZOSTATI U SVOJEM PREPOZNATLJIVOM BROJU? VJERUJETE LI IPAK DA ĆE DIJASPORA I VJERNI NAVIJAČI OPET NAPRAVITI DOMAĆU ATMOSFERU?

Vjerujem da će atmosfera biti sjajna. Prema informacijama koje imamo od naših ljudi, u Torontu bismo se trebali osjećati kao da igramo kod kuće, na domaćem terenu. Cijene ulaznica su zaista astronomske i skidamo kapu svakome tko odvoji tolika sredstva iz kućnog budžeta kako bi nam uživo dao podršku. To je golema obveza za sve nas u Savezu, ali i za same reprezentativce. Duboko cijenimo taj napor, ljubav i podršku; to nas zapravo najviše i motivira. Kad vidiš te kockice na tribinama – bilo na prošlom Svjetskom prvenstvu, bilo na završnici Lige nacija – nema većeg motiva ni ponosa. Taj huk i pjesma s tribina guraju igrače naprijed čak i u onim trenucima kad su na izmaku snaga i kad je najteže. Upravo nas ta prepoznatljiva ljubav prema domovini najbolje oslikava kao narod.

ŠTO KAŽU SAMI IGRAČI, POSEBNO ONI ISKUSNIJI, O ODLASKU U AMERIKU? KAKVA RAZMIŠLJANJA I OZRAČJE VLADAJU MEĐU NJIMA KAD RAZGOVARATE O SKUPINI I POTENCIJALNIM SUPARNICIMA?

Igrači, posebno oni iskusniji, istinski se vesele svakom okupljanju i obožavaju provoditi vrijeme zajedno. S obzirom na sve što su prošli, u njih nema pada motivacije. Štoviše, to golemo iskustvo sjajno prenose na mlađe. Stalno se u javnosti provlači priča o našem kapetanu Luki Modriću i o tome što će biti nakon njega. Ja sam uvjeren da je Luka odgojio neke

Ono što nam na kraju donosi rezultatsku prevagu naša je ambicija i ljubav prema domovini. Sinergija s našim navijačima nevjerojatna je i golem broj upita za ulaznice, i iz Hrvatske, i iz dijaspore, djeluje iznimno motivirajuće na igrače i na sve nas

Odabrao sam menadžersku ulogu jer imam šestero djece. Nakon 13-14 godina inozemne karijere, trenerski ili menadžerski posao u inozemstvu značio bi da sa sobom ne nosim jedan, nego sedam kofera i ponovno putujem svijetom. Poštujem svačiji izbor, ali za mene bi to bilo preteško. Želim se posvetiti supruzi i obitelji, koje su tijekom moje karijere bile podređene meni i mojim potrebama

nove luke modriće i to ne samo u igračkom smislu nego prije svega u smislu odnosa prema hrvatskom dresu. Mlađi igrači, koji su proteklih godina stigli u reprezentaciju, apsolutno su spremni nastaviti tim putem. Najvažnije je da svi koji dolaze budu svjesni te odgovornosti, privrženosti i emocije. Najveća je snaga ove generacije psihička stabilnost. Kad igraju protiv onih najvećih, ti momci na teren istrčavaju sa stavom. Ne razmišljaju samo o obrani nego se žele nadmetati, napadati i igrati svoj nogomet. Tu strkost i mentalnu čvrstoću imala je generacija iz '98., imao je i dio moje generacije, a ovi momci su to podigli na još višu razinu.

RETROSPEKTIVA I POGLED UNATRAG

PROŠLI STE TRI SVJETSKA PRVENSTVA KAO IGRAČ: JAPAN I JUŽNU KOREJU 2002., NJEMAČKU 2006. I BRAZIL 2014. NA KOJEM VAM JE BILO NAJLJEPŠE IGRATI? KOJE VAM JE BILO NAJTEŽE I ČEGA SE NAJVIŠE SJEĆATE IZ TIH DANA?

Imao sam sreću igrati na Svjetskom prvenstvu do 20 godina. Prvenstvo 2018. pratio sam i kao stručni komentator HRT-a i kao član tima *FIFA Legends*. Na zadnjim sam dvama velikim natjecanjima, uključujući ono u Katru, radio kao tehnički direktor. Svako je razdoblje posebno. Neću pretjerati

ako kažem da je svaka utakmica i svako okupljanje priča za sebe, pa je iz svega toga uistinu teško izdvojati pojedine trenutke. Iznimno sam sretan što sam i kao igrač i kao direktor bio dio te globalne priče o hrvatskoj prepoznatljivosti. Dajem si za pravo reći da su padovi nekih prijašnjih generacija zapravo bili nužan preduvjet za osvajanje medalja 2018. i 2022. godine. Kroz te smo se neuspjeha gradili, očvrstnuli i uspijevali se izdići iznad svega. Što je najvažnije, odbacili smo sve psihičke barijere i onaj stari kompleks male zemlje. Danas je naša prepoznatljivost u svijetu potpuno jasna.

DVAPUT STE, 2006. I 2014., NA OTVORENJU SVJETSKOG PRVENSTVA STAJALI NASUPROT JAKOG BRAZILA. KAKAV JE TO OSJEĆAJ? OSJEĆATE LI UNUTARNJI NEMIR PRIJE NEGO ŠTO SUDAC OZNAČI POČETAK?

Kad je riječ o nošenju s pritiskom na velikim utakmicama, poput one protiv Brazila na otvorenju Svjetskog prvenstva, s vremenom sve postaje lakše. Što si stariji, bolje kontroliraš pritisak i možeš više pomoći drugima. Velika je razlika bila igrati 2002. i 2014. godine.

Mladim igračima koji se bore s tremom uvijek savjetujem jedno: da nisam imao tremu prije svake utakmice, bio bih zabrinut i pitao se je li sve u redu sa mnom. Ta je odgovornost uvijek prisutna i potpuno je normalna. Strah od pogreške sam, zahvaljujući tomu što sam vrlo rano počeo braniti za A selekciju, uspio rano i odbaciti, iako je uvijek bilo boljih i lošijih dana.

Kad pogledam unatrag, osjećam golem ponos što sam čak 114 puta nosio hrvatski dres. Mislim da mi kao narod ponekad nismo ni svjesni koliki su to uspjesi i koliko nas u svijetu cijene. Naša je mentalna otpornost nevjerovatna, a igra nas u konačnici duboko zbližava. Bez obzira na današnje društvo, koje je poprilično polarizirano, oko nogometa uvijek postoji poseban osjećaj zajedništva. Tad se cijeli narod ujedinjuje, mi to na terenu i u Savezu istinski osjećamo, i to nam je svima najveći mogući motiv.

FASCINANTAN JE PODATAK IZ VAŠE BIOGRAFIJE TO DA STE PRVU PRAVU UTAKMICU ZA REPREZENTACIJU ODIGRALI 1999. PROTIV MEKSIKA, A PROTIV NJEGA STE U BRAZILU 2014. ODIGRALI I ZADNJU. KAKO GLEDATE NA

Najljepši dar koji nekomu možeš dati upravo je tvoja prisutnost, iskrenost i vrijednosti koje počivaju na teškom radu i marljivosti

TAJ SAVRŠENO ZATVOREN KRUG? S KOJIM STE IZBORNİKOM NAJBOLJE SURADIVALI? TKO VAM JE BIL NAJDRAŽI SUIGRAČ? OSIM U VAŠEM SPLITU, GDJE VAM JE BIL NAJLJEPŠE IGRATI I ŽIVJETI?

Taj savršeni krug od Meksika do Meksika pomogao mi je izgraditi se u osobu kakva sam danas. U to sam vrijeme naučio da mi koji smo prošli taj put imamo znanje i iskustvo, ali i odgovornost prenijeti ih na mlađe generacije. Naša je dužnost nesebično dijeliti ono što znamo. Povijest hrvatske reprezentacije naučila nas je da uvijek moramo i možemo težiti višem. Ta je naša ambicija zdrava i poticajna, no ključno je da pritom nismo ostali imuni na ono ljudsko i individualno u nama. Kontinuiran rad, komunikacija i jasna vizija liderstva naučili su me prepoznati prave prilike i pravodobno na njih reagirati.

Bez obzira na sve zahtjeve svakodnevice, smatram da drugima uvijek moramo pokloniti ono najvrednije što imamo, a to je vrijeme. Danas se svi žalimo kako nemamo vremena, ponekad, nažalost, ni za vlastitu obitelj. Zato je najljepši dar koji nekomu možeš dati upravo tvoja prisutnost, iskrenost i vrijednosti koje počivaju na teškom radu i marljivosti. Uvijek treba biti sumnjičav prema onima koji nude prečace i lak put do uspjeha.

Svem tome naučili su me nogomet i hrvatska reprezentacija. Neizmjereno sam zahvalan svima koji su bili dio te priče – od trenera i predsjednika, do liječnika, ekonomista, fizioterapeuta i svih ljudi koji su godinama disali s nama. Hvala im na toj životnoj školi koju sam prošao kroz reprezentaciju, ali naravno, i kroz svoj najdraži klub Hajduk.

PROGNOZA ZA KRAJ

NA TEMELJU GOLEMOG ISKUSTVA, KOGA BISTE IZDOJILI KAO FAVORITA ZA PODIZANJE PEHARA SVJETSKOG PRVAKA? GDJE U TOJ KRIŽALJCI VIDITE HRVATSKU?

Mislim da smo svi itekako svjesni optimizma koji preplavi Hrvatsku kad reprezentacija igra na velikim natjecanjima, ali i goleme odgovornosti koja je stavljena pred nas. Ako smo išta naučili, to je da vjerovati možemo i moramo. Naša ambicija uvijek mora biti velika, a za nju imamo opravdane razloge. Imamo sjajnog izbornika, koji godinama izvrsno vodi momčad, a pod vodstvom predsjednika Kustića stvoreno je vrhunsko okruženje za igrače.

U njihov motiv, s obzirom na to da su oni ipak najbitniji u cijeloj priči, nema nimalo sumnje. Momci to dokazuju godinama igrajući u kontinuitetu na najvišoj razini. Prihvaćaju tu ambiciju i pritisak te istinski uživaju donositi radost svojem narodu.

Što se prognoza tiče, to je uvijek nezahvalno jer se u nogometu sve može svesti na zadnje dvije sekunde. Nažalost, osjetili smo to na vlastitoj koži, kad smo primali golove u sudačkoj nadoknadi i ispadali u grupnoj fazi na zadnjem Europskom prvenstvu. No, ono što sigurno mogu obećati u ime cijelog Saveza i predsjednika jest da ćemo dati sve od sebe da ponovno razveselimo naše ljude. Iznimno cijenimo njihovu podršku. Ta sinergija nas i navijača naša je najveća snaga.

RAZGOVOR // DANIJEL BANIĆ

S obzirom na to da se bliži Svjetsko prvenstvo, odlučili smo prisjetiti se slavних dana i prvog velikog reprezentativnog nogometnog ushita u Hrvatskoj. Pjesma *Neka pati koga smeta* bila je pravo osvježenje. O njoj nam je govorio Danijel Banić, pjevač grupe Baruni

NAŠA PJESMA SPREMNA JE ZA NOVI DOČEK

Svjetsko nogometno prvenstvo je pred vratima. Hrvatska reprezentacija sedmi će put nastupiti na tom velikom natjecanju. Od svoje samostalnosti Hrvatska je bila sudionik svih njegovih izdanja, osim 2010. godine, kad se nije kvalificirala. Najveći su uspjeh hrvatske reprezentacije tri odličja. Zadnje je, brončano, osvojila 2022. u Katru. Četiri godine prije toga, 2018., poražena je u finalu od Francuske. Osvojila je srebrnu medalju, što je najveći uspjeh Hrvatske na Svjetskom nogometnom prvenstvu. Ipak, prvu medalju – brončanu – osvojila je 1998., na svojem premijernom nastupu u Francuskoj. Reprezentacija predvođena legendarnim Miroslavom Ćirom Blaževićem, te Davorom Šukerom, Zvonimírom Bobanom, Robertom Jarnijem, Slavenom Bilićem i drugima ostvarila je povijesni uspjeh. U Francuskoj je zavladao hrvatsko nogometno ludilo. Davor Šuker bio je najbolji strijelac Prvenstva i osvojio je Zlatnu kopačku, a kockasti dresovi postali su prepoznatljivi diljem svijeta. Bilo je to dovoljno da *mala Hrvatska* stekne brojne simpatije i uđe u domove ljubitelja nogometa. Veličanstvena pobjeda protiv Njemačke u četvrtfinalu i sjajna igra izabranika Ćire Blaževića inspirirala je hrvatskog skladatelja i tekstopisca Miroslava Drljaču Rusa na pisanje prve prave i velike navijačke himne, koja je odmah postala hit. Pjesmu je izvela grupa Baruni. Baruni su osnovani 1991. godine. Ispočetka je njihovo

djelovanje bilo tamburaško, a poslije su dobili urbaniji izgled. U 35 godina stvorili su brojne velike hitove.

Glas Danijela Banića, pjevača i frontmena grupe, postao je prepoznatljiv pa od 1998. godine više nije bilo velikog sportskog događaja ni dočeka na kojem pjesma *Neka pati koga smeta* nije svirana i izvođena. Pjesmu su kao navijačku prihvatili brojni hrvatski sportaši i sportski kolektivi. Ipak, vrijedi spomenuti kako su u opusu Baruna i pjesme domoljubnog karaktera. *Kada Sava krene prema Brodu*, kao i *Hrvatski ratnik*, govore o bremenitim danima hrvatske povijesti i Domovinskog rata. Tijekom godina brojne su pjesme Baruna osvojile srca slušatelja i postale važan dio glazbene povijesti.

NEKA PATI KOGA SMETA, HRVATSKA JE PRVAK SVIJETA
Pjesma *Neka pati koga smeta* nastala je 1998. godine za vrijeme Svjetskog prvenstva u Francuskoj. Ondje su hrvatski nogometaši ostvarili povijesni uspjeh i osvojili brončanu medalju. Kako je došlo

RAZGOVARAO
Ivan Šurbek

FOTO
privatna arhiva
Danijela Banića

U samo jednom danu napisati pjesmu, snimiti je, aranžirati, producirati, snimiti spot i montirati ga te premijerno prikazati možda je i svjetski rekord

do ideje za stvaranje pjesme, odnosno glazbe i stihova? Koliko je vremena bilo potrebno od pisanja stihova i glazbe do puštanja pjesme u eter?

Dosta je vremena prošlo od tog dana, koji nam je uvelike promijenio karijeru. Bila je nedjelja, dan nakon utakmice s Njemačkom, koju smo pobijedili rezultatom 3 : 0. Svirali smo u Lipovljanima mladu misu jednom našem dragom prijatelju, a Miroslav Rus bio je u Zagrebu te je došao do zaključka da fali neka prava navijačka pjesma i da bismo možda mogli nešto napraviti. Ruki (Miroslav Rus) otišao je u studio i počeo raditi na pjesmi, a mi smo se pridružili usred noći, nakon gaže i sve do ranih jutarnjih sati ostali raditi. Uspjeli smo je završiti do nekih pet-šest ujutro, a već u devet sati smo se vratili kako bismo snimali spot. Bili smo dosta iscrpljeni, ali vrijedilo je truda. Spot je iste večeri imao premijeru u Dnevniku HRT-a. Sve je to bilo ludo. U tako kratkom vremenu napisati pjesmu, snimiti je, aranžirati, producirati, snimiti spot i montirati ga te premijerno prikazati možda je i svjetski rekord.

Što vam prvo prođe kroz glavu kad danas čujete pjesmu? Jeste li u trenutku njezina nastanka mogli zamisliti da će postati gotovo neslužbena navijačka himna Hrvatske? Jeste li očekivali da će je publika tako snažno prihvatiti?

Uvijek se prvo sjetim te euforije tijekom Svjetskog prvenstva i ludnice na dočeku reprezentacije na Trgu Francuske Republike, na kojem smo imali čast nastupiti. Tisuće ljudi koji

su došli pozdraviti repku, a iz svih automobila trešiti *Neka pati koga smeta*. Naježim se kad se sjetim.

Što mislite, zašto upravo ta pjesma traje već desetljećima i još uvijek se pjeva na stadionima i trgovima?

Pjesma je sjela na prvu, mnogi su je zavoljeli tad, a i oni kasnije rođeni je vole jer se zahvaljujući i našim drugim svjetskim prvacima i dalje puno puštala u eteru. Pjesma je iskrena, navijačka, ima žara i emocije.

Imate li neku posebnu uspomenu vezano uz hrvatsku reprezentaciju i izvođenje pjesme u to vrijeme? Kako su reagirali tadašnji reprezentativci kad su je čuli? Kako su je prihvatili?

Imamo puno uspomena. Tih godina na prijelazu stoljeća imali smo jako puno sportskih uspjeha i puno smo je pjevali na dočecima naših sportaša, upoznali mnoge od njih i družili se. A posebno je lijepo i dandanas čuti naše sportaše kad nakon osvojenih medalja spontano zapjevaju *Neka pati koga smeta*, *Hrvatska je prvak svijeta*.

Je li vam netko od nogometaša ili izbornika ikad rekao što mu znači *Neka pati koga smeta* prije važnih utakmica?

Nakon što smo snimili pjesmu, odmah je poslana Ćiri Blaževiću u Francusku. Sjećam se da je bila velika

RAZGOVOR // DANIJEL BANIĆ

euforija i da je bio oduševljen pjesmom i podrškom koju smo im dali i zahvalio je na tome.

Bilo je to drugačije vrijeme, znatno prije nastanka društvenih mreža, a pjesma je ušla u svaki dom i zadržala se sve do danas. Smatrate li da bi danas bilo moguće napraviti nešto slično?

Bilo je to vrijeme CD-ova i kasete. Tad su ljudi kupovali takve medije, sviralo je iz svakog auta, a mi smo primili platinastu ploču za prodanu tiražu. Danas je neko drugo vrijeme, danas se pjesme traže *online*, ali prava pjesma će uvijek naći put do publike. Važna je pjesma, emocija i poruka koju pjesma nosi.

Pjesma *Neka pati koga smeta* dobila je poslije nekoliko inačica, posvećenih hrvatskim reprezentativcima u drugim sportovima. Prva izmjena pjesme potaknuta je uspjehom Janice Kostelić na Zimskim olimpijskim igrama u Salt Lake Cityju. Pjesmu ste izveli na dočeku na prepunom Trgu bana Josipa Jelačića. Kakva su vaša sjećanja iz tog vremena, kakva je bila atmosfera i ambijent?

Da, imali smo poslije još nekoliko verzija. S tim da je zadnja, koju smo napravili 2008., univerzalna i otad više nije bilo potrebe raditi za svaki sport posebno. Međutim, drago mi je da smo napravili one verzije između, posvećene Kostelićima, rukometašima, tenisačima, Blanki Vlašić i vaterpolistima. Atmosfera je uvijek izvrsna. Sam doček svjetskih prvaka, ta energija publike i emocije koje se osjete ne mogu se riječima opisati. Svaki od tih dočeka posebna je priča. I sad kad govorim o tome i vraćam se u ta vremena preplave me lijepi osjećaji, koji mi ispune srce i dušu pozitivnom energijom. To pokazuje koliko nam je lijepog donijela ova pjesma, ali nje ne bi bilo da nije bilo naših izvrsnih sportaša i njihova rada i uspjeha. Stoga i ovom prilikom opet čestitam svima njima na uspjesima i zahvaljujem na

Potvrđuje se da prava pjesma nema granice i da je stvarno zavole mnogi bez obzira na to što inače slušaju i kojeg su životnog stila

lijepim trenucima i emocijama koje smo doživjeli uz njih. Od srca im želim puno zdravlja. To je najvažnije svima, a pogotovo sportašima, kako bi svojim zalaganjem i upornošću mogli postizati dobre rezultate. Mi ćemo uvijek podržati onako kako znamo, uz pjesmu.

Koliko su se navijačke pjesme i atmosfera oko reprezentacije promijenili od vremena kad je pjesma nastala do danas?

Atmosfera je uvijek izvrsna. Tu se nije puno promijenilo jer ljubav naših ljudi prema sportašima i podrška koju im dajemo uvijek je velika. Mi smo narod koji se veseli svakom sportskom uspjehu i koji cijeni napore sportaša. U međuvremenu je, od te davne '98., napravljeno puno navijačkih pjesama, što je jako lijepo i treba ih biti. Neke od njih postale su jako popularne, neke nisu, ali sve zajedno jedan su lijep poklon-paket podrške nas glazbenika sportašima.

O GRUPI BARUNI I STVARALAŠTVU

Kako je nastala grupa Baruni? Koliko nam je poznato, počeci su vezani uz kulturno-umjetničko društvo i tamburašku glazbu, a poslije je postala dio zabavne glazbe. Kako danas gledate na glazbeni put Baruna?

Baruni su osnovani davne 1991. godine. Ove, 2026., nam je, dakle, 35 godina od osnutka te 30 od izlaska prvog albuma *Putuju i oblaci*.

Dug je to put pa ga je teško opisati u par riječi. Reći ću da je bio i trnovit, ali i lijep i uspješan. Opstati tako dugo na sceni, a pritom biti jako aktivan koncertno i diskografski, znači da smo ipak ostvarili dobru ka-

rijeru. A još je puno toga pred nama. Imamo još puno toga reći i pokazati.

Baruni su osvojili brojne nagrade. Koji dio stvaralaštva i nastupa smatrate najvažnijim?

Tijekom godina, kako smo objavljivali albume ili pjesme, rasla je i popularnost, a samim tim dolazile su i brojne nagrade. Većinom su to bile nagrade publike, a bilo je i nagrada struke. Izdvojio bih vrijeme od kraja '96. do '99. i onda opet od 2003. do 2008., kad smo osvajali najviše nagrada. Zadnjih desetak godina više ne jurimo za nagradama, nismo više ni prisutni na festivalima, uživamo održavati koncerte i spajati se s publikom kroz pjesme, pjevajući zajedno i osjetiti te zajedničke emocije. To je smisao glazbe. Uživati u glazbi u *live* nastupima i stvarati te lijepe trenutke i nove uspomene.

Smatrate li da je pjesma *Neka pati koga smeta* donijela Barunima veliku popularnost u Hrvatskoj?

Svakako je. Stilski je totalno drugačija od svih naših pjesama, s vole je svi, bez obzira na to koju vrstu glazbe inače slušaju. Slična je stvar i s pjesmom *Kada Sava krene prema Brodu*, koja je izašla godinu prije nje. Ona je drugačijeg stila, ali opet je osvojila mnoga srca, bez obzira na to koji stil inače vole. Dakle, potvrđuje se da prava pjesma nema granice i da je stvarno zavole mnogi bez obzira na to što inače slušaju i kojeg su životnog stila.

Koliko se vaš način stvaranja pjesama promijenio od početaka karijere do danas?

Način stvaranja nije se puno promijenio, ali naši aranžmani jesu. Od onih prvih, u kojima je bilo tambure, pa onda već tamo od '98. i *Neka pati*

I još jednom želim svim našim sportašima puno uspjeha, a uoči novog Svjetskog prvenstva želim našim nogometašima da se napokon okite i zlatom

koga smeta, kad smo uveli električnu gitaru u bend, te dvije godine poslije i klavijature, puno se toga promijenilo. No, kakav god aranžman ili pjesmu napravili, imamo svoju prepoznatljivost i svoj neki stil, koji ljudi osjete i vole. To možemo zahvaliti Miroslavu Rusu, koji nam piše pjesme i koji je dio svoje autorske genijalnosti utkao u sve te naše hitove.

Postoji li neka pjesma Baruna za koju mislite da nije dobila pažnju kakvu je zaslužila?

Naravno da ima i takvih pjesama, ne samo jedna. U tim počecima prvo su se izdavali albumi pa su se s njih izdvajali singlovi. Svake bismo godine izbacili po jedan album, ali nisu, nažalost, sve pjesme dobile pravu priliku i pažnju pa su ostale nezamijećene. Pogotovo su to neke laganije, koje su nama baš drage, ali publika je većinom zavoljela one dinamičnije i brže. A imali smo i album *Otkad s tobom ne spavam*. Objavili smo ga 2002. godine, a namjerno su nam ga sabotirali kako bi nam smanjili popularnost. Tad smo se baš naljutili na takve zlobnike, ali danas drugačije gledam na to. Ne zamjeram nikome, oprostili smo svima. Baruni su tu, radimo, veselimo se, nastupamo i stvaramo nove pjesme.

Ako Hrvatska postane prvak svijeta, hoće li ponovno osvanuti neka nova verzija pjesme prilagođena današnjim reprezentativcima?

Prije 12 godina, dakle, 2014., snimili smo još jednu sportsku himnu – *Ovo je najbolji tim*. Ona je drugačija po tome što je tekstom više posvećena sportašima i sportskom načinu života, a refren je onda opet pun te navijačke energije. Ona je ipak nekako ostala u sjeni *Neka pati koga smeta*, ali mislim da su nam te dvije nekako dovoljne. No, s inspiracijom se nikad ne zna. Da ste me pitali na početku Svjetskog prvenstva te '98. hoćemo li napraviti neku navijačku pjesmu onako žestoku, mislim da bih vas pogledao s čuđenjem, ali eto, dogodila se ta pjesma. I neka je, drago mi je zbog toga. I još jednom želim svim našim sportašima puno uspjeha, a uoči novog Svjetskog prvenstva želim našim nogometašima da se napokon okite i zlatom. Bit će teško, ali pokazali su nam, pogotovo zadnjih osam godina pod vodstvom Zlatka Dalića, da mogu i da se vrijedi potruditi. Naša je pjesma spremna za novi doček!

BRUNO RAŠIĆ

JEDAN JE OD DOBITNIKA OVOGODIŠNJEG PRIZNANJA KOJE ZAJEDNIČKI DODJELJUJU
MINISTARSTVO HRVATSKIH BRANITELJA I HRVATSKI OLIMPIJSKI ODBOR ZA POSEBAN
DOPRINOS U OBRANI DOMOVINE

Bruno Rašić pripada generaciji ljudi koji su tijekom Domovinskog rata, ali i u godinama nakon njega, ostavili snažan trag u svojoj zajednici. Kao hrvatski branitelj i dugogodišnji sportski djelatnik iz Knina, život je vezao uz obranu domovine i obnovu grada nakon rata. Nakon sudjelovanja u ratnim djelovanjima na području Dinare, po povratku u oslobođeni Knin posvetio se obnovi sportskog života, posebno radu Nogometnog kluba Dinara i razvoju mladih sportaša. Kroz sport, rad s djecom i organizaciju braniteljskih manifestacija nastavio je pridonositi zajednici, povezujući vrijednosti Domovinskog rata sa zajedništvom i društvenom odgovornošću

CIJELI ŽIVOT VEZAO SAM UZ KNIN

POČECI I PREDRATNO VRIJEME

Gospodine Rašiću, prije nego što su ratna zbivanja promijenila svakodnevicu na ovim prostorima, kako je izgledao vaš život u Kninu? Čime ste se bavili do početka Domovinskog rata i kakva vas sjećanja vežu uz to vrijeme?

Prije rata, uz školovanje, koje sam završio u Kninu, bavio sam se nogometom te sam bio zaposlen u SOFK-u (današnja Zajednica sportova Grada Knina). Nakon što sam

morao napustiti Knin, smjestio sam se kao prognanik u Zadru te sam se priključio Hrvatskoj vojsci.

Početak devedesetih našli ste se na prekretnici kao i mnogi drugi. Što je za vas bio onaj ključni trenutak, motiv ili poticaj da se bez oklijevanja odazovete pozivu i uključite u obranu domovine kao dragovoljac? Najveći motiv bio je da se Republika Hrvatska oslobodi i postane samostalna, a još veći motiv bio je da doživim

Kroz Domovinski rat, koji sam proveo na planini Dinari i terenima u blizini, najdublje sjećanje ostavilo je jedinstvo i želja pripadnika postrojbe da se vratimo u Knin (bio sam u sastavu Kninske bojne)

RAZGOVARAO Ivan Šurbek
FOTO privatna arhiva Bruna Rašića

Knin kao slobodan i dio Republike Hrvatske.

RATNA SJEĆANJA I IZAZOVI
Vrijeme Domovinskog rata donijelo je goleme izazove. S kakvim ste se sve situacijama susretali na terenu? Koje vas uspomene i danas najviše prate te koliko je to intenzivno razdoblje ostavilo traga na vama?

Kroz Domovinski rat, koji sam proveo na planini Dinari i terenima u blizini, najdublje sjećanje ostavilo je jedinstvo i želja pripadnika postrojbe da se vratimo u Knin (bio sam u sastavu Kninske bojne). Uza sve što nose ratne situacije (izloženost pogibelji), najteži od svega bili su nam vremenski uvjeti jer smo položaje držali na 1500 m nadmorske visine u izrazito surovim uvjetima, gdje je temperatura znala ići i do -25 stupnjeva.

Iz ratnih dana često se, uz teške trenutke, pamte i nevjerovatne ljudske priče, prijateljstva i zajedništvo. Postoji li neka posebna priča ili događaj koji vam je ostao duboko urezan u sjećanje?

Posebno su mi u sjećanju ostale dvije situacije. Kako smo graničili na terenu s pripadnicima HVO-a iz Livna, ljudi su nas pozvali da dođemo po nekakvu divljač koju su ulovili. U trenutku kad smo krenuli vrijeme je bilo oblačno, a negdje na pola puta upali smo u snježnu mećavu i jedva smo se uspjeli vratiti u bazu. To je bila prva situacija. Druga je bila jedne noći dok smo čuvali stražu oko objekata u kojima smo spavali. Probudila nas je rafalna paljba i naravno da smo svi skočili i izašli iz kontejnera te smo imali što vidjeti. Naš kolega koji je bio na straži s obzirom na to da je bila mrklna noć čuo je šuškanje i nakon više upozorenja ispalio rafal u tom smjeru. Kad smo otišli do sumnjivog mjesta imali smo

RAZGOVOR

što vidjeti, ubijena je krava. Tad nam je to bilo smiješno, ali tko god je davao takve tipove straža zna da ni najmanje nije smiješno.

ŽIVOT NAKON RATA

Nakon rata slijedio je povratak u mirnodopsku svakodnevicu. Kako je tad izgledao vaš život i koliko je bilo izazovno ponovno se profesionalno i društveno preusmjeriti?

Nakon završetka Domovinskog rata vojno-redarstvenom operacijom Oluja, vratio sam se u Knin te sam s nekoliko prijatelja sa sporta obnovio Nogometni klub Dinara, koji je 1996. nastupao u 2. HNL-u. Bilo je vrlo izazovno orformiti natjecateljsku momčad, ali imali smo podršku vojnih i civilnih struktura u Kninu. U to sam vrijeme obnašao dužnost tajnika Kluba i u sjećanju mi je ostala prva službena utakmica koja se igrala u Kninu protiv NK-a Zmaj iz Makarske. Želim istaknuti da je čast da sudi tu utakmicu pripala gospodinu Vladi Mikuliću iz Splita, koji je kao ratni zarobljenik bio zatočen u Kninskoj tvrđavi i u staroj bolnici. Poslijeratno vrijeme bilo je vrlo izazovno. Još su se osjećale posljedice rata i trebalo je vremena za uspostavu svih struktura potrebnih za normalno funkcioniranje grada.

SPORT

Vaše ime neizbrisivo je vezano uz Knin, ali i uz NK Dinara. Kako je započela vaša sportska priča u Klubu, koji ima dugu i bogatu tradiciju?

Kao desetogodišnjak upisao sam se u pionire te sam prošao sve mlađe uzrasne kategorije. Po završetku juniorskog staža priključio sam se prvoj ekipi, koja je tad nastupala u 3. nogometnoj ligi. Imao sam manji prekid jer sam dvije godine proveo u NK-u Zagreb. Nogometna karijera završila je 1990. godine s početkom srpske agresije. Kroz vrijeme provedeno u NK-u Dinara stekao sam mnoga sportska poznanstva širom Dalmacije. U tom Klubu proveo sam najljepše trenutke svoje mladosti.

Od povratka u Knin 1995. godine do danas profesionalnu karijeru vezao sam uz sport

Osim u NK-u Dinara, ostavili ste dubok trag u cjelokupnoj sportskoj zajednici. Gdje ste sve bili aktivni, koje ste uloge obnašali i na koje ste segmente svojeg sportskog djelovanja najponosniji?

Od povratka u Knin 1995. godine do danas profesionalnu karijeru vezao sam uz sport. U NK-u Dinara bio sam tajnik, trener svih mlađih dobnih uzrasta te seniorske ekipe (1996. – 2007.).

Od 2007. do danas tajnik sam Zajednice sportova Grada Knina. Uz tu dužnost, obnašam i dužnost dopredsjednika Zajednice sportova Šibensko-kninske županije te sam član Odbora za lokalni sport pri Hrvatskom olimpijskom odboru. Član sam Izvršnog odbora Odbojkaškog kluba Mladost 2000 iz Knina te predsjednik Nadzornog odbora NK-a Dinara Knin. Vezano uz rad, najviše se ponosim doprinosom široj društvenoj zajednici kroz izgradnju infrastrukture (dva terena s umjetnom travom, prostor za sastanke i druženja klubova, renoviranja male sportske dvorane, sudjelovanje u realizaciji izgradnje atletske staze, nabava triju kombija za potrebe kninskih klubova). Uz sudjelovanje u izgradnji infrastrukture, ponosan sam što sam se kroz program Ministarstva turizma i sporta izborio za sufinanciranje trenera i nabavu sportske opreme za kninske klubove.

VRHUNSKA SPORTSKA PRIZNANJA

Vaš predan rad u sportu prepoznat je i na najvišoj nacionalnoj razini. Dobitnik ste prestižne Nagrade Milan Neralić, koju dodjeljuje Hrvatski olimpijski odbor za izniman doprinos razvoju sporta na lokalnoj razini. Što vam znači to priznanje struke? Nedavno ste primili i visoko priznanje za poseban doprinos u obrani Hrvatske. Kako gledate na činjenicu da su oba vaša životna stupa – obrana domovine i izgradnja sportske zajednice – tako veličanstveno nagrađena?

Izrazito sam ponosan na obje nagrade jer je netko izvan Knina pratio i prepoznao moj rad. Ujedno sam i dobitnik nagrade Zajednice sportova Šibensko-kninske županije, a ove godine u povodu Dana Grada Knina jedan sam od dobitnika Nagrade Grada Knina. Teško mi je izdvojiti

Kroz vrijeme provedeno u NK-u Dinara stekao sam mnoga sportska poznanstva širom Dalmacije. U tom Klubu proveo sam najljepše trenutke svoje mladosti

najdražu nagradu jer je svaka vezana uz određeni dio mojeg života.

SADAŠNJOST I PLANOVI

Čime ste najviše okupirani u svakodnevnom životu? Nalazite li i dalje vremena za sport i kakvi su vam planovi?

Danas sam najviše posvećen prenošenju svojeg bogatog iskustva i znanja na mlade kolege. Kako sam još radno aktivan, ostali su neki ciljevi koje ću, nadam se, realizirati prije odlaska u mirovinu. Želim osigurati svim klubovima (djeci i mladima) uvjete za nesmetan rad nabavom sportske opreme, sufinanciranjem trenera i osiguranjem objekata za trening.

PORUKA MLADIMA

Iza vas je bogato životno iskustvo, prožeto hrabrošću, disciplinom i radom s ljudima. Koju biste poruku, vođeni tim iskustvom, željeli poslati mladim generacijama koje danas odrastaju u slobodnoj Hrvatskoj i bave se sportom?

Poruka mladima bit će jako kratka: Sretan sam što sam cijeli radni vijek proveo u radu sa zdravim ljudima, koji su željeli učiti i napredovati kroz sport, a samim tim će biti odgovorniji, korisniji i spremni dati svoj doprinos budućnosti Lijepe Naše.

Foto: HOO

NEKA NAM ŽIVI NAŠA VJEČNA HRVATSKA

Govor dr. Franje Tuđmana na stadionu u Kranjčevićevoj ulici
(28. svibnja 1991. prigodom prvog svečanog postrojavanja ZNG-a)

Gardisti i redarstvenici, građani Zagreba i Hrvatske, čin kojem smo upravo prisustvovali označava jedan povijesni dan. Nepunu godinu dana od uspostave demokratske vlasti Hrvatske, evo nas i pred jedinicama naše obrane. Svaka država i u najnormalnijim uvjetima mora voditi brigu o snagama unutarnjeg reda i o oružanim snagama za obranu njena suvereniteta. A mi, nažalost, živimo u nenormalnim uvjetima.

Od samoga početka uspostave demokratske vlasti, a pogotovo od donošenja Ustava Republike Hrvatske, bili smo suočeni s ugrozom slobode i suvereniteta Republike Hrvatske. Mi smo pokazali krajnje dostojanstvo i obzirnost, dokazujući da smo miroljubiv narod, da želimo sve probleme riješiti na demokratski i mirotvoran način. Ali smo bili svjesni da u isto vrijeme moramo stvarati silu na koju se možemo osloniti protiv onih koji bi htjeli

da se obračunaju s hrvatskom slobodom i hrvatskom suverenosti.

Vi, narodni gardisti i redarstvenici, imate zadaću prije svega da osigurate mir svim građanima naše Republike. Vi morate zadobiti povjerenje naših građana. Vi ste po prvi puta u novijoj povijesti – narodni gardisti, narodni redarstvenici. Sve donedavno ljudi u uniformama ovakvim ili sličnim bili su, nažalost, omraženi u našem narodu zbog vlasti kojima su služili. Međutim, vi ste izašli iz krila hrvatskog naroda, izdanak hrvatske demokracije. Vaša je zadaća da uspostavite ustavnopravni poredak u našoj Republici, da štitite mir svih građana.

Nažalost, povijest nas uči da nijedan narod nije zadobio svoju slobodu, svoju neovisnost bez žrtava. I mi smo svojih, nažalost, već morali prinijeti na oltar domovine. Hrvatsko vrhovništvo činilo je i čini sve da svoju punu

slobodu i punu samostalnost postignemo demokratskim načinom, bez žrtava. Ali znamo da ćete vi, i da će i čitav hrvatski narod, ustati na noge kao jedan, ako će tu slobodu, tu demokraciju i tu suverenost trebati braniti. Mi smo svoje redarstvene snage podigli na višu razinu organiziranja Zbora narodne garde. Pritom smo išli primjerom mnogih zemalja koje uz normalne policijske redarstvene snage imaju ili unutarnju vojsku, ili žandarmeriju, oružništvo ili karabinjere i slično. Zadaće redarstvenih snaga poznate su.

Htio bih reći dvije značajke koje označavaju Zbor narodne garde: I vi imate zadaću osiguranja unutarnjeg reda i teritorijalne cjelovitosti Hrvatske Republike, ali vi ste pod vojnom komandom, u vojnom ustroju i vi ste začetak buduće Hrvatske vojske.

Pitala me nedavno jedna ugledna delegacija jedne velike zemlje: "Pa jeste li se morali naoružavati?" Odgovorio sam: "Da, jer da se nismo naoružali, ne bismo mogli ni voditi ove razgovore koje sada vodimo s vama. Razumije se, mi se nismo naoružavali i nećemo se naoružavati

zbog osvajanja tuđih teritorija, ali ćemo se naoružati u svim potrebnim dimenzijama, toliko koliko je potrebno da bismo obranili slobodu Republike Hrvatske i interese hrvatskog naroda u cjelini. Otkad je svijeta i vijeka, svaka država morala je imati svoju oružanu silu. Oružana sila je jedan od bitnih temeljaca za osiguranje suvereniteta, identiteta i opstojnosti države i naroda."

U tom pogledu, narodni gardisti i redarstvenici, vi ste danas, položivši prisegu, u svoje ime i u ime svojih drugova iz jedinica kojima pripadate, preuzeli veliku, plemenitu obvezu. U danima koje proživljavamo, pred nama predstoje odlučni trenuci. Ja se nadam da ćemo spriječiti mirotvornim, demokratskim putem, uz našu odlučnost i uz potporu demokratskog svijeta, sve one koji bi nam i oružjem radili o glavi i o Republici Hrvatskoj. Ali, bude li potrebno, i vi, i svi mi, i čitav hrvatski narod znat će braniti do posljednjega i obraniti svoju slobodu i svoju suverenost. S tom vjerom ja vam još jednom čestitam primanje domovinskih zastava i položenu prisegu i neka nam živi naša vječna Hrvatska.

www.hrvatski-vojn timer.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama

[facebook](#) [X](#) [YouTube](#) [LinkedIn](#) [Instagram](#)

Sve što vas zanima pitajte nas:
hrvojn timer@morh.hr

Foto: Tomislav Brandt

